

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtvte
Et Statv Religionis**

Qvo Quid Contineatvr, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari prouenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

Liber Secvndvs. De varietate religionum in specie.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

LIBER SECVNDVS.

De varietate religionum in specie.

IRIA principalia genera religiofo-
rum ex præcedenti libro fumimus,
monachorum, clericorum, & fratru
mendicantium: quamvis enim hi
vulgari modo loquendi, ſub nomine
monachorum venire ſoleant, propriè tamen diver-
ſum gradum conſtituunt, quaſi medium inter duos
prædictos, vt ſatis explicatum eſt, & communiter
uſu monachales ordines ſtrictè ſumpti, ſolent à mē-
dicantibus diſtingui. Sub vnoquoque ergo horum
generum ſunt variae ſpecies, de quibus omnibus ex-
actè dicere, infinitum eſſet opus, & à meo inſtituto
alienum: non poſſumus autem omnino eſſe præter-
mittere, vt diſtincta huius ſtatus cognitio habeatur.
Dicam ergo de præcipuis ſpeciebus ſingularum
generum, & in ſingulis quatuor puncta præcipua
atingam. Primò inſtitutionem & originem ſeu au-
thorem & approbationem religionis. Secundò finē
eius proprium, & ab aliis religionibus diſtinctum.
Tertiò media, & obſervantias proprias, quibus &
ad ſuum finem conſequendum vitur, & ab aliis reli-
gionibus diſtinguitur. Quartò de effectibus, & de
illuſtrioribus perſonis nonnihil attingam, vel po-
tiùs quia hoc magis hiſtoricum eſt, quam doctrinaria,
auctores apud quos inueniri poterūt, indicabo.
Quia verò de religione Societatis IEſu, propter
quam maximè tractandam totum opus de religio-
ne aggregavi ſui, aliquanto ſuſius ſcripti, ideo in ſe-
quentem tractatum eam doctrinam ſepoſui.

C A P V T I.

*Qua fuerit professio monachorum Orientis, eorum
praeipue, qui sub regula Basilii mili-
tarunt.*

I Nter religiones monachorum prima omnium esse censeatur religio S. Basilij, de qua pauca dicemus, quia iam ferè non extant illius religionis professores in occidentali Ecclesia, & licet in orientali multum esse dicantur, qui regulam illam adhuc obseruauit, nobis non constat an illa religio prout nunc est, sit approbata. Nam, licet regula S. Basilij approbata in iure sit, iuxta cap. *perniciosum*. 17. quest. 2. nobis tamè incertum est, quæ mutatio in illo vitæ genere facta sit in oriente: nam in Ecclesia occidentali Carmelitarum religio censetur illam regulam profiteri, licet non omnes illius religionis professores id fateantur, sed tamen ita fit, tanta est facta mutatio in religione Carmelitarum prout nunc est, ab illa quam Basilij instituit, vt alia merito censeri debeat, vt c. 10. dicemus, de illa specialiter disputandum, nunc enim nolumus sub religione S. Basilij illam comprehendere. Et ob eandem rationem nihil hoc loco dicemus de monachis antiquioribus Basilio, qui dicuntur fuisse imitatores Elie, eiusque in professione religiosa successores, nam de illis & res est valde incerta, & commodius de illa dicemus eodem cap. 10.

Certum nihilominus est, ante Basilium fuisse in Oriente institutum monasticam professionem: nā de monachis Alexandrinis mentionem facit Eusebius lib. 2. cap. 16. & vt supra retuli, multi censent Effenos, de quibus Philo scripsit in lib. de vita contemplatiua fuisse Christianos monachos. Quod sentit etiam Hieronymus lib. de Scriptorib. Ecclesiast. in Marco, & in Philone, dicens, habitacula eorum appellasse monasteria. quod etiam sentit Epiphanius hæresi 29. & eadem ratione dixit Casianus lib. 2. de Institutis. cap. 5. Aegyptios monachos à S. Marco esse institutos. Quam sententiam latè & eruditè confirmat Cardinalis Baronius 1. tom. anno 64. fere per totum.

Quæ autem fuerit vitæ ratio in illis antiquis monachis ante Basilii tempora, nobis in particulari non constat, sed id solum quod generale est vitæ monasticæ, tum quoad substantialia vincula religionis status, tum etiam quoad finem vitæ contemplatiuæ, & consequenter quoad habitationem illi accommodatam, & ad communem hominum confortio seiunctam, sub monachali habitu & professione, quæ omnia in superioribus visa sunt. An verò illi monachi vitam omnino solitariam, vel communem seu cœnobiticam agerent, non potest vniuersaliter definiri. Certum autem est, verumque vitæ genus ante Basilium, & fortasse à principio nascentis Ecclesiæ observatum fuisse: nam de solitaria vita habemus exemplum Pauli, qui per centum annos ante Basilium illam coluit. De cœnobitica autem constat etiam ex Athanasio, Antonium plura condidisse monasteria, in quibus plures discipulos congregauit, & monasticam vitam exercere docuit. Et ante illa tempora Dionysius ex monacho factus est Pontifex, vt Damasus, & Platina referunt, & Baronius tom. 2. ann. 261. dicit vocari monachū, quia solitariam vitam aliquando egit. Casianus in collatione 18. cap. 5. & 6. existimat monasticam professionem paulo post tempora Apostolorum inchoatam, vique ad Pāulum & Antonium continuè durasse, & ex cœnobitis anachoretas ortos fuisse: vnde infert, hoc vitæ genus non casu, vel necessitate vitandi perfectionem ortum fuisse, vt iam eo tempore quidam dicebant, & nunc etiam hæretici calumniari, sed studio perfectionis. Quantum enim Paulus (vt ipse ibidem fatetur, & Hieronymus in eius vita) ea occasione in Ereum fecerit; tamen quod ob eam tot annis in ea permanerit, & tam seuerè obserauerit, fingi, & cogitari non potest: & de Antonio refert Athanasius, solum studio perfectionis vitam illam aggressum fuisse. Refert tamen modum conuersionis eius dicens, Nec dum tam crebra erant monasteria in ægypto, neque omnino quispam autam solitudinem nouerat (Pauli enim seculum tunc ignorasse videtur) sed quicunque in Christi seruitiu sibi finem ipsi prodesse cupiebat, non longe à iuxta villula separatim instituebatur. Erat igitur in æglo vicino senex quidam, ritum solitariæ & primæ sectæ ætate. Hunc Antonius cum vidisset, amulatus est ad bonum. Et primo quidam incipiens ipse in locis paululum à villa

II.
Ante Basi-
lium ext. sit
in Oriente
professio mō-
nastica.

III.
Ea professio
partim solida
taria fuit,
partim co-
nobitica.

Id' ostēditur
exēplo Pam-
li, & Anto-
ni, & anti-
quiorum et-
iam.

*Bellar. lib. 2.
de monach.
c. 5.*

tribus libris aduersus vituperatores vite monasticæ. Omnia etiam, quæ Celsianus de vita monachorum orientis refert in lib. de institutis renunciantium, & quæ scribit Palladius, quæque posteriores historici referunt, ad monachos sub regula Basilij militantes præcipue referenda videntur. Denique ex regula Basilij omnes alias religionum regulas originem duxisse tanquam riuos ex vberissimo fonte, pie sentit Cardinalis Baronius tomo 4. anno Domini 303. non longe à fine. Specialiter verò solet illi attribui regula, quam ordo Carmelitarum proficetur, quod infra cap. 10. expendemus: nunc potius suppono ex regula Basilij nos nihil amplius habere, quæ ea quæ in eius operibus continentur, sub titulis regularum suarum disputatarum, ac breuiorum, & constitutionum monasticarum, præter quosdam sermones & epistolas, in quibus de eadem institutione monachorum disserit. Ex quibus etiam circumfertur quoddam veluti compendium regularum Basilij à Rufino compositum, seu in Latinum translatum.

VII. Igitur quantum ex illis regulis colligi potest, institutum illud Basilij ex parte finis, monachus propriè fuit: nam finis illius fuit diuinæ contemplationi vacare: & ideo separatam habitationem habere ab omnibus hominibus, qui communem viam mandatorum sequuntur, ut patet ex reg. 6. ex fufius disputatis. Et quamuis in reg. 7. compareret solitariam vitam cum cœnobitica, & hanc posteriorem præferat, utramque tamen supponit debere ad contemplationem principaliter ordinari. Et quamuis actionem aliquam in monacho requirat, semper tamen orationem, & contemplationem, tãquam finem principalem ponit, ut patet in c. 2. constit. monast. laborem autem manuum ad corporis exercitationem, & congruentem hominis occupationem requirit, ut patet ex c. 5. eandem constitutionem.

VIII. Media autem, quæ ad illum finem proponit, in primis ea sunt, quæ ad substantiam status religiosi pertinent, ut sunt paupertas, obedientia, castitas sub vno Prælatore, de quibus in prædictis regulis late disputat, exhortationes potius, & generalia documenta, quam peculiare aliquid & proprium illius instituti tradens. vnde quoad paupertatem nõ inuenio esse illis prohibitum aliquid in communi habere, sed solum in particulari: hanc verò exactissimam requirit, adeo ut nec minimam elemosinam religiosi sine licentia facere permittat de cõmunibus bonis, & cum licentia, non sine magna circumspectione, ut patet reg. 87. 91. 100. & 101. & 302. ex breuioribus. In castitate etiã & obedientia maximam obseruantiam postulat: & hæc vota pactum, & promissionem appellat, quæ violari aut rescindi non potest in constitut. monast. cap. 22. & 34.

IX. Quoad alia verò specialia media requirit imprimis peculiarem, pauperem, & simplicem habitum, ut patet in reg. 22. ex fufioribus; non tamen declarat cuius coloris, aut figure ab ipso fuerit institutus. Quoad habitationem, præter separationem contentus, ordinariam clausuram requirit, & ferè nullam cum secularibus hominibus conuersationem permittit, ut patet ex cap. 6. 7. & 8. constitutionum. Non inuenio tamen de modo seruandi silentium aliquid speciale ab eo statutum, præter ea quæ sæpe docet de moderatione circa loquutionem seruanda, ut cap. 12. & 13. constit. Similiter de ratione victus non inuenio in regulis Basilij vsum carniū fuisse prohibitum, sed tantum commendari ut simplex, commune, & moderatum alimentum sit, & vniuersi cuiusque necessitati accommodatum, ut patet ex reg. 19. & 20. ex fufioribus: vnde etiam nulla certa ieiunia præcipit, sed ferè hoc totum Antistitis

arbitrio relinquit. De choro etiam vel cantu non inuenio ab eo esse factam mentionem, vel horarum distributionem, sed tantum orationem tum mentalem, tum etiam vocalem sæpius ab ipso esse commendatam simul cum diuinis laudibus & præsentia Dei, ut patet ex cap. 2. & 3. constit. & ex regula 5. 37. & aliis tam ex fufioribus, quàm ex breuioribus, præsertim 218. & 306. Denique idem dicendum est de aliis austeritatibus corporis seu actionibus penitentia: quamuis enim satis eam commendat & exaggeret, non tamen ad particularia præscribenda descendit. Simili etiam modo loquitur de corporali labore seu exercitatione: specialiter verò prohibet monachos, ne clericatum appetant, in c. 10. constit. & supponere videtur monachos à se institutos ordinari & ex vi professionis suæ non fuisse clericos, quamuis ad illum statum ascendere non repugnaret. Atque hæc sunt quæ de origine, & modo, ac perfectione illius status in particulari dicere possumus: quàm verò fuerit utilis Ecclesiæ Dei, & quot sancti, ac perfecti viri inde manauerint, ex his, quæ ex Chrysostomo, & Celsiano superius attulimus, intelligi potest. Quibus addi possunt quæ de SS. Ephrem, Helychio, & aliis ferè eiuſdem temporis leguntur apud Euagrium, Rufinum, & alios: nõ post illa tempora nullam ferè lucem de orientis monachis habemus.

CAPVT II.

Quæ fuerit religionis S. Benedicti institutio, & progressus.

DE vita monastica quãdo primum cœperit in occidente, non omnino certum est: significat autem Ambrosius ab Eusebio Vercellen. Episcopo primum fuisse monachatum ex oriente in occidentem adductum. Indicat tamen non fuisse ab illo institutam aliquam religionem monasticam, de qua nunc loquimur: sed statum religiosum clericatui adiunxisse. Sic enim ait serm. 15. qui est de laudibus eius, *Ut cœteratatem, illud quam admirabile est, quod in hac sancta Ecclesia eosdem monachos instituit esse, quos clericos, atque isdem penetratibus sacerdotalia officia contineri, quibus & singulari castimonia conseruatur, ut esset in ipsis vti in contemptus rerum, & accuratio leuita um, ut si videres monasterii lectulos, instat orientali propoliti indicares: si deuotiones cleri perspiceres, angelici ordinis obseruatione gauderes.* Et lib. 5. epistol. 25. *Quid si in aliis Ecclesiis (inquit) tanta superbit ordinandi sacerdotum consideratio, quanta cura expeditur in Vercellensi Ecclesia, vbi duo pariter videntur exigi ab Episcopo monasterii continentia, & disciplina Ecclesiæ.* Hæc enim primus in occidentis partibus diuersa inter se Eusebium sancta memoria coniunxit, ut & in ciuitate positus instituta monachorum teneret, & Ecclesiam regeret ieiunij sobrietate.

Quæ verba, ut dixi, intelligi possunt, quia & ipsemet Eusebius in persona sua austeritatẽ monachorum obseruare cœpit, & clericos suos iuxta eam instituerat. Et fortasse nõ denuo adiunxit religiosum statum clericatui: ostendimus enim ab initio Ecclesiæ ab Apostolis, & eius discipulis fuisse obseruatum: & verisimile est etiam in partibus occidentis, & maxime in Ecclesia Romana eum morem fuisse antea introductum, ut ex epist. 5. Clementis, & ex aliis colligitur. Austeritatem ergo monachalem illi statui adiungere potuit: vel certè propria monachorum monasteria instituit, ex quibus postea clericos crearet: & ideo dicitur monachatum clericatui coniunxisse. Nam de D. Martino ferè illi æquali refert Sulpitius, dialogo i. cap. 7. factum Episcopum extra ciuitatem duobus ferè millibus monasterium sibi statuisse. Quod sic describit, *Ipse ex lignis constructam cellulam*

I.
De initio
monachatus
in occidentem
quid indicet
Ambrosius.

II.
Hic locus
Ambrosii
non conuin-
cit, ut varia
exempla
ostendantur

cellulam habebat, multique ex fratribus in eundem modum pluriq[ue] saxo superiecti montis cauato, receptacula sibi fecerant. Discipuli vero octoginta erant, qui ad exemplum beati magistri sibiuebantur: nemo ibi quicquam proprium habebat, omnia in medium conferebantur, non emere, aut vendere (vixitq[ue] e mona[cho] huius moris est) cuiquam licebat. Ars ibi exceptu scriptoribus, nulla habebatur: cui tamen operi minor atq[ue] deputabatur: maiores orationi vacabant. & subdit inferius, Plures ex his postea Episcopos vidimus: quae enim esset ciuitas, aut Ecclesia, quae non sibi de monasterio M. et non cuperes successorem? Videtur ergo illud fuisse proprium monachorum institutum in fine quidem contemplationis, & in modo habitationis, & vitae austeræ orientalibus simile: in genere autem actionum, & labore manuum aliquantulum diuersum. Cuius ratio fortasse fuit, quia ad creando inde clericos & Episcopos à Martino ordinabantur. Sed & ante Episcopatum legimus Martinum Mediolani monasterium monachorum erexisse, apud Sulpitium supra cap. 4. & cap. 5. refert condidisse aliud iuxta oppidum: quod non explicat quale fuerit, videtur autem loqui de ciuitate Pictauiensi, vbi Hilarius Episcopus erat, quem ipse prosequutus fuerat Augustinus etiam 8. lib. Confessionum ca. 6. refert suo tempore fuisse monasterium M. diol. n[on] plenum bonis fratribus extra urbem monia sub Ambrosio p[re]sbytero. Et lib. 1. de moribus Ecclesiae, cap. 31. loquens de multitudine monachorum, tam in vita solitaria, quam in cenobitica degentium, dicit, per totum orbem in dies magis magisque diffundi, & in oriente maxime, atque Aegypto: significans iam tum fuisse in occidentem diffusam, quamuis fortasse non aequaliter. Et cap. 33. Vid. (inquit) diuersorum sanctorum Mediolani, non paucorum hominum, quibus vnus Presbyter praeerat, vir optimus, & doctissimus. & addit, Plura etiam Roma cognoui, & c. Quod autem illa Romana monasteria non multo ante inceperint, sed tempore Athanasij, & occasione aduentus eius in Urbem, ex Hieronymo colligitur epist. 16. ad Principiam, dicente, Nulla eo tempore nobilis, in fine ninarum no[n] erat Roma propositum monachorum, neque audibat propter reuoluntatem ignominiosum, vt tunc putabatur. & v[er]o in populo nomen assumere. Hae ab Alexandrinis prius sacerdotibus, Papaque asbanasio, & postea Petro, qui persecutionem Arianae haereticos declinantes, quasi ad tutissimum communionis suae portum Romam conuegerant, vitam B. Antonij adhuc tunc videntur monasteriorumque in Thebaide, Palomitis, & virginum, ac viduarum didicisse disciplinam.

III. Quo tempore verissimiliter coepit monachatus in occidentem.

Vnde constat, eodem ferè tempore, quo in oriente per Antonium monachorum vita in ordinem redigi coepit, in Occidente per Athanasium indutam esse, & ab vrbe tamquam à capite facile ad alias occidentis regiones dimanasse: quamuis non defuerint heretici, qui monachorum nomen statim insectari coeperint, vt Augustinus commemorat in Psalmum 132. Postea verò ipsemet Augustinus monachatum in Africam inuexit, de quo dicemus cap. 8. commodius tractando de eremitis medicantibus. De illa ergo aetate vsque ad D. Benedictum nihil certius, vel specialius de monachalibus religionibus, seu institutis in occidentem dicere possumus.

IV. Quo tempore coepit religio S. Benedicti.

Post hæc verò tempora D. Benedictus anno Domini 500. vel circiter, suam religionem sub propria regula instituit, prius enim ipse sanctæ conuersationis habitum, vt Gregorius ait, id est, monachalem, à Romano monacho accepit, qui Romanus sub Theodati Patris regula debebat, referente eodem Gregorio lib. 2. Dialog. cap. 1. Benedictus autem non videtur in eo monasterio, vel sub ea regula aliquando vixisse: quia neque à Theodato receptus est, neque illi fuit cognitus, sed statim in Sublacum secessit, vbi in spelunca diu delituit, solo Romano sciente, & cibum occultè ministrante. Post paucos

verò annos congregare discipulos coepit, & in monte Casinate principale sui ordinis cenobium fundauit, & plura monasteria in Italia construxit, propriamque regulam edidit, quæ inter approbatas ab Ecclesia refertur in c. pern. c. 17. quæst. 2. Et eam laudat Gregorius Papa lib. 2. Dialogorum in fine, & à monumentis eiusdem ordinis refertur specialis approbatio eiusdem Gregorij Papæ, & alia Zachariæ I. & quando illæ deessent, generali traditione, & acceptione tot Pontificum, & totius Ecclesiae factis approbata esset.

Constat igitur in primis religionem à Benedicto institutam; proprie & perfecte monachalem esse, nam finis illius solum est propria perfectio ad diuinam contemplationem, & laudem ordinata, & comparanda per media vitæ monachice propria, vt ex discursu eiusdem regulæ constat. In qua illa, quæ pertinent ad diuinum & canonicum officium, & Psalmodiam, expressius & distinctius tradita inueniuntur, quam in aliis regulis religionum ab Ecclesia approbatis: simul tamen in eadem regula artificia, seu opera & labores monachorum commendantur, nam in ea supponitur, statum illum fuisse perse institutum ad clericorum ministeria, sed ad vitam purè monasticam, prout ante Benedictum in v[er]bo erat. Quocirca quantum ad finem & substantiam religionis spectat, non videtur fuisse diuersum Benedicti institutum ab antiquis institutis monachorum, quamuis fortasse in habitu fuerit diuersum, & ad certam regulam redactum. Antea enim non videntur monasteria omnia, præsertim in Occidente, aliquam vnā regulam obseruasse, sed vnumquodque vel iuxta receptas consuetudines, vel iuxta Abbatis, & Episcopi arbitrium gubernabatur. Post Benedictum verò monasteria omnia vel ab ipso viuentē adificata (quæ multa fuerunt, vt ex Gregorio colligitur lib. 2. Dialog. nam prius quam Sublacum relinqueret, duodecim monasteria instruxit, & postea Casinense monasterium fundauit) vel ab ipsius discipulis Mauro, Placidio, & aliis, in Sicilia, Gallia, & aliis prouinciis erecta eandem regulam, & religionis vnitatem seruauit.

Hic verò interrogare potest aliquis, an post Benedicti institutionem non solum monasteria omnia, quæ ab ipso duxerunt originem, sed etiam reliqua omnia monachorum domicilia, quæ ab aliis monachorum parentibus vel ante Benedictum, vel eodem tempore in occidentem, & præsertim in Italia adificata erant, Benedicti institutionem susceperint, & ad eius regulam sese accommodauerint. Quod enim & alia monasteria, & alij fundatores eorum tunc fuerint, præter ea quæ in principio capituli diximus, constat ex Gregorio lib. 1. Dialogorum: nam in c. 1. refert, Honoratum virum sanctissimum in Samnii partibus, in loco, qui Fundis dicitur, monasterium construxisse, & ferme ducentorum monachorum patrē extitisse, de quo etiam Honorato refert nullius fuisse discipulum, sed à Spiritu sancto edoctum. Et c. 2. commemorat Libertinum eiusdem Honorati discipulum tempore Totilæ Regis Gothorum, eiusdem Fundensis monasterij præpositum, vnde colligitur Honoratū vel æqualem Benedicto, vel paulo ante tempora Benedicti fuisse. Simile est quod de S. Equitio refert idem Gregorius dicto lib. 1. c. 4. multorum monasteriorum patrē in prouincia Valeria extitisse: quem tamen vel æqualem, vel seniore Benedicto fuisse, ex fine eiusdem capituli constat, vbi de eius vita inquit, Hanc Albino Rege perierunt. Et inferius ait, quo tempore Longobardi prouinciam Valeriæ vexare coeperunt, Equitium iam defunctum fuisse.

Hoc

VII. Hoc igitur posito, inquirimus, an post Benedicti institutionem manserit inter monachos veluti religionum distinctio, vel omnes coperunt sub Benedicti regula militare. In quo in antiquis historiis nihil certum inuenio: tamen quid Anton. in 2. p. Historiali tit. 15. c. 14. sic scriptum reperio, post Benedictum omnes monachi occidenti militans sub regula B. Benedicti, & ipsum habent in patrem, exceptis Carthusiis. Similia ferè habet in 3. p. Theologi tit. 16. c. 1. §. 7. Vnde verisimile mihi sit, vel statim, vel paulò post institutionem & diuulgatam regulam Benedicti, omnes occidentis monachos ad illam se conformasse, quia nulum aliud initium inuenitur huius conformitatis; ergo sicut de antiquitate traditionum, quarum principium ignoratur, argumentari solemus, reuocandas esse vsque ad initium Ecclesiæ: ita hic cum proportionem colligimus, vniuersalem tunc ritum monachorū statim ab initio religionis S. Benedicti incepisse. Quod etiam possumus aliis cōiecturis cōfirmare. Prima, quia monachi antea non videntur habuisse certam aliquam regulam in Europa (vt mittam regulam Basilij in oriente, & Augustini in Africa) nec ferè vnitatem religionis inter diuersa monasteria, sed vnumquodque iuxta suas consuetudines, & propria statuta, vel fortè iuxta prudentiā sui Abbatis gubernabantur. Benedictus autem & propriam regulam instituit, & varia monasteria in Italia, & extra illam per se, & per suos discipulos Placidium, & Maurum sub vnius religionis concordia fundauit: ergo facile fieri potuit, vt alia monasteria eandem regulam reciperent, cum nullam haberent. Secundum indicium est, quia omnia iura, quæ post illa, & prope illa tempora, qualia fuerunt circa ætatem D. Gregorij, de solis monachis S. Benedicti, vel qui ab eo duxerunt originem, loquuntur. Tertiò (quod præcipue me mouet) inuenio antiquā approbationem D. Gregorij dicentis, se confirmasse regulam S. Benedicti in sancto Concilio. & subdit, Et obseruari præcipi ab omnibus qui seculo renunciarunt, & ad Deum conuerſi voluerunt, in omnibus regionibus seu prouinciis Ecclesiæ Latine. Quartò nullum vestigium alterius monachatus in Europa inchoati (vt Augustinianā, & Carmelitanam familiam nunc omittam) ad nos peruenit, præter religionem S. Benedicti, vel alterius quæ ab illa originem ducat, aut certè propriam & notam aliam originem multo post tempore habuerit, vt de Carthusianis infra cap. 4. dicemus: ergo verisimile sit, omnia alia cœnobia monachorū, quæ per Italiam, & alias Europæ partes erant ante Benedictum, eius regulam, & professionem assumpsisse, nam si postea durarent, in ea professione inuenirētur. Quod si sub regula Augustini aliqui permanserūt, vel erant Canonici regulares, vel potius sub nomine eremitarum, quàm monachorum vivebant, & magis in Africa, quàm in Europa multo tempore durarunt: Sicut Carmelitarum ordo si tūc iam sub monachali professione extabat, in oriente potius, quàm in occidente vigeat, vt postea videbimus in c. 10.

VIII. Atque hinc possumus obiter expedire dubium quod circa receptam opinionem & historiam de monachatu S. Gregorij, eruditè excitauit Cæsar Baronius in tom. 7. anno 581. circa finem. Communis enim opinio fert, Gregorium Magnum ordinis S. Benedicti professorem fuisse. Hoc autè difficile creditur, quia Gregorius post functionem Vrbane præfector, & post edificata sex monasteria in Sicilia, monasterium quoddam S. Andrea Romæ fundauit, & in eo monasticum habitum assumpsit: non videtur autem constituisse illud monasterium sub instituto S. Benedicti: ergo neque ipse illa professus est. Maior ex historiis, & vita Gregorij, & ex eodem Gregorio lib. 1. epist. 1. & in præfatione Moralium, & ex aliis locis vt certa supponitur. Minor Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

videtur colligi ex eodem Gregorio lib. 1. Dialog. cap. 4. iuncto cap. 20. lib. 4. vbi sic inquit, *Vita venerabilis Valentinus, qui post in hac Romana vrbe mihi, sicut nosti, meoque monasterio præfuit, prius in Valeria prouincia suum monasterium rexit.* Ex quibus verbis intelligimus, Gregorium hunc Valentinum vocasse, eique monasterium suum & seipsum subiēcisse: ergo quam regulam & religionem Valentinus profitebatur, eandem Gregorius professus est. At Valentinus non videtur fuisse discipulus S. Benedicti, sed S. Equitij, de quo supra ex eodem Gregorio commemorauimus fuisse institutorem monasteriorū in prouincia Valeria, vel antiquiorem Benedicto, vel certè non iuniorem, neque ab eius institutione descendentem: ergo nec Gregorius fuit instituti Benedicti professor. Neque enim primum institutum mutauit, imò neque alium Abbatem vnquam habuisse creditur, præter illum primum in cuius manibus professus est: nam vix biennium in monachū expleuerat, cum Diaconus Cardinalis factus est. Porro Valentinum non Benedicti, sed Equitij professorem fuisse, patet in primis ex illis verbis, prius in Valeria prouincia suum monasterium rexit. Dicit autem Gregorius in priori loco de eodem Equitio, *In Valeria prouincia patribus magnæ admirationis habebatur.* & infra, *Qui nimirum Equitius pro sua magnitudine sanctitatis multorum in eadem prouincia monasteriorum pater extitit.* Et infra circa finem cap. Silere (inquit) vō de eo quod de hoc viro (id est, de Equitio) Abbate quondam meo reuerendissimo Valentino narrante, agnoscit, &c. Vnde satis constat eundem esse Valentinum vel Valentinum Abbatem suum, de quo vtrouque loquitur, eumque fuisse ex illis monachis, qui in Valeria instituebantur, & fuisse discipulum Equitij, cuius iam defuncti miracula Gregorio narrabat, & successorem eius in aliquo ex illis monasteriis Valeriæ quorum pater Equitius fuerat. Potesque hæc dubitatio coniecturis confirmari, quia D. Gregorius, quamuis toto lib. 2. Dialog. & sæpe alias de Benedicto sermonem habeat, nunquam indicat se fuisse suæ religionis alumnū, neque patrem suum illum vocat, sicut de Valentino loquitur. Similiter agens de doctrina eius lib. 2. Dialog. c. 36. solum dicit, *Doctrina quoque verbo non mediocriter fult: nam scripsit monachorum regulam, discretione præcipuam, sermone luculentam.* quod verò illam ipse professus fuerit, non indicat. Imò etiam in approbatione superius citata solum dicit, se legisse regulam illā, laudasse, & confirmasse, non verò seruasse, aut professum esse.

Nihilominus tamen iuxta superiorem resolutionem num. 7. positam facile explicare possumus cōmunem seu receptam opinionem. Fateor enim ex historiis Ecclesiasticis non satis colligi Gregorium fuisse S. Benedicti monachum, nec Ioannem Diaconum in vita eius, nec Gregorium Turonensem lib. 10. de Historia Francorum, c. 1. nec Platinam aliud affirmare, quam Gregorium edificasse monasterium, & in eo monachum fuisse. Verisimile etiam est Abbatem, quem primum præfecit suo monasterio, fuisse ex prouincia Valeriæ: quia ex discursu factò valde probabiliter colligitur illum primū Abbatem fuisse Valentinum. Vnde etiam verisimile est illum Valentinum ab Equitio, & non à Benedicto institutionem habuisse. Multa verò alia, ex quibus hæc coniectura pendet, incerta remanent. Primum quā regulam seruaret Valentinus in suo monasterio Valeriæ: Fieri enim potuit, vt licet Equitij discipulus fuisset, & ei in monasterio succedisset, crescente fama Benedicti, (qui sine dubio fuit vel æqualis, vel fere eiusdem temporis cum Equitio) illiusque regula diuulgata, eam in suo monasterio receperit, iuxta coniecturam superius factam. Deinde incertum est, an Gregorius aduocauerit primos

IX.

E e

primos

primos monachos ex prouincia Valeria, vel ex domitiliis S. Benedicti. hoc enim posterius sit verisimile tum ex propinquitate locorum; tum ex maiori notitia, & conuersatione quæ esse poterat cū monachis illius religionis. Nec huic obstat, quod Prælati ex remota prouincia Valeriæ adductus fuerit, quia fieri potuit vt sanctitate, & munere regendi fuisset ceteris illustrior, & per notitiam & famam cognitus: nam alibi legimus apud eundem Gregoriū iam Pontificem, aliquando præcepisse homini seculari Probo, vt sui monasterij Abbas fieret li. 9. epist. 22. Tertio est incertum, sub qua regula voluerit Gregorius à principio foundationis sui monasterij, eius monachos viuere: estq; verisimile ipsum Benedicti regulam elegisse, quia semper maximè approbavit, & laudauit illam, vt constat ex citata bulla, & citato loco Dialogorum. Quod si quis dicat, Gregoriū non approbasse illam regulam, nec præcepisse vt ab omnibus monachis Ecclesiæ Latinæ reciperetur, nisi postquam fuit Summus Pontifex. Respondemus hoc esse verum de approbatione authentica, tamen cum Gregorius ante monachatum suum vir esset & doctus, & prudentissimus, ignorare non potuit regulam D. Benedicti, quæ illo iam tempore erat celeberrima, præsertim in Italiæ partibus. Itemq; cum magno consilio & desiderio perfectionis rā de suo monasterio erigendo, quam de sua conuersione deliberaret, vt ex ipsomet Gregorio constat in præfatione Moralium, per se sit statim credibile regulā Benedicti pro se, & pro suo monasterio elegisse. Hoc ergo modo nihil repugnat Valentinum Abbatem S. Gregorij fuisse discipulū & successorem S. Equitij, & nihilominus Gregorium fuisse in professione & regulā discipulū S. Benedicti. Cuius etiam magnū argumentum est, quod multa decreta sunt ab ipso edita in fauorem monachorum, quæ habentur 16. q. 1. & sequentibus, præsertim 18. q. 2. quanquam in eis nulla fiat specifica mentio religionis S. Benedicti.

X.
Quomodo
verificetur
tot vires in
signis fuisse
monachos
Benedictinos

Secundò iuxta eandem coniecturam n. 7. intelligenda existimo quæ Trithemius lib. 1. c. 2. de n. viro- rum illustrium ordinis Benedictini narrat, nimirū fuisse in illo ordine 18. Summos Pontifices, quorum primum ponit Gregorium Magnum: Cardinales plusquā ducentos, &c. quæ breuiter etiam repetit li. de Scriptorib. Eccles. in Benedicto. Hec enim omnia in hoc fundari existimo, quod omnia, quæ in historiis referuntur de sanctitate, dignitate, aut qualibet alia singulari excellentia alicuius monachi, qui post Benedictum vixit in occidente vsque ad ea tēpora, in quibus constat religiones monachorum fuisse multiplicatas: omnia (inquam) attribuitur religioni S. Benedicti, etiam si historiographi nō semper in speciali referant illam religionem, sed monachātū. Quod meritò fit iuxta coniecturam à nobis factam, & fortasse sine illa difficile erit illa omnia fundare, aut vera inuenire. Imò, quia, vt statim dicemus, Cisterciensium religio, & alia Benedictum habent parentem, ideo illustres personæ illarum religionum solent etiam Benedictinæ attribui. Et hinc oritur varietas, nam interdum legimus fuisse 18. Pontifices Benedictini ordinis, interdum 24. & alia similes: quæ in concordiam rediguntur dicta animaduersione. Nā interdum est sermo de religione S. Benedicti præcisè, vt à suis filiis distinguitur, interdum vt illas complectitur. In hoc verò fortasse per incōsiderationem excessit Trithemius, quod suæ religioni attribuit Episcopos, Abbates, vel sanctos aliquos, aut Benedicto antiquiores, aut non ad occidentales, sed ad orientales monachos pertinētes, vt notauit Baron. 6. to. anno Domini 494. sub finem.

XI.
Iura qua
conueniunt
aliquam ob-

Tertio ex dicto principio in n. illo 7. ortum est, vt decreta antiqua, quæ de monachis aliquas leges statuunt, præcipue ad Benedictinos monachos dirigantur, vt patet ex c. cum ad monasterium, & c. in singu-

lar, & c. in qua. de statu monach. & Clem. Nō agn. eod. tit. quæ de monachis nigris specialem mentionem faciunt, quæ appellatio solis Benedictinis conuenit. Circa quæ iura duæ morales quæstiones oriuntur. Prima est, an illa omnia, quæ in illis iuribus specialiter statuuntur, obligent in conscientia, & ad mortale peccatū mortale pro materiæ qualitate. Quod dubium in particulari in præcepto confitendi, & communicandi singulis mēribus tractati in 4. t. 3. p. disp. 36. sect. 5. & in summa dixi non addere maiore obligationem, quā regula ipsa religiosa, iuxta suam institutionem afferat: quia verba canonum nō plus indicant. Quod idem consequenter censeo esse dicendum de præcepto abstinentiæ à carnibus, seruati silentij, & aliis similibus, quæ de se erant à monachis obseruanda ratione regulæ, & in quibus nec grauior pœna, nec aliquid specialius in iure additur, quo maior obligatio significetur. Quod in particulari de prohibitionē abstinentiæ à carnibus docuit Syluest. ver. Religio. 7. q. 14. & sumitur ex doctrina D. Thomæ 2. 2. q. 185. a. 8. & 186. art. 9. & quodlib. 1. art. 20. cum tamen transgressori huius præcepti grauis imponatur pœna in c. carnium. de consecr. d. 5. Sex mensium spatium (dicitur) retrahenti, & penitenti subiacet. Explicat autem D. Thomas, illud intelligendum esse, quando contra expressum præceptū Superioris cum inobedientia, vel contemptu monachus carnes comedit. Itaque quando statuta regula in decreto aliquo iuris quasi renouata inueniuntur, si non addatur noua censura, graue peccatum supponens, vel aliquod aliud signum seu verbum nouæ obligationem indicans, non videtur denuo addi, sed solum instaurari, & ad suum pristinum statum restitui, quia fortasse per non vsum, vel per abulum prætermissa erant. Aliquando verò imponuntur monachis in iure specialia præcepta sub graui obligatione, quæ iuxta generales regulas de legibus dignoscenda est: & de illis nonnulla attigimus tracta. præced. agendo de habitu, & de clausura, & de regulā religionum, præter alia, quæ diximus alibi tractando de censuris.

Secundum dubium est, an ea, quæ statuuntur in iure de monachis S. Benedicti, ad ceteros monachos extendenda sint. Quod in specie tractari solet de præcepto confitendi singulis mēribus, recipiendi Eucharistiam prima Dominica mēnis. Quod enim existimant huiusmodi leges extendendas esse propter similitudinem rationis, quod sentit Glossa in dict. Clement. quam Abbas ibi, & alij sequuntur. Oppositum verò docuit Stephanus, quem Glossa refert: & in materia de excommunicatione idem ego censui, quoad censuras latas in dict. Clem. Nō agn. Vnde duobus modis potest dici lex aliqua Ecclesiastica lata pro solis monachis S. Benedicti. Primo, quia verba legis expressè & in particulari ad monachos illius religionis limitantur, vt in dicta Clement. Et tunc censeo legem ex vi dispositionis suæ non obligare alios monachos: quia non extenditur vltra verba sua. Dico autem, ex vi dispositionis suæ: nam aliunde ex parte materiæ poterit extendi, vt si ex lege ipsa constet non considerasse veluti specificam differentiam illius religionis, sed generalem rationem, & necessitatem monachalis status; tunc enim materiale esse videtur quod tales monachos proprio nomine appellet. Alio verò modo potest dici lex lata pro solis monachis S. Benedicti, quia eo tēpore lata est, quo non erat alia religio monachorum, vel in quo omnia illorum monasteria sub regula S. Benedicti militabant, quamuis verba canonis indifferentia sint, solumque de monachis mentionem faciant. Et tunc ex vi dispositionis legis obligatio extenditur ad omnes monachos, etiam si postea aliqui exorti sint: quia hæc est natura perpetuæ legis, vt ad omnes extendatur, qui postea

postea nascuntur, si sub verbis & tenore legis comprehenduntur, ut supra etiam diximus de legibus, quæ de religiosis sub hac voce, vel sub nomine regularium aliquid statuant. Nihilominus verò tunc è conuerso considerandum est, an ex materia, vel ex alijs circumstantijs intelligatur dispositio legis magis esse restricta, ut si fundetur in speciali regula, vel professione S. Benedicti, aut quid simile: tunc enim indifferentia vocis, *monachi*, ex circumstantijs determinanda est. Et hæc sufficit attingisse in particulari de hac religione, pro ratione instituti à nobis propofiti.

C A P V T III.

Quare religiones monachorum ex Benedictina orta sint, & an sint ab illa distinctæ?

Post institutionem religionis S. Benedicti multo tempore sine noua institutione monastici ordinis, & consequenter, ut credimus, totus occidentalis monachismus Benedictini ordinis erat. Postea verò post annum Domini 900. quia fortasse obseruantia illius religionis relaxata fuerat, occasione reformandi illam cepit illa religio multiplicari, vel alias ex se producere.

I. Quarum prima esse censetur ordo Cluniacensis, quæ circa annum Domini 913. cepisse dicitur, institutore Odone Cluniacensi Abbate, quamuis alij hoc tribuant Bernoni ut primo Abbati, & fundatori illius monasterij, iuxta Sigisbertum in Chronico. Et alij præterea addunt opera Eutychij, seu Eutychij eiusdem monasterij monachi valde religiosi, & in Patrum regulis & institutionibus valde eruditi, ex quibus (ut Antoninus refert) diuersas consuetudines sumpfit, & vno volumine colligauit: & ideo fuisse dicitur institutor consuetudinum, quæ in monasterijs seruabantur, & specialiter de illo monasterio à Bernone constructo ait Antoninus, *In eo seruantur instituta Patris Eutychij*, 2. p. Historiali tit. 15. c. 16. vbi præterea Scholiastes aduertit, Odonem fuisse potius propagatorem Cluniacensis ordinis, quam institutorem: sicut de Bernardo dici solet circa ordinem Cisterciensem, ut infra num. 3. notabimus. Idem tamen Bernardus in Apologia ad Hugonem Abbatem, enumerans primos parentes, de quibus Cluniacenses gloriantur, primo loco ponit Odonem, nulla facta mentione Bernonis; neque Eutychij. Quo circa existimo, Bernonem quidem fundasse Cluniacæ illud speciale monasterium sub regula & ordinaria institutione S. Benedicti: discursu verò temporis opera & consilio Eutychij addidisse obseruantias aliquas, & reformationem, quæ suo tempore durauit sub eadem religione S. Benedicti. Postea verò Odo, qui immediatè successit in Abbacia Bernoni, reformationem ampliavit, & tantam mutationem fecit, ut distincta religio inchoata fuerit, ut communiter ab authoribus iudicatur.

II. Quæ autem fuerit hæc distinctio, & in quibus rebus, non satis inuenio ab authoribus, vel historicis explicatum. Nam in primis non fuit in fine proprii talis instituti: nam semper retentus fuit purus monachatus, & vita contemplatiua. Deinde non fuit mutatio in regula, neque in substantiali professione votorum: nam Benedicti regula integra retenta est, idemque modus profitendi conuersionem morum secundum illam. In habitu dicitur quidam fuisse factam mutationem quoad figuram, & colorem. Sed quoad colorem Antoninus dicit, tit. 15. c. 23. n. 2. refert Cluniacenses semper retinuisse nigrum habitum, & de eis intelligit iura, quæ de monachis nigris loquuntur, & eosdem ait fuisse reformatos anno 1400. per Eugenium III. in congregatione, quæ Franc. Suar. de statu relig. Tom. I. V.

dicitur S. Iustina, quia initium habuit in Abbacia S. Iustinae Padua, & postea per plura monasteria propagata est. Illa autem congregatio nunc eadem religio esse videtur cum ordine S. Benedicti, & nonnulla monasteria Hispaniæ, quæ Cluniacensis ordinis fuisse dicuntur, præsertim S. Facundi, & sancti Vincentij Salmantica eiusdem ordinis nunc sunt cum alijs S. Benedicti. Non videntur ergo à principio habuisse distinctionem in colore habitus; in figura verò fortasse fuit aliqua, & nonnulla etiam in constitutionibus, & obseruantijs, propter quæ ut religio distincta, vel saltem ut familia diuersa à religione S. Benedicti habita est: ad eum modum quo sunt in religione Minorum variæ familiæ, cum non modica distinctione in figura, & asperitate habitus, & aliarum obseruantiarum, & tamen non censentur plures religiones, sed vna, in diuersis membris suis magis vel minus reformata.

Secunda religio, non quidem tempore, sed amplitudine, & dignitate, quæ ex D. Benedicto ortum habuit, fuit Cisterciensis. Cuius institutor vulgò censetur S. Bernardus, quia inter religiosos omnes illius familiæ fuit illustris, & eam maximè propagauit, & auxit: nam dum viueret, centum sexaginta monasteria suæ reformationis in varijs Europæ regionibus fundasse dicitur. Re tamen vera 15. annis antequam Bernardus esset monachus, Cisterciensium reformatio inceperat, ut constat ex historiis apud Vincentium lib. 25. cap. 64. Antonin. 2. p. tit. 15. cap. 8. Sigisbertum in Chronico anno 1098. quo anno religio illa inchoata est sub Roberto primo Abbate Cisterciensi, ut in vita eius refert Surius tom. 2. die 29. Aprilis. Duxit autem originem à cœnobio Molismensi, quod in prouincia Burgundiæ in Episcopatu Lingoniensi situm erat. Cœnobium autem illud Molismense Benedictini ordinis erat: an verò in eo seruaretur professio communi, & antiquo more, vel iuxta nouam Cluniacensem institutionem, in historiis explicatum non reperio, illud tamen prius videtur probabilius. Nam Bernardus licet Cluniacensium mentionem faciat, nunquam ab eis originem vel aliquid habere recognoscit, ut patet ex Apologia ad Guillelmum Abbatem, & epist. 1. ad Robertum nepotem, vbi S. Benedictum suum, & Cluniacensium legislatorem appellat, suumque institutum longè arctius esse ostendit. Cœnobium itaque Molismense professionis erat S. Benedicti, obseruantia tamē religiosa in eo fuerat relaxata. Quatuor autem monachi illius, Stephanus, Albericus, & alij duo maiorem perfectionem, & rigorem desiderantes, solitudinem petierunt, ac tandem in sylua Cistercium dicta quasi eremiticam vitam inchoarunt: postea verò eos sequutus est Robertus Molismensis Abbas cum alijs viginti duobus, qui primum cœnobium Cisterciense sub eodem Roberto primo Abbate incoluerunt. Post paulum verò temporis redeunte Roberto iussu Pontificis ad Abbatiam Molismensis cœnobij, ei successit Albericus, quo intra biennium defuncto, successit Stephanus, qui constitutiones illius ordinis in formam redegit, & consummauit: ideoque fundator illius ordinis appellari etiam solet. Ille verò recepit Bernardum, qui maximè ordinem nobilitauit, & ideo nomen eius tandem retinuit.

Habet ergo hic ordo, quoad institutum, regulam eandem, & eundem finem cum ordine S. Benedicti: maiorem tamen ab illo distinctionem quam ordo Cluniacensis à principio habuisse, & nunc etiam habere videtur. Nam quoad habitum, magnam distinctionem habet in colore albo, ut constat, & in figura nonnihil differt, quamuis modicum. Et præterea differt in multis constitutionibus, & specialiter ab Ecclesia approbatus est, & multis priuilegijs ornatus: & ita ut religio distincta inter monachales

III.
Traditur
etiam prior
pars tituli
quoad ordi-
nem Cister-
ciensem.

IV.
Traditur
pars poster-
ior.

numeratur, & in iure interdum fit specialis mentio illius & satis honorifica, ut patet in cap. *monest. de Regularib.* ubi prohibetur transitus à Cisterciensi ordine ad alios, ubi Glossa rationem reddit, quia nullus ordo arctior tunc inueniebatur. De quare in superioribus dictum est tract. præc. lib. 3. & in c. *litt.* eod. tit. approbatur transitus ad Cisterciensem ordinem tanquam ad arctiorem. Et in c. *in singulis.* de statu monach. supponitur, morem celebrandi Capitula antiquiorem esse in ordine Cisterciensi, quam in ordine S. Benedicti. Et ideo statuitur, ut similia Capitula in ordine S. Benedicti fiant, & ut pro illis primordiis duo Abbates Cistercienses in Capitulo cum aliis Abbatibus Benedictinis præfiderent. Quod satis demonstrat quare auctoritatis & æstimationis hic ordo fuerit tempore Innocentij III. Quamquam ante Innocentium Alexander III. in c. *recolentes.* de statu monach. cõqueratur, quod à prima perfectione non nihil defecissent; *Dolentes* (inquit) *dicimus quod eis non ab omnibus, neque in omnibus, a plerisque tamen, & in pluribus ab illa sancta institutione duntaxat declinatum in tantum, ut aliqui ex vobis primas institutionis obliuisci, contra ordinis vestri regulam, villas, Ecclesias, & altaria possident, fidelitatem, & hominibus benigne suscipiunt, iustitias, & tributarias tenent, &c.*

V. Ex quibus verbis & ex historiis supra citatis intelligi potest, religionem hanc à principio fuisse fundatam in speciali professione paupertatis: nam etiam mendicasse referuntur tempore Stephani Abbat. Retamen vera nunquam sunt professi mendicantem, aut paupertatem in communi, sed solum ex regula statuebant abstinere ab aliquibus modis seu generibus immobilium bonorum, vel Ecclesiasticorum reddituum, quibus possent vel temporalibus curis distrahi, vel ministeriis à sua professione alienis occupari. Vnde Vincentius, & Antoninus referunt fecisse declarationem seu constitutionem auctoritate Apostolica confirmatam, abdicandi Ecclesias, alia, orationes, & decimas, & regulas aliorum hominum, & furnos, & molendina, & villas, & rusticos. Tantum ergo huiusmodi bonorum genera abdicarunt, imò inferius reddendo rationem ob quam à decimarum perceptione abstinere dicitur, decimas à sanctis Patribus in quatuor partes esse distributas, unam Episcopo, aliam clero, tertiam pauperibus, quartam fabricæ, & ideo usurpare decimas detrectabant, quia in nullo illorum membrorum comprehendere monachum existimabant: quia monachus (dicitur ibi) *terras suas possidet, vineas & per se, & per pecora sua laborando viuat.* Nomine autem monachi ibi monasterium intelligo: singuli enim monachi per se nihil possidere poterant: monasterium autem habere poterat possessiones, & pecora, atque adeo bona immobilia, & semouentia, ex quibus monachi alerentur. Igitur maiorem quidem paupertatem professus est ordo Cisterciensis in principio, quam reliqui sectatores S. Benedicti, atque etiam Cluniacenses seruarent, non tamen omnino erat incapax possessionum seu immobilium bonorum. Et ideo Alexander III. in dict. capit. *dolentes.* cum limitatione dixit, *Relictis possessionibus, vel etiam omnibus, quas institutio vestra non recipit.* In illo verò genere possessionum eam moderationem obseruasse videtur, ut monachi ipsi suis manibus laborarent, & terram tolerent: quod dictis verbis satis significatur, & expressis à Bernardo in dict. epist. i. ibi, *soluntia, vigilas, silentium, manuumque laborem vocat in ista terra.* & infra, *Quali vero religio est fodere terram syluam excidere, stercorea comporare?* In his ergo laboribus exercebantur tunc monachi Cistercienses, etiam si contemplatiuam vitam maximè proficeretur, & illo modo paupertatem simul, humilitatem & austeritatem coniungebant, etiam si bona & possessiones suo statui accommodata non recusarent. Atque in huiusmodi

obseruantis & constitutionibus simul cum exerciori habitu distincta fuit hæc religio ab aliis familiaribus S. Benedicti. Et ita etiam proprium habuit regimen, proprios Prælatos, & congregationes seu Capitula, & totius religionis supremum regulare Prælaturum. Pro distinctione enim harum religionum seu familiarum maximè oportet aduertere, cum D. Benedictus quasi sedem suam in monte Cassiano collocauerit, quamdiu eius religio omnino una & vnita permanet, singula monasteria ita fuisse suis Abbatibus subiecta, ut aliquo modo reliqui Abbates videantur fuisse subordinati Abbati Cassinensi, quamquam si hoc intelligatur de subordinatione quoad aliquam iurisdictionem, neque in iure, neque in historiis satis expressum inueniatur. Interdum tamen scriptum reperio, Odonem fundatorem Cluniacensem se suamque familiam ab obedientia Cassinensis Abbatis exemisse, ideoque quasi nouum ordinem erexisse. Sic ergo Cisterciense monasterium ab aliis separatum fuit, & quasi noua suprema Abbatia in eo inchoata est, sub qua reliqua monasteria illius ordinis erigebantur, & iuxta suas constitutiones, & priuilegia gubernabantur, & vique hodie gubernantur, quamvis in hoc magna mutatio in diuersis regnis & provinciis facta fuerit, quam nunc explicare ad nos non pertinet.

Hinc verò obiter coniecto, D. Bernardum non solum non fuisse institutorem illius ordinis, verum etiam neque vnquam fuisse supremum Prælaturum illius: nunquam enim fuit Cisterciensis Abbas, sed tantum Clarauallensis, cuius monasterij & fundator, & primus ac perpetuus Abbas, quamdiu vixit, fuit: monasterium autem Clarauallense à Cisterciensi ortum habuit. Nam illius Abbas Stephanus tertio postquam Bernardum in monasterium receperat, illum cum aliis monachis ad fundandum monasterium misit, quod postea Clara uallis vocatum est, eique in Abbate Bernardum præfecit, qui semper ibi perseuerauit: constat autem Abbatem Clarauallensem ex vi suæ dignitatis nunquam fuisse alius superiorem: nunquam ergo Bernardus vniuersalem prælationem in suo ordine habuit. neque enim alicubi legimus, per specialem electionem aut concessione ei fuisse aliquando datam. Neque hoc minuit Bernardi auctoritatem, sed augere potius, tanta enim fuit inter suos æstimationis, ut ratione iurisdictionis vniuersalis Prælatus non esset, nihilominus ut communis parens ab omnibus habitus sit, propter eximiam eius sanctitatem, & religiosam, ac spiritualem doctrinam: & quare vera fuit fundator plurimorum, ac fere omnium monasteriorum illius ordinis. De quo hæc dixisse sufficiat: nam reliqua, quæ scholastica sunt, & propria nostri instituti, non requirunt specialem doctrinam, sed applicationem eius, quæ generatim data est.

Et ob eandem causam nihil ferè dicam de multis aliis religionibus monachalibus regulam S. Benedicti proferentibus, & quæ ab illa per nonnullas accidentales mutationes dimanarunt: in omnibus enim est idem vitæ institutum, & earum diuersitas in particularibus seu constitutionibus consistit, quæ ab vniuersaliusque professoribus sciri debent: si talis professio durat, nonnullæ enim iam extinctæ sunt, & alia rara habent monasteria. Itaque in hoc ordine ponimus congregationem Chamaldulensem, quæ in Italia paucos quidem habet conuentus, magis tamen religionis, & æstimationis, cepitque anno nonagesimo sexagesimo septimo, auctore S. Romualdo, quamvis ipso viuente à reliqua familia S. Benedicti quoad obedientiam & vniuersalem separationem non fuerit, sed solum quoad habitationis modum, & quoad silentium, ieiunia, & alias asperitates, ob quas tandem auctoritate Alexandri II. familia Chamaldulensis

Chamaldulensis approbata est, & separata à reliquo ordine S. Benedicti: quia tanta diuersitas non poterat commodè in eodem corpore, & sub eodem regimine conferuari. Nam Chamaldulenses non videntur communi habitatione ad dormiendum, vel ordinariè comedendum, sed singuli cellas habent quasi domos separatas, & solum dominicis, ac festis diebus ad diuina officia conueniunt, & duodecies tantum in anno simul cibum sumunt; reliquo autem tempore solitariam vitam, & silentium seruant, & orationi, ac lectioni, vel labori manuum dant operam. Itaque Carthusianis simillimi sunt, & colore etiam albo vtuntur, & à carnibus abstinent; quamuis non tempore morbi, vt Carthusiani.

VIII. Alius ordo post Chamaldulensem ortus fuit qui Vallis vmbrosae dicitur. Eiusque author fuit S. Ioannes Gualbertus, qui prius fuit monachus Cluniacensis ordinis in contentu S. Miniatis; postea vero ad Chamaldulenses peruenit, non tamen eorum institutum professus est, quia cœnobiticam vitam potius quam eremiticam affectabat, vt historici referunt; ideoque postquam per aliquot dies Chamaldulensem morem, & vitam esse contemplantus, inde discessit, & cum aliquibus sociis in loco commodo, *Vallis vmbrosae* nominato, monasterium S. Benedicti erexit, propriis quibusdam austerioris vitae obseruantis & constitutionibus ad perfectiorem regulæ custodiam adiunctis. Præcipue vero in claustræ obseruatione religio hæc in principio excelsit; habitus vero illius idem fere est qui S. Benedicti, in colore tamen aliquantulum diuersus, quamuis non sit albus, fed medijs coloris. Atque hunc etiam ordinem approbavit Alexander II. anno 1070. quamuis in hoc annorum numero nonnulla sit in authoribus diuersitas.

IX. Atque eodem fere tempore post quinque aut sex annos instituta est alia familia eiusdem ordinis & regulæ S. Benedicti, opera quorundam viro- rum nobilium Mediolanensium, qui dictus est ordo Humiliatorum, & ab Innocentio III. tandem confirmatus est; postea vero à Pio V. omnino fuit sublatus, & ideo de illo plura dicere necesse non est. Sunt etiam qui in hoc ordine ponant ordinem Grandimontensem: sed non inuenio huius rei sufficiens fundamentum, vt sequenti cap. dicam. Præterea ordo Coelestinorum, Guilielmitarum, qui alio nomine Montis Virginis appellatur, & ordo montis Oliueti, ac denique ordo Syluestrinorum, qui omnes in Italia vigent, & sub distinctis Generalibus seu primariis Abbatibus militant, Benedictinæ regulæ sunt, & fere eiusdem religionis; & sicut de alijs dictum est, solum in aliquibus obseruantis, & aliquantulum in habitu differunt. Circa eorum autem originem & progressum nihil peculiare ad nostrum institutum pertinens occurrit; ideo legi possunt historici, quæ de illis fusijs tractant.

CAPVT IV.

An ordo Carthusiensis sit perfectior monachorum religio? Deque eius origine & obseruantia.

I. DE tribus, vel quatuor alijs monachorum ordinibus possumus hoc loco breuiter mentionem facere. Primus est Carthusiensis ordo, qui inter monachales omnes arctior reputatur, tum ex institutione, tum ex perseverantia in illa: quia de suo primo rigore minus remisit. Cœpit autem hic ordo anno Domini 1084. iuxta Sigisbertum in Chronico, ubi sic inquit, Bruno natione Theutonicus ex vrbe Coloniae ap. im. e. eruditus, Rheims Ecclesiæ canonicus, & s. h. Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

larum magister, relicto seculo, erem. in Carthusia fundat, propositumque monasticum conuersationis satum arduum instituit. Idem referunt Antoninus 2. p. tit. 15. c. 22. & latè Surius to. 5. die 6. Octobris, Dionysius Carthus. opusculo de laudibus ordinis Carthusiani. Apud quos legitur tremendum exemplum, quod Brunum, & sectatores eius excitauit ad illud vitæ genus assumendum, quod omitto, quia satis vulgatum est. Nō fuit autem hic ordo institutus sub aliqua ex antiquioribus regulis: nec referunt dicti authores quānam statuta, vel constitutiones ab ipso B. Bruno à principio habuerit, sed solum ædificasse in illa solitudine Carthusiæ, Ecclesiā, & non procul ab illa cellulas inter se aliquantulum separatas, ne alter alterius quietem & solitudinem perturbaret.

Vnde constat institutum illud ab initio fuisse maximè contemplatiuum, & proximè accedens ad solitariam seu eremiticam vitam, quamuis de cœnobitica multum semper participauerit. Subiungit autem Surius hæc verba, *Atque in iis singulis cellulis binifratres debebant, & quemadmodum præci illi Aegyptii monachi silentio, orationi, lectioni, cordis puritati, & rerum diuinarum contemplationi vacabant; ceteri etiam horum operum manuum, præsertim conscribendis libris incumbentes, tum vt sua inopia consulerent, tum etiam vt ne quam darent occasionem illis, qui quarunt occasionem sanctum eorum institutum calumniandi, quod nullam Ecclesiæ Dei nauarent operam, sed sua duntaxat rebus studerent.* Et inferius subdit, quod licet precibus, & vitæ puritate ac innocentia multum possent Ecclesiā Dei iuuare, tamen sanctissimi patres nostri (inquit) qui Carthusianæ vitæ primæ iec. & fundamenta, nihil saltem sibi tribuentes libris scribendis etiam operam dare studuerunt, & vt sui successores id facerent hortati sunt, vt saltem manibus verbum Dei prædicarent, quando ore non poss. n. sic enim (ait) loquuntur statuta Patrum antiquorum. Vnde constat illud institutum quoad substantiam & finem eius, idem esse cum instituto antiquorum monachorum, principaliter quidē contemplatiuum cum ea missione alicuius externi laboris vel operis manuum, quæ ad leuandum fastidium, & vitandum otium sufficiat. Nam quod hæc opera externa cedant in spiritualem vtilitatē proximorum, accidentarium est ad finem illius instituti: in quo etiam per se non est studium literarū: quando verò contigerit aliquem doctum & eruditum profiteri illam religionem, tunc maximè locū habet quod Surius ait, non repugnare, imò esse consentaneum perfectioni illius instituti, actionem aliquam seu scriptionem proximo vtilem efficere eo tempore, quo alijs operi manuum vacandum esset: nam quod actio illa fuerit perfectior, & ex maiori charitate, eo erit magis consentanea tali instituto, non tam ex speciali ratione sui, quam ex generali, faciendi quod melius est.

Differt autem hæc religio à cæteris institutis monachorum in propriis constitutionibus & obseruantis, quæ, vt verisimile est, ab ipso S. Bruno inchoatæ fuerunt, & postea discurfu temporis, per prælatos, & generalia capitula perfectæ & consummatæ sunt. Inter quas nonnullæ sunt grauioræ, & specialiter adnotandæ, quia vel nonnullam difficultatem habent, vel singularem rigorem & obseruantiam ostendunt. Prima est de abstinentia à carnibus, quæ tanta integritate obseruatur, vt propter nullā causam vel necessitatem etiam extremam mortis vitæ hanc legem transgrediantur: quod an licitè facere possint, à Theologis dubitatum est. Quia est contra obligationem naturalem, quam homo habet seruandæ vitæ, contra quam nulla lex positiua, præsertim humana obligare potest, imò nec votum ieiunandi, vel abstinendi cum tali circumstantia videtur posse obligare, imò nec seruari: quia est indiseretum, & in detrimentum vitæ, quæ non est hominis, sed Dei.

IV.
2. Casus in
quo non li-
cet Carthu-
siano men-
sae abstinere
ad carnis.

Circa hoc ergo duo casus distinguendi sunt. Vnus est, quando extrema necessitas oritur ex defectu alterius cibi, ita ut sit certum periculum moriendi fame, nisi carnes comedantur. alius est, quando tantum est ordinarius periculum agriutudinis, & medicus iudicat esse moraliter necessarium esum carnis ad resistendum agriutudini. In priori casu censetur non esse licitum seruare tale statutum, propter rationes factas; & quia in eo casu talis abstinencia nullam habet rationem virtutis: quia neque ad proprium personale bonum talis abstinencia ad aliquid utilis est: neque ad aliquod bonum commune. Quod enim emolumentum proueniet religioni ex eo quod religiosus moriatur ne carnes comedat. Dices, ipsamet inuolabilis obseruatio legis est magnum bonum commune: sicut Machabaei dederunt vitam, ne comedendo carnem suillam, legem violarent. Respondetur, si lex humana praeceperet expresse non comedere carnes etiam in eo casu, iniqua esset, & irrationabilis, quia esset legi natura, & charitati contraria, & sine necessitate praeceperet prodigere vitam. Vnde quando constitutio simpliciter fertur, non comprehendit casum illum, ideoque tunc abstinere a carnibus non esset seruare legem, sed agere contra animam eius, quae est charitas. Exemplum autem Machabaeorum non est ad rem: quia in illo non erat necessitas naturalis (ut sic dicam) & intrinseca, sed erat violentia in contemptum religionis illius temporis: in quo casu prodigenda est vita, non per se propter abstinenciam, sed propter confessionem fidei, & honorem religionis. Sicut nunc etiam in extrema necessitate ob defectum aliorum ciborum potest, & debet Christianus comedere carnes feria sexta: si tamen a tyranno cogeresur in contemptum religionis, & Ecclesiastici praecipere nec deberet, nec posset: quia consentiret errori eius.

V.
2. Casus in
quo licet etiam
cum periculo
vita.

In posteriori autem casu licitum esse existimo obseruare inuolabiliter illam abstinenciam, non obstante agriutudinis periculo, aut necessitate. Ratio est, quia talis abstinencia potest pertinere ad magnum commune bonum illius religionis, ne illa occasione periciatur via relaxandi sanctam illam obseruantiam in tali religione. Nam ordinari ac regulariter loquendo, eius carnis non est adeo necessarius agrotantibus etiam cum periculo mortis, ut si omitteretur, physice, aut moraliter fiat inuitabilis mors: quia ordinari sunt alij cibi, & alia media, quibus possit vita, etiam in illo statu conseruari sine lesione, quantum est ex parte cibi. Quamuis ergo in aliquo casu possit necessitas esse maior, & vita periclitari abstinendo a carnibus; nihilominus si ea occasione permittatur, necessarium erit arbitrio medicorum talem dispensationem relinquere, atque ita facile fieret extensio ad plures alios casus non adeo necessarios: hoc ergo ne irrepat, potest esse sufficiens & rationabile motiuum, absolute, & indifferenter abstinendi a carnibus etiam in simili periculo, non obstante medicorum iudicio; nisi contingat cum hoc secundo casu coniungi priorem. Ut si agrotus nullo modo valeat alijs cibis uti, siue ob pecuniam, siue ob conditionem agriutudinis: nam tunc fame potius, quam agriutudine mori uideretur. Atque ita huic quaestioni respondent Gerson proprio tractatu de hac re, alphab. 39. lit. E. Maior in 4. d. 38. q. 24. Martinus de Magistris, q. de Abstinencia, & melius Victoria in Relezione de Temperantia, num. 8. & sequentibus, qui licet in principio sit dubius, & in utramque partem proponat argumenta, tandem in hanc resolutionem inclinat.

VI. Alia ex praecipuis obseruantis Carthusianorum est perpetua clausura, de qua inquit Nauarr. Comment. 4. de Regularib. n. 30. in hunc modum, Hanc

legem clausurae iure communi statutam, aut confirmatam Carthusiani partim statuta, partim consuetudine inuolabiliter obseruata adeo auxerunt, ut earum clausura videretur quidam carcer perpetuus. Et ibidem refert particulares constitutiones eiusdem ordinis circa huiusmodi clausuram, quae in summa continent primo, quod Prior Carthusiae, scilicet Generalis, nunquam terminos sui eremi egreditur: alij vero exire possunt cum licentia Prioris Generalis, & non aliter quamuis ex quo incipiunt esse Priores, vique ad Capitulum generale, possint septies exire pro visitate domus, & in Curias etiam Praetorum, aut Principum ad necessaria negotia tractanda. Alij vero priuati monachi nunquam egrediuntur nisi de licentia Prioris Generalis, & necessitate urgente, vel mittantur ad suscipiendos ordines, vel ad habitandum in alio monasterio sui ordinis, vel nisi eligantur in Superiores, Visitatores, vel ut eant ad Capitulum generale: vel nisi necessitas belli, aut alia similibus eos cogat: ac denique mitti etiam possunt ad grangias seu villas sui conuentus, ex p. statutorum antiquorum §. 11. Potest etiam in hac clausura considerari, quod ferè maiori parte temporis debent iuxta constitutiones suas intra cellam manere: possunt tamen intra suam clausuram statuti temporibus exire: extra clausuram autem, & intra terminos sui eremi egrediuntur semel, aut bis in hebdomada, non tamen priuati, sed communiter cum conuentu, animi relaxandi gratia, cum mensura tamen, & religioso modo in suis constitutionibus praefixo. Vnde constat ordinem hunc perfectam sanctitatis, & rigorosam clausuram seruare. Existimoque ratione illius obtinuisse religionem hanc inter alias praerogatiuas, ut ab omnibus alijs tractibus ad illam liceat iure communi, in Extrauag. Vien. an. 1505. de Regularib. & ferè iuxta omnia priuilegia religionum, nam hoc factum videtur propter maiorem securitatem, quae moraliter loquendo, & quantum humano modo iudicari potest, maior est, vbi tanta clausura, & separatio à conuersatione secularium seruatur: praesertim cum coniuncta sit cum tanta vitae austeritate, & iugi diuinarum rerum contemplatione. Quae omnia sunt etiam aptissima media ad magnam perfectionem consequendam.

Aliqui vero contendunt licitum esse quantum est ex vi iuris communis transitum à Carthusiensi ad alium aliquem ordinem, ut iam in praeced. tractatu lib. 3. c. 9. à num. 14. attigi. Ita censent religiosi Praedicatores in suis constitutionibus. dist. 1. c. 13. §. 4. cum declaratione, & Syluest. verb. religio 4. q. 4. Carthusia refert ita fuisse Parisiis declaratum, & Nauarr. cont. ad cap. fil. 68. de Regularib. iuxta primam impressionem, quaestione mouens de transitu Carthusiani ad Minores, dicit, in foro conscientiae posse fieri, si bona intentione, sine scandalo, cum debitis circumstantiis fiat. Quia, licet ius concedat transitum à mendicantibus ad Carthusianos, non tamen prohibet à conuerso transitum Carthusiani ad mendicantes; & aliquin dictae religiones mendicantes reputantur à suis professoribus, & strictiores, & perfectiores alius, etiam Carthusia, ut de sua expressè dicunt Praedicatores in citato loco suarum Constitutionum, & de sua sentit S. Bonau. in quaestionibus circa suam regulam, q. 13. & latè Corduba super regulam S. Francisci c. 2. q. 17. & senserunt aliqui Canonistae, ut intelligi potest ex Ioanne Andrea, & Pa-normit. in c. non est. de regularibus.

Sed ego in hoc opere decreui religiones inter se non comparare, sed omnes venerari, & singulis tribuere quod iure illis concessum est. Ordini ergo Carthusiae hoc concessum inuenio, ut ad ipsam liceat transire à mendicantibus. Quod autem ab ipsa ad mendicantes liceat transire, scriptum non inuenio in iure, neque in aliquo priuilegio specialiter concess-

concesso. Dare autem hanc licentiam per illam generalem regulam iuris, quod transiit ad arctiorem religionem est. Ius non videtur mihi tutum, tum quia ius concedens transitum ad Carthusiam, videtur supponere illam esse arctiorem, vel saltem equalem in arctitudine, & securiore: tum etiam quia si transire ad Carthusiam non est retrò respicere, vt etiam supponit illud ius: ergo transire à Carthusia ad alias, vel est retrocedere, vel certe non est vterius progredi: ergo non licet sine speciali concessione. Tum etiam, quia videtur nimis ausus hanc licentiam dare, propter solum priuatum iudicium de excellentia alterius religionis; præsertim in causa propria. Vnde Nauar. dict. Comment. 3. de Regularib. n. 32. concludit, à Carthusia ad nullam aliam religionem transiri, & Maior in 4. d. 38. q. 13. dixit, nullam inter religiones omnes Carthusiam in bonitate, & securitate excedere; quam assertionem prosequitur, & declarat latè, & cum non positiuè, sed negatiuè comparationem faciat, tolerari potest. Nauar. verò conf. 10. de Regul. in prima impressione, absolutè ait, Carthusianos notabiliter esse austeriores mendicantibus, etiam Minimis, quos cæteris in austeritate præfert. Quæ comparationes verù habent quoddam aliquas austeritates exteriores, simpliciter autem priuati iudicium dare difficile est.

IX. De approbatione religionis.

Vicimo ex dictis constat, facis multumque esse religionem hand ab Ecclesia approbatam. quando verò hæc approbatio ceperit, interrogari potest. Referunt enim Gerson p. 2. alfab. 39. lit. D. quoddam obieciße ordini Carthusiensium, quod confirmatus non esset: ad quam ipse respondit, primum fuisse approbatam more antiquarum religionum: quia per centum triginta annos antecessit religiones mendicantium, & consequenter etiam præcelsit illi iuri canonico, quod speciale approbationem scriptam requirit; quare ipso vñ, & sanctitatis exemplo, & generali Ecclesiæ acceptatione approbata est. Aduerit autem Surius in vitâ Brunonis, Apostolicam Sedem statim ab initio eam complexam fuisse, Brunonemque cum primum monasterium Carthusiæ fundasset, vocatum fuisse ab Urbano II. Pont. Max. & cum illud apud se retinere voluisset Pontifex, scripsisse eundem Pontificem in fauorem monachorum Carthusiæ, vt eis eremus illa concederetur, vt in ea secum vitæ institutum prosequerentur. Et hæc (inquit) fuerunt prima litteræ Romani Pontificis de Carthusiano instituto, quæ magno sunt documento, ab ipsis Carthusianis religionis initijs eam à Sede Apostolica approbatam esse. Deinde verò multis alijs priuilegijs, ac deniq; in citato decreto sæpius confirmata est. Referunt denique Gerson, & Maior, non defuisse qui perfectionem huius ordinis diminuerè voluerint, eo quod nec plures habeat sanctos canonizatos, nec multis miraculis fulgeant: quibus ipsi latè respondent, hæc signa non esse necessaria ad perfectionem, & optimum ac sufficiens esse exemplum perfectæ sanctitatis, præsertim cum perseverantia tot annorum, in quibus rigor primus illius religionis ferè in nullo diminutus est.

CAPITULUM V.

An regula S. Hieronymi, aut alia monachalis, sub regula Augustini militet?

I. PRæter religiones monachales, de quibus hactenus diximus, sunt aliquæ nunc in Ecclesia, quæ licet proficiantur regulâ Augustini, quæ antiquior est quàm regula Benedicti, nihilominus recentiores sunt: nunc enim non agimus de religione Eremitarum S. Augustini, quam non inter monachales, sed inter mendicantes ponimus. Antiqui autem mona-

chi seu eremici S. Augustini non retinent nunc eundem statum, & viuendi modum, quem primitus habuerunt, sed vel ad mendicantium statum, qui longè post Augustinum institutus est in Ecclesia, translati fuere, de quo postea in c. 9. videbimus, vel adiunctis proprijs obseruantijs, & constitutionibus, in nouos monachales ordines transierunt.

In his ergo in primis numerari potest ordo appellatus Grandimontensium, qui circa annum Domini 1080. à quodam Stephano Albanensi viro religioso inchoatus est. Et quidam referunt, eum inchoasse sub regula S. Benedicti: alij dicunt militare sub regula S. Augustini. Mihi de eorum instituto non satis constat. neutrum enim ex dictis declarant antiquiores historiographi, vt videre licet in Vincentio lib. 25. cap. 4. 6. & Antonino 2. p. tit. 15. cap. 21. qui aiunt, Stephanum peragris multis eremis, & de Canonicorum, & monachorum, & Eremitarum vita, quæ imitanda sunt, memoriæ commendans, in Aquitania prope Lemouicas ad montem nemorosum qui Muretum dicitur, primum monasterium sui ordinis ædificasse. Vnde potius significat nullam specialem regulam assumpsisse, sed ex omnibus, quæ viderat, & expertus fuerat, suum peculiarem viuendi modum instituisse. Vnum verò referunt in illo viro specialiter notandum, scilicet, cum Muretum solus peruenisset in locum solitarium, & contemplationi aptissimum, ibi fide Deo seruiturum omni tempore spondidisse, & cum quodam annulo (ait Antoninus) quem de omni substantia mundi tantum habebat, semetipsum castissimum virginem desponsauit dicens, Ego Stephanus diabolus abrenuncio, & omnibus pompis eius, & effronie, ac reddo Deo Patri, Filio, & Spiritui sancto, sibi sibique professionem suam, posui super caput suum, fundens orationem ad Iesum Dominum, & matrem eius Virginem. Qui professionis modus nouus est, & singulari Spiritus sancti institui attribui potest: tamen in rigore illa professio nec fuit, qualis nunc est per vota solennia, neque constituebat verum religiosum, cum vota paupertatis, & obedientiæ non haberet.

Postea verò cum diuulgata eius fama multi discipuli ad illum congregati fuissent, religiosum monasterium fundatum est, actandem annuente etiam Summo Pontifice tacite, vel expressè, propria & perfecta religio esse cepit. Accidit autem vt post mortem Stephani fratres S. Augustini litem mouerent monachis S. Stephani, contententes locum illum Mureti, ad ius suum pertinere. Illi autem remedium à Deo postulantes, & in Missa humiliter Deo supplicantes, vocem hanc audierunt, *Grandi monte, in Grandi monte*: & ita in locum illum, & monasterium totum, & corpus fundatoris transulerunt.

Ex qua historia, quæ communis est, duo colliguntur, vnum est, vnde sit hic ordo Grandimontensis vocatus: aliud est, non esse admodum verisimile, Stephanum fuisse monachum S. Augustini in aliquo conuentu, qui antea fundatus esset in loco illo Mureti, quia nulla mentio talis conuentus est in historijs, sed solum de lite mota à fratribus Augustinianis, qui fortasse in aliquo vicino monasterio vivebant, & ius aliquod in locum illud, quamuis syluestre, & desertum prætendebant, præterquam quod id repugnat modo professionis superius relatæ. Vnde etiam non est verisimile sub regula S. Augustini hunc ordinem fuisse fundatum, alioqui in illo principio potius habitus fuisset vt reformatio eiusdem ordinis, quàm vt ordo diuersus, neque esset tanta occasio contentionis, præsertim si reformatio ex eisdem fratribus facta fuisset, vt Fr. Hieronymus Romanus vult.

Ecce 4 Neque

II. Grandimontensis ordinis fundator. Azor. 10. r. lib. 12. ca. 21. Hieronymus Romanus 1. lib. 6. de Re. pub. Christiana. c. 9.

III. Quando coepit hic ordo esse proprius religio.

IV. Non videtur institutus sub regula S. Augustini.

V. Non videtur institutus sub regula S. Augustini.

V.
Nec sub
gulas. Bene
dicti, sed de
nuo inſtar
Carthufia.
Vide Vela
terr lib 11.
Et Polydor
Vigil lib 7.
cap 2.
Vide Caſſa
beum in ca
tal. g. glor.
mund.

Neque etiam inuenio fundamentum ad afferendum, institutum esse sub regula S. Benedicti, vel sub aliqua alia antiquiori, sed verisimile est, sicut religio Carthusianorum cum proprijs statutis absque alia regula eodem fere tempore fundata est, ita & hunc ordinem inuenisse proprium viuendi modum. Qualis autem hic fuerit, in particulari nobis non constat, sed solum esse ordinem monasticum, contemplationi, & palmodix deditum, cum magna solitudine & austeritate corporali, cum magnis ieiunijs etiam in pane & aqua. Et de fundatore specialiter refertur, quod incedebat indutus lorica ferrea contra carnis tentamenta; quem morem in totum ordinem introductum fuisse quidam aiunt. Refert item Platina in Ioanne XXXIII. alias XXXII. Pontificem illum, ordinem hunc aliquantum iam labefactum instaurasse, & additis quibusdam institutionib. in meliorem formam rede-
gisse. Huius vero ordinis nulla habemus in Hispania monasteria. an verò in Gallia duret, vel in alias provincias propagatus fuerit, incertum habeo.

VI.
De ordine
Præmonstra-
tensium ex
Regula S.
Augustini
descendente.

Secundo loco possumus in hoc ordine ponere ordinem Præmonstratensium, nam illum monachalem vitam nunc profiteri, & habitum portare manifestum est, & regulam S. Augustini profiteri. Cæpit autem hic ordo anno 1120. quævis in hoc nonnulla fit differentia inter auctores, ex quibus quidam aiunt fuisse approbatum à Paschali II. alijs à Gelasio II. alijs verò ab Innocentio II. Primum autem huius religionis fundatorem omnes referunt fuisse Northbertum virum nobilem Lotharingia oriundum, qui factus Presbyter, & habitu paupertatis assumpto, ac nudis pedibus incedens, prædicare cæpit verbum Dei, & à Gelasio Papa II. licentiam & auctoritatem illud munus præstandi obtinuit. Postea verò Calixtus Papa cum Lugdunensi Archiepiscopo commendavit, cuius auctoritate in quodam loco *Præmonstratum* dicto vitam solitariam agere cæpit, & postea tredecim socios cōgregavit, & cum eis secundum canonice institutionis normam, & regulam S. Augustini religiosam congregationem inchoavit: postea verò quadraginta clericos cum multis laicis secum iam habens, professionem omnes fecerunt iuxta institutionem Apostolicam, & regulam B. Augustini, & ad voluntariam paupertatem, cæterasq; religionis observantias eos instituit, & aded sanctè vixit, & intra breve tempus in longinquas regiones Angliæ, Hispaniæ, Burgundiæ propagata fuerit eius religio. Quæ omnia sumpta sunt ex his quæ referunt Surius de 6. Iunii, & Antonin. 3. p. tit. 15. cap. 19. & tit. 17. c. 1. §. 3. Vincentius, & alij. Ex quibus videtur colligi ordinem hunc in principio fuisse Canonicorum regularium reformatorum, quævis non confet, an in principio vñ fuerint hi religiosi communi habitu Canonicorum regularium, vel aliquo proprio habitu monachali. Nunc verò huiusmodi habitum deferunt, præsertim in Hispania: in alijs verò Provincijs Canonicorum rochetum, & seu lineam vestem albam deferre dicuntur: quia iuxta sua statuta possunt in hoc consuetudini vniuscuiusq; regionis sese accommodare. In reliquis nihil habet speciale hæc religio: nam ex instituto contemplativa est; nullam verò specialem austeritatem proficitur, sed constitutiones habere dicitur ordini Canonicorum regularium accommodatas, seu similes.

VII.
Oratio nunti-
cipatus S.
Hieronymi
ab Augusti-
ni regula
derivatus.

Tertio ac præcipue possumus hoc loco numera-
re ordinem Eremitarum S. Hieronymi, sub quo pa-
tronostram in Hispania, quam in Italia ordo mona-
chalis inuenitur, non tamen constituit vnum corpus
religionis, neque secundum eandem regulam
profiteretur, qualis ex eadem radice prodijisse vide-
atur. Cæpit ergo hæc religio in Hispania in eo lo-
co, in quo nunc fitum est monasterium S. Bartholo-

ma, quod ab oppido vicino, de Lupiana dicitur.
Circa annum enim Domini 1370. nonnulli vii ere-
miticam & austeram vitam agentes ibi congrega-
coperunt, cūque & numero, & viſa ſanctitate
augerentur, tandem religionem fundare decre-
runt, ad quod obtinendum, præcipuum quemdam
ex ſua ſocietate virum, fratrem Petrum Fernandez
appellatum; Romam miſerunt, qui à Gregorio X.
confirmationem obtinuit, & ſimul cum ſocio in
manibus Pontificis profeſſionem emiſit, & in Hi-
ſpaniam rediens aliorum fratrum profeſſionem
recepit, & propterea nonnulli hunc Petrum Ferdi-
nandum huius ordinis fundatorem vocant. Nam li-
cet D. Hieronymi appelletur, certum eſt non fuiſſe ab
illo fundatum, quia ſæpe per mille annos Hierony-
mus præceſſit, quibus omnibus non legimus fuiſ-
ſe in Eccleſia aliquem ordinem S. Hieronymi nuncu-
patum.

Cur autem hic ordo Hieronymum patronum habeat, & non potius Augustinum, interrogari potest, quia ab Augustino habeat regulam, quam a Gregorio XI. accepit, vt secundum eam religiose prohteretur, ab Hieronymo autem nihil peculiare habere videtur. Dicunt aliqui, Hieronymum hunc ordinem, vel omnino similem Bethlehem fundasse, & aliquo tempore conseruatum esse, postea vero interisse, & ab his religiosis excitatum esse, & ideo Hieronymum tamquam fundatorem recognoscere. Veruntamen, quamuis ex ipso Hieronymo nobis constet & monachum fuisse, & monasteria edificasse prope Bethlehem, vt ipse refertur ep. 26. ad Pammachium, circa finem, Nos (inquit) ista provincia exedificata monasteria tantis de totorum affluentibus obruitur multitudinē monachorum, vt nec cupimus opus deferere, nec supra vires ferre v. leamus. Et in ep. 27. quae est epitaphium Paulae, mentionem facit monasterij virorum, quod ibi eius sumptibus sustentabatur, praeter tria monasteria virginum. Decemula etiam, in qua manebat in Bethlehem, mentionem facit epist. 61. & in lib. de nominib. Hebraicis, & multis alijs in locis ostendit semper monasteria, & eremiticam vitam affectasse, praeter in ep. 4. Quod verò peculiare institutum religionum instituerit, aut quod regulam aliquam religionam, vel peculiarem habitum ordinauerit, vel quod post mortem suam pro aliquo tempore habuerit proprios aliquos sui instituti imitatores sub eius titulo seu ducatu, affirmari non potest, quia nullum habet in antiquitate fundamentum.

Alij vero dixerunt, D. Hieronymum apparuisse
primis eremitis huius ordinis in eo habitu, quem
nunquam nunciis gestant, & inde & nomen, & habitum ac-
cepisse. Sed in nulla historia fide digna hanc reuolu-
tionem inuenio, vi factam esse affirmare possum, quoniam
quamuis non negem accidere potuisse. Probabilius
ergo est, illos primos fundatores ex peculiari affectu
& deuotione ad D. Hieronymum, illum in patrono
accepisse, & quia maximè studuerunt imitari mo-
nachalem & solitariam vitam, quam ipse exemplo
& preceptis plurimum commendauit.

scripsit plurimum. Et nonnulli
 hic factum esse, vt aliquo tempore post institu-
 tionem huius ordinis in Hispania nonnulla mutatio-
 nes circa eius regulam intentata fuerit. Nam em-
 pore Martini V. religiosus quidam eiusdem ordi-
 nis, quem aliqui Petrum de Olmedo vocant, regu-
 lam monachorum composuit, vel potius exscriptis
 Hieronymi conuincit, vt qui eius ferebant no-
 men, illam profiterentur. Quia regula in 20. o. o-
 perum Hieronymi habetur: auctorem autem eius
 Lupum de Oliuero nominat ibi Marianus Victor,
 & ibidem refertur approbatio Martini V. Congre-
 gatio autem huius ordinis in Hispania noluit eam
 mutationem admittre, seu primam institutionem
 ac regulam retinuit. Ea verò occasione ortus est in
 Italia

Realia similis ordo D. Hieronymi industria & auctoritate prædicti Petri, seu Lupi, aut fortasse Petri Lupi, qui sub regula à se collecta, & à Martino V. approbata monasteria cepit ædificare in Italia quæ postea multiplicata fuerunt. Et licet aliquando intentatum fuerit congregationem Hispaniæ, & Italiae in vnam cogere, sub vno Generali, nunquam tamen obtentum est, & ita relicta sunt tamquam religiones distinctæ: ambæ verò monachales sunt, multumque similes in instituto, & in habitu, non nihil tamen differunt, sed præsertim in regula. Secus verò accidit in Castella, & Lusitania: hæc enim religio eodem tempore, quo in Castella orta est, cepit etiam in Lusitania habere monasteria, opera cuiusdam religiosi, quem virum sanctum fuisse, & Fr. Vascum fuisse appellatum, historici referunt. An vero ille fuerit socius, aut discipulus Petri Fernandez, & aliorum eremitarum S. Bartholomæi necne: item an in principio monasteria Lusitaniæ, & Castellæ habuerint inter se vniorem, & subordinatorem, mihi non constat. Solum est certum eandem regulam Augustini, eundemque finem, ac vitæ modum, & sub eodem inter se habitu professam semper fuisse. Et ita, licet antea diuersas cōgregationes sub distinctis Generalibus constituerent, facile potuissent postea in eandem coalescere, & vnum commune Generalem eligere, vt nunc faciunt.

XI. De toto ergo hoc ordine certum est, vnum esse ex præcipuis monachalibus, qui contemplatiuam vitam principaliter proficetur; maximèque excelsit in cura diuini cultus, & caeremoniarum Ecclesiasticarum, & in choro, & Psalmodia, cum magna quiete, ac deuotione, ac temporis diuturnitate. Est etiam valde obseruans in clausura, & silentio, & in victu, & vestitu sufficientem obseruat non solum religiosam modeliam ac mediocritatem, sed etiam austeritatem. De quibus rebus omnibus præter Augustini regulam, habet proprias constitutiones pro suo instituto optimas, & accommodatissimas, in quarum obseruatione peculiarem curam, & rigorem proficuntur. Et hinc fit, vt hæc religio in sua prima institutione, & obseruantia ferè semper durauerit, habueritque multos viros religionis insignes. Gaudet etiam multis priuilegijs Pontificijs vel proprijs, vel per aliorum communicationem. Circa quæ omnia nihil occurrit peculiarem habens dubitationem, aut declarationem postulans.

XII. Solum superest annotandum, præter hunc ordinem S. Hieronymi, quem suo modo per Italiam diffusum esse diximus, esse alios in eadem Italia, qui eiusdem nominis S. Hieronymi nuncupantur. Vnus dicitur *Leuatorum S. Hieronymi*, à Ioanne Columbino Senensē fundatus, & ab Urbano V. Pontif. Max. anno 1467. approbatus fuit. In multis autem differunt hi religiosi à nostris Hieronymianis. Primò in regula, nam licet in principio receperint regulam Augustini, postea dicuntur accepisse propriam à quodam suo religioso Episcopo electo, cum approbatione Pontificis. Secundò in habitu, nam vtuntur caputio quadrato à ceruice ad humeros deiecto, & pallio canuino; tertio maxime distant in vitæ instituto, quia sacris non initiuntur: vnde nec chorum, nec alia sacra ministeria proficuntur, sed alijs precibus more laicorum, orationem Dominicam, & Angelicam recitando occupantur, & more antiquorum monachorum, manibus laborant, & inde sustentantur. Vnde constat huiusmodi religionem propriè monachalem esse, & in ea vestigia quædam antiquitatis conservari, quod Ecclesiæ Christi valde vtile est. Pius cūtem V. vt supra lib. 1. cap. 8. dixi, inter mendicantes etiam numerari voluit, quia non repugnat monachalem ordinem esse mendicantem quoad paupertatem, &

priuilegia. Alia verò dux congregatio, quæ sub nomine Hieronymi in Italia militat, ad hunc locum non spectant. Nam vna earum, quæ dicitur Petri Pissani, ex institutione sua non est vera religio: quia nec vota substantialia in ea fiebant, nec regula aliqua approbata seruabatur. Aliqui tamen præferunt Pium V. fecisse vt sub regula Augustini omnes huius instituti professores tria vota emitteret. Alij dicunt Pium V. hoc intentasse, sed morte præuentum non potuisse proficere. Altera verò familia, quæ vocatur S. Hieronymi in Fesulanis, licet dicatur esse religio approbata à Gregorio XII. magis tamen accedit ad religiones mendicantes, quam monachales, vt intelligi potest ex Paulo Moriga in sua historia religionum.

CAPVT VI.

Virum religio Prædicatorum vna sit ex mendicantibus; quamque originem, & institutionem habuerit?

Post religiones monachales, dicendum sequitur de mendicantibus, quæ post illas inceperunt, & licet in multis cum illis conueniant ab eis differunt, vt diximus, tam in fine, quam (quod consequens est) in multis obseruantijs, & conuersatione vitæ: multumque participant de clericorum statu, ac ministerijs, & ideo veluti mixta, & mediæ inter monachales, & clericales religiones censeri possunt. Incipimus autem à religione Prædicatorum, non quia institutus dignitate, vel antiquitate eam alijs præferre (has enim comparationes omnino in hoc opere vitamus, quia non sumus inter eas iudices constituti.) sed quia in iure hoc ordine ponuntur: Prædicatorum Minorum Augustini, & Carmelitarum. c. vni. co. §. sane. de relig. domib. in 6. Et in motu proprio Pij V. edito anno 1567. qui incipit. *Romanus Pontifex iam vniuersali, &c.* Et rursum altero incipiente: *Apostolica Sedis benignitas.* Hunc ergo iuris ordinem sequemur, quia hoc etiam iuri magis consentaneum est, vt notauit Glossa in cap. cum dilecta. verb. Transponentes. de rescriptis. Felin. in rubric. de maiorit. & obed. n. 5. & 6. Cur autem iura hunc ordinem seruauerint in his religionibus numerandis, statim in n. 3. attingemus.

Hæc igitur sacra religio auctorem habuit magnum Ecclesiæ propugnatorem S. Dominicum, cuius vita, & sanctitas notissima est; & à grauissimis viris latè conscripta. Inter alia verò videri in prædicatorum, quæ in eius ordinis constitutionibus. d. i. cap. 15. lit. E. in declarationibus. Initium autem eius fuit tempore Innocentij III. & Concilij Lateran. sub illo celebrati, anno Domini 1215. ad quod B. Dominicus cum Episcopo Tolosano accessit, vt cum Summo Pontifice sui instituti rationem communicaret; eiusque approbationem, & confirmationem ab eo obtineret. Pontifex autem, quamuis de Dominico summam opinionem haberet, eiusque cogitationes, ac desideria valde probaret; quia tamen res noua videbatur, & difficilis, maturius de illa deliberandum censuit; remisitque S. Dominicum, vt cum socijs suis aliquam ex regulis approbatis eligerent, ad quam suum institutum, & vitæ rationem accommodaret; atque ita benedictionem suam & approbationem postea obtineret. Quod vir sanctus intra breue tempus perfecit; & regulam D. Augustini elegit cum consensu sociorum: quibus etiam (vt historiae referunt) tunc placuit adiungere constitutiones aliquas ex Præmonstratensi ordine desumptas, quæ maxime ad rigorem vitæ, & obseruantiam religionis.

religiosam pertinebant. Qua deliberatione, ac institutione facta, Dominicus Romam redijt de promissione Pontificis certus, vt confirmationem eius obtineret. Inuenit autem Innocentium iam defunctum, & Honorium III. in Sede constitutum, apud quem non minorem gratiam inuenit, statimq; sui desiderij complementum accepit.

III. *Eius approbatio inter primas solennes.* Atque ita eius ordo approbatus fuit ab Honorio, in initio Pontificatus sui, anno Domini 1216. solenni ritu, & literis expeditis in hæc verba: Honorius Episcopus, &c. Nos attendentes fratres Ordinis sui futuros pugniles fidei, & vera mundi lumina, confirmamus ordinem eorum cum omnibus castris, & possessionibus habitis, & habendis, & ipsam ordinis eiusq; possessiones, & iura sub nostra gubernatione, & protectione suscipimus. Vnde hoc videtur esse vnum ex proprijs privilegijs huius religionis, quod prima fuerit inter religiones omnes, quæ similem approbationem solennem, & authenticè scriptam statim in ortu suo obtinuerit. Vt affirmat Pius V. suo motu proprio 69. *Deu. na. dispo. nente.* dicens, sacrum ordinem Prædicatorum inter mendicantes ordines primò fuisse ab Ecclesia approbatum, & confirmatum. Ante Concilium enim Lateran. non erat adeò vñtatum in Ecclesia similem approbationem expectare, vt in superiorib. vidimus: sed necessitas eius ab eodem tempore Innocentij III. & in eodem Concilio Lateran. indicta est, & præceptum latum, ne quis deinceps nouam religionem inueniret, ca. vlt. de religio. domib. scilicet, abq; speciali, & expressa summi Pontificis approbatione. Et quamuis ante illud Concilium B. Dominicus, & Franciscus de suis religionibus instituendis tractarent; tamen eodem spiritu moti, & quia fortasse iam tunc religiones non ita approbatæ, minus benè audiebant, vterq; ad Innocentium III. pro huiusmodi confirmatione obtinenda accessit: sed antecessit Franciscus, quia licet esset religio, & etate iunior, patria erat propinquior, vt Antoninus notauit 3. p. tit. 23. c. 1. Prius ergo approbationem obtinuit, sed solo viuz vocis oraculo: nam approbationem solennem habuit multo post ab Honorio III. anno 8. sui Pontificatus, & 1223. Incarnationis Dominicæ. Ob hanc ergo causam dicitur ordo Prædicatorum primò approbatus, & confirmatus; tali scilicet modo, & ritu solenni. Atq; ratione huius solennis approbationis verificantur, quæ de prioritate temporis ordinis Prædicatorum afferuntur in eius constitutionibus. d. i. c. 15. lit. I. in declarationibus.

IV. *Diff. prædicatorum religio est perfecta, etiam quoad formam vitæ, ex altius, & contentu mixta.* Vnde constat primò hunc ordinem esse veram, & perfectam religionem, nihil enim ex omnibus, quæ diximus necessaria esse ad hunc statum, in eo desiderari potest. Dico autem esse perfectam, non solum quoad ea, quæ sunt de substantia talis status, quod est per se notum, sed etiam quoad gradum, seu excellentiam instituti; quod, vt sæpè diximus, ex finis nobilitate, & mediocritate ad illum assequendum aptitudine dignoscitur. Et quidem finis is est, quo excellentior religiosus statui præligi non potuit (propria scilicet, cuiusq; religiosi spiritualis perfectio, & proximorum æterna salus) vt facillè intelligitur ex ijs, quæ superiori lib. c. 6. à n. 8. cum D. Thoma, & alijs pleriq; ostendimus. Et tractatu sequenti lib. 1. ca. 7. à n. 3. ex eodem fundamento, seu excellentia finis, iterum circa Societatem docebimus.

V. *Salus proximorum vñtatum ordinis Prædicatorum finem.* Est autem hoc salutis animarum propositum adeò ingentum huic sacro Ordini, vt videri posset in hunc solum finem institutus. Primò, quia B. Dominicus hinc planè sumpsit occasionē illius instituendi, quod videret Christi Ecclesiam à desertoribus hæreticis magna in dies pati detrimenta. Secundò, quia Pontifices dictum ordinem vel primum approbantes, vel deinde approbatum confirmantes, nomen Prædicatorum (quod munus proximi bonum respicit) appropriatè donarunt: vt in prologo ipsa-

rum constitutionum; & latius in eorum declarationibus dist. 1. ca. 15. lit. I. refertur. Eundem quoque ordinem varijs privilegijs munierunt Pontifices, hoc allekti motuo, quod ad prædicandi officium fructu desinarentur. Vnde huius finis, tanquam vñtati, merito fit in bulla confirmat. & in dicto prologo constitutionum, n. 3. his verbis: *Ordo noster specialiter ob prædicationem, & animarum salutem ab initio noster institutus, & studium nostrum hoc debet principaliter intendere, vt proximorum animabus per se vñtati sit.*

Sed reuera magna esset perueritas, propria neglecta, alienæ salutis finem intendere, vt pote contra debitum charitatis ordinem, vt ex propria materia constare potest. Item, quia amor proximi ex Dei amore, in quo propria consistit perfectio, quodammodo relucet. Quæ ergo ratione salus proximi promoueretur, absque amoris Dei intentione? Ad hæc, omnis veræ, approbatæq; religio, qualis est hæc, de qua loquimur, primario ordinatur ad perficiendos subditos, siue ad alios etiam perficiendos extendatur, siue non. Præterea multa in hac religione exercitia, media sunt ad perficiendos ipsosmet religiosos ordinata; vt oratio, ieiunia, austeritatesque aliæ, de quibus statim: non ergo aliorum salutem, prætermissa propria perfectione, tanquam finem vñtati sibi proposuit. Deniq; hoc ipsum aperte satis dicitur in ipsarum constitutionum declarationibus. dist. 1. c. 15. lit. C. ad illa verba: *Promittit, &c. Vbi exprimitur finem religionis (vtiq; quoad suos) esse charitatis perfectionem.*

Quæ autem in contrarium allata sunt, id tantum probant, salutem proximorum esse finem principalem intentum in hac religione, ab eaq; impensè procurari, non tamen qui excludit finem etiam principalem perfectionis propriæ; ita vt ambo vñtati totalem cõsent: quod etiam de nostra Societate in sequenti tractatu lib. 1. c. 2. differemus, vbi simul declarabimus, quid in hoc fine peculiariter vindicet, ad sui distinctionem ab alijs religionibus; quæ illud quoque totaliter sibi præxerunt. Similiter, quod ad Prædicatorum nomen attinet, nouum non est, appellationem accipi aliquando ab vna tantum parte, ac magis particulari ipsius, quam fit propria perfectio, quæ (vt diximus) communis est omni religioso statui. Et in materia propria exemplum suppetit. Nostra enim religio ideo ab Apostolica Sede Societas Iesu nominis fuit donata, quoniam ipsi Christo in salute animarum multis modis cooperantur. Vnde nuncupatio hæc voce quidem diuersa est, re autem ipsa, prædicandi munus, quod pro hæreticis reducendis à S. Dominico opportunum, ac sufficiens iudicatum est, complectitur, & admodum alia, sed non minus fructuosa, rudiorū instruendi ministeria extenditur. Cum tamen S. Ignatius partem alteram finis, propriæ, nimirum, perfectionis cuiusque nostrum explicite proposuerit in constitutionibus. Non ergo nomen Prædicatorum, aut Societatis Iesu, aut simile aliud proximorum salutem respiciens, propriæ salutis, ac perfectionis finem excludit.

Iam, quod ad media prædicti fini idonea spectat, si consideretur pars illa finis, quæ est propria perfectio, constat in hac sacra Prædicatorum religione non desiderari. Inprimis enim de tribus substantialibus votis ordinarijs, manifestum est perfectam esse in ea nuncupari. Non enim partialem castitatem, vt militares aliquot religiones, sed omnino materiam completentem prædicatorum profitentur. Sed quia id etiam vulgare est alicui religioni militari, nedum reliquis non militariibus cura certè prædicti voti obseruandi, non vulgaria media adhibent. Hic enim ordo est inprimis de B. Virgine, quæ planè omnigenæ castitatis studiofissime patrocinatur, singulariter bene meritis quippe cuius

Cuius fundator S. Dominicus receptissimam in Ecclesia deuotionem, Rolarium Virginis introduxit; itaque etiam vt nu. 12. referam vestis formam ab eadem B. Virgine acceperit, quæ candore suo puritatem, nigrore autem penitentiam, quæ puritatem fouet, significabat. Abstinentiam quoque perpetuam à carnibus, atque etiam à cena non minore parte anni, statuto præscripsit. Cura denique honestatis, & decentiæ in cubando, ac diligens communis dormitorij clausura de nocte, in eisdem statutis prætermissa non est, vt patet in d. 1. c. 9. & 10. Satis igitur perfectè pro huius voti obseruatione, media prouidit Dominicanum institutum. Adde religionem hanc sacræ doctrinæ tam Scholasticæ, quam positivæ studijs esse deditissimam, quæ quantopere à lapsibus contra castitatem auocet, ex D. Hieronymo, & ex ipso experimento didicimus, quemadmodum scitè consideratum est in dictis declarationibus. d. 2. c. 14. n. 1. lit. A.

IX. Quod attinet ad paupertatem, si ad eos stimulos attendamus, quos ad illius rigorem sensit eiusdem Ordinis fundator Dominicus, nihilo minores apparebunt, quam rigoris illius, quem S. Franciscus vnicè coluit. Nam licet à principio S. Dominicus, ac tota familia, more Canonicorum regularium, quoad habitum, ac bonorum dominium in communi viuerent, vt lib. 1. c. 3. n. 8. attigimus, non multo post S. Francisci exemplo (vt eius annales tradunt in primo generali capitulo, cui præfuit, omni prout dominio, etiam in communi renuntiatum est, ac bona eo vique possessa, qua donatoribus, quæ sui Ordinis, quæ Cisterciensibus quoque monialibus relicta fuere. Quin etiam in eodem generali capitulo institutum est, vt soli calices ad sacrificandum admitterentur, ex argento, vt non nisi ex vili, sed mundo panno, sacræ vestes conficerentur. Lecti præterea, ac vestitus ratio satis parca describitur in citato ca. 9. & 10. Denique circa habitationem paupertatem, in d. 2. c. 1. n. 3. ita decernitur. *Medietas domus, & humilis fratres nostri habeant, nec permittatur curiositates super fluitantes, &c. quæ paupertatem nostram de formant.*

X. At enim quod ad communes reditus attinet, quoniam experientia monstrauit varia ordinis detrimenta, præsertim in studijs literarum, ad finem illum prædicationis, ac salutaris doctrinæ adeo necessarijs, indicatum est conducere omnino, vt rigor ille ex ea parte remitteretur. Quare etsi neque ad mitiorem regularium Canonicorum habitum, (in eum, quem B. Virgo designarat, iam antea commutatum) neque ad amplas admodum possessiones sit factus regressus, attamen anno 1475. à Sixto IV. est obtenta dispensatio, quam postea Concilium Tridentinum omnibus, præter Minores, religionibus indulgit, vt reditus in perpetuum habere liceret in communi. Nimirum intellexerunt illius Capituli Patres, vt videre est, in declaratione citati numeri 3. lit. H. paupertatem non esse ipsam religiosam perfectionem, sed eius instrumentum, siue medium; ideoque pro exigentia finis à religione intenti, esse attemperandum: quemadmodum etiam S. Thomas 2. 2. q. 188. art. 7. copiosè disseruit, de quo iterum in sequenti tractatu lib. 1. cap. 9. & lib. 4. cap. 4. circa Societatis nostræ paupertatem, rigoremque alios, sermo redibit. Hic verò declarandum esset pro mendicitate huius religionis, cum ex non mendicante à principio, facta si mendicans ob renuntiationem reddituum in communi, post regressum tamen ad reditus, non amiserit rationem religionis mendicantis. Sed hæc dubitatio tractando diuisionem religionis in monachalem & mendicantem expedita manet lib. superiore in cap. 8. à num. 8.

XI. Denique obedientiæ votum satis arduum est in

hoc sacro Predicatorum ordine, de quo declaratio De obedientia cap. 15. lit. K. in dist. 1. ita habet: *Declaramus, quod religiosus non tenetur obedire Prælati in illis, quæ sunt contra iudicia, præcepta Dei, & Ecclesiæ, &c. In dubiis autem tenentur omnes obedire.* Vnde à contrario, palam intelligitur extendi eius voti materiam (saltem post dictam declarationem) ad id omne, quod culpam non deuoluit. quod tamen iuxta propriam regulam & institutum limitandum est, vt infra in seq. tractatu agendo de obedientia Societatis latius explicabimus. Vt autem omittam, satis arduum est institui hunc Ordinem peculiariter ad reducentes hæreticos; quia ea de causa ad conuersandum inter illos, non sine vitæ discrimine, vt pote fidei Catholicæ hostes, est expositus. Sed & subiectionis non minimæ iudicium illud est, non posse quemlibet religiosum à correctione, quantumuis rigida, si regularis sit, appellare ad Superiorem, etiam intra religionem, prout in constitutionibus d. 2. c. 8. n. 5. disponitur: & in declarationibus eius loci latius habetur. Atque hæc de medijs, quæ ad substantialem perfectionem ordinantur, sint satis.

De medijs accidentarijs, regula scilicet, & obseruantijs alijs, sunt qui ex Carthusiensium ordine sumptas fuisse credant, fortasse quod in externo habitu aliquam præferant conuenientiam, & à carnis tota vita, vt diximus, ex statuto abstineant. Id tamen minus probabile apparet, ex declaratione ad cap. 15. num. 1. lit. E. in dist. 2. constitutionum, & ex historia Fr. Ferdinandi de Castillo lib. 1. cap. 33. vbi à B. Virgine designatum fuisse Predicatoribus habitum refert. Itaque delegit sibi B. Dominicus in primis probatissimam sancti Augustini regulam, vt patet in forma ipsa professionis propofita in d. 1. c. 15. initio, additis ad finem quasi specificum noui Ordinis, constitutionibus accommodatis, de oratione, de abstinentia, alijsque corporis austeritatibus, quas iam diximus, & amplificat etiam Castillo lib. 1. cap. 60. De studijs denique sacræ doctrinæ, ac prophanæ quoque ad illam capeffendam requisitæ, quorum quidem studiorum curam, & prouidentiam quantam habuerit S. Dominicus, satis describitur in dist. 2. cap. 14. per totum, iuncta declaratione. Satis etiam probauit euentus, cum ex eo Ordine, tanquam ex Troiano equo, vel potius arce instructissima, ad destructionem munitiorum, vt Paulus loquitur, ab Ecclesiæ hostibus oppositarum, prodierint strenui propugnatores fidei, quæ vel editis libris illustrem fecerunt. Inter quos S. Thomas, tanquam inter reliqua minora lumina fulgentissimum astrum, longè, latèq; coruscat. Vel ab ea decerrantes reuocauerint: vel certè in pertinaces, à Sede Apostolica Inquisitores delegati animaduertunt; quam denique nobili martyrio fuerunt testati. Sed piget omnium catalogum texere, cum facile constare possint ex ipsius ordinis monumentis: imò & constare quot, & quales prodierint Ecclesiæ Prælati; Sacri, vt vocant, Palatij magistri; Monarcharum Hispaniæ Confessarij. Quot in celeberrimis Academijs professores primarij, vt facile credas, omnia hæc iure penè hæreditario huic illustri Ordini obuenerint: adeo vt per annos non paucos rari fuerint in Republica literaria alicuius nominis viri in doctrinâ sacrâ conspicui, qui Dominicanæ familiæ non essent alumni.

Præter hanc regulam, sub qua ipse B. Dominicus sanctissimè vixit, & obiit, instituit duos alios religiosos vitæ ordines, vnum pro sororibus; quæ ne duo alijs sanctimonia æquè, ac generis claritate non pauca fœminæ decorarunt, vt videre licet in eiusdem religionis annalibus. Alterum pro fratribus & sororibus, primò quidem de militia Christi nuncupatis, eo quod ad bona Ecclesiæ, ab iniustis per id tempus inuag-

XII.

De accidentarijs medijs ad finem asumptis.

Quot & quales in eo Ordine prodierint religiosi.

Castillo, fol. 105. col. 1.

Castillo, fol. 107. col. 2.

XIII.

Ex hoc ordine duo alii fluxerunt.

non solum verbo, quomodo predicare debeant (nā & hoc vnum est ex opusculis quæ scripta reliquit, vt in tomo 13. Bibliothecæ magnæ pag. 348. vide-
re licet) sed etiam exemplo sepe ostendit: nam cum primum de religione instituenda cogitauit, prædicare cœpit exhortando homines ad penitentiam, verbis quidem simplicibus, tamen ignitis, & efficacissimis, quibus homines plurimum commouebat, statim etiam ac sectatores sui instituti habere cœpit, illos ad prædicandum misit, prius etiam quam confirmationem primam ab Innocentio obtinuit, vt in Chronicis eius legitur: Visio etiam illa, qua diuinitus fuit admonitus vt labantē Ecclesiam sustineret, planē indicabat non solum vitæ perfectionem, sed etiā prædicatione verbi Dei, & doctrina futuram religionem illam vtilissimam Ecclesiæ, ac proinde ob eundem finem fuisse instituendam.

maximè fuit contra hæreticos, & inde sumptis occasione fundandi religionem suam: prædicatione verò sancti Francisci simpliciter fuit ad curandos, & purgandos Catholicos, & licet ex seruire spiritus voluerit etiam, & procurauerit inter infideles prædicare, tamen ex diuina reuelatione statim ad suos rediit, quia reuera illa erat propria eius vocatio, & à Deo intenta, vnde etiam circa literarum studium diuersos habuerunt spiritus illi sancti Patriarchæ. Nam Dominicus literarum studium præcipuè suis alumnis commendauit. Franciscus verò in capite 10. suæ regulæ præmonuit, vt qui literas nescirent, illas non discant, vtque autem prudenter agebat eligens medium suo fini accommodatum. At verò in mendicitate, & paupertate excedit Minorum religio, tum quia, vt dixi, ex regula proficitur paupertatem in communi, quod alia sic non habet, tum etiam, quia in ipsamet paupertate in communi, singularem, magisque rigorosum modum in multis obseruat, tum etiam, quia in exteriori habitu maiorem quandam paupertatem præ se fert.

Præter hæc, quæ sunt veluti substantiales proprietates huius religionis, habet etiam plures obseruantias, ad vitæ rigorosæ perfectionem pertinentes, quas etiam magna ex parte ex vi regulæ seruare tenetur. Nam quod ad corpus attinet, præter habitus asperitatem, & tenuitatem, calceamentis solum ob necessitatem vtuntur, iuxta cap. 1. suæ regulæ, & pedestres incedunt iuxta cap. 3. nisi necessitas, vel infirmitas cogat. A festo omnium Sanctorum vsque ad natiuitatem Christi Domini ieiunant, & ad ieiunandam aliam quadragesimam à die Epiphaniæ numerandam cum benedictione inuitantur, licet non præcipiantur; quæ ieiuniorum obseruantia aliam Predicatorum de abstinentia à carnibus in communi refectorio satis compensant. Et iuxta hæc seruant eandem austeritatem in lecto, & in alijs corporis afflictionibus. Et ad nonnullas alias, per constitutiones, & consuetudines obligantur. Vnde concluditur religionem hanc non solum ex fine, & medijs esse valde perfectam, sed etiam esse satis arctam, & austeram. Nec defunt multi ex professoribus eius, qui cæteris omnibus perfectionem, & austeriorem appellant, sed hæc comparationes semper sunt odiosæ, parumque viles ipsismet religionis, ac professoribus cuiuscumque religionis. Nam vt ipsi non solum contenti sint vocatione sua, sed etiam ad illam sint impensè affecti, satis est, vt dignè, ac perfectè de sua religione sentiant, etiam si alijs eam præferat. Quamuis ergo hæc religio ex fine suo valde perfecta sit, & media habeat illi consentanea, & austeram satis vitam profiteatur, & in multis rebus alias excedat, non est tamen dubium, quin superetur in alijs, quæ omnia exactè ponderare, & ferre absolutum de comparatione iudicium, difficillimum esse existimo.

Quoniam verò religio hæc in illa celsitudine paupertatis, quam à suo autore accepit, principaliter fundata est; (nam per illam promissa est professoribus eius virtutum sublimitas, & hæreditas regni cælorum in capite 6. suæ regulæ) hinc orta.

VI.
Vnde Minor
ritarum
sa
milia vnde
orta.

III.
Deposito
eius medio
quod est
maxima
paupertas.
Præsertim verò ac singulari modo proficitur hæc religio perfectionem Euāgelicam, quoad paupertatem, & nuditatem Euāgelicam, quia nihil proprium non solum in particulari, verum etiam neque in communi admittit ex vi regulæ. Sic enim intelligunt cap. 6. suæ regulæ, quod sic habet. *Frates nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem.* Constat enim hoc non tantum de singulis dici, quid enim necesse fuisset monere fratres, ne domos, aut loca singuli sibi appropriarent. Intelligitur ergo de vniuersis, & de tota communitate, & ideo subditur. *Sed tanquam peregrini, & adueniæ in hoc seculo in paupertate, & humilitate Domino seruientes, vadant pro elemosynis confidenter.* Et in cap. 4. hanc paupertatem restringendo, prohibentur fratres elemosynas petentes ne pecuniam recipiant, sed res alias victui, aut vestitui necessarias. Atque in hac excellentia paupertatis multum eminet hæc sacra religio inter alias. Fuit enim prima omnium, quæ hoc genus paupertatis in communi professæ est: nam religiones, quæ præcesserunt ante mendicantes, illam non seruabant, sicut nec nunc seruant. Religio autem S. Dominici ex vi primæ institutionis, & approbationis illam non coluit, vt i supra lib. 1. cap. 8. num. 8. ostendi: neque vlla ex religionibus, quæ sub regula S. Augustini militat, ex vi regulæ illam seruat. Religio autem Carmelitarum licet ex aliquorum sententia id habuerit ex primitiua regula, tamen neque id certum est, neque quoad res omnes, vt infra cap. 10. ostendemus. Est ergo hæc singularis prærogatiua S. Francisci, & ideo fortasse Concil. Trid. sess. 25. cap. 3. de regularibus, cum omnibus religionis faciat facultatem habendi bona in communi, Minores excipit, vt præcipuam illam regulam, & institutionem illibatam seruent.

IV.
Hic ostendit
maximè pro
prium ex
mendicanti-
bus.
Declaratur
excellentia
comparati-
one
predicatio-
nem.
Atque ex his constat religionem hanc esse vnam ex præcipuis mendicantibus, & quadam ratione cum maxime proprietate, & singularitate hoc nomen sibi vsurpare. Probatur, quia ex duabus conditionibus, quas diximus de facto postulari in religionibus mendicantibus, scilicet, vt vitam mistam profiteantur, & paupertatem in communi, vtrique in hac sacra religione satis perfectè reperitur: vt ex dictis patet. Et declarari potest per comparationem ad religionem Predicatorum: habent enim se sicut excedens, & excessum in alijs duabus conditionibus. Religio enim Predicatorum ex parte finis excedit, quia principalius, & magis ex se videtur prædicationem intendere. Item in hoc quod præcipuè videtur contra hæreticos, & ad fidei defensionem instituta: Religio verò S. Francisci magis ad commouendum Christianum populum ad penitentiam agendam, & ad mundi contemptum: quæ differentia in ipsis etiam fundatoribus cernitur: nā prædicatione S. Dominici Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

frater Cæsarius cum paucis sectatoribus loca separata, ac solitaria petierunt; ibique successione continua per sexaginta, & eo amplius annos à reliqua Franciscana familia separati vixerunt. Non constat autem mihi omnino certo an sub obedientia eiusdem Generalis, vel Provincialis viuerent, vel omnino per se congregationem distinctam constituerent, illud autem prius probabilius videtur, quantum ex monumentis eiusdem Ordinis diligentia Reuerendissimi Patris Fr. Francisci Gonzagæ colligere possum. Postea eodem spiritu separati sunt alij, qui Clarenii dicti sunt, & diligentia Summi Pontificis Celestini V. omnino ab obedientia religionis exempti eremiticam vitam sub regula sancti Francisci vixerunt, qui tandem postea ad obedientiam, & unionem totius religionis redire, licet in vitæ austeritate, & paupertatis puritate perseuerauerint, & separatam prouinciam per se constituerint, licet sub eodem Generali. Postea verò tempore Clementis VI. noua reformatio in hoc ordine inchoata est, & per Italiam, Galliam, Hispaniam paulatim creuit, & in duas principales familias totus Ordo diuisus est, quarum altera proprietatem in communi retinuit, & *Conuentualium* dicta est, altera repudiavit, & vocata est *de Observantia*, ad quam omnes alie varij nominibus nuncupatæ reductæ sunt. Et in principio quidem utraque familia vni Prælati generalissimo parebat, qui ex Conuentualibus, vsque ad Leonem X. eligebatur, sub Leone autem X. translatus est sigillum ad Observantiam, ex qua Generalis totius ordinis eligi cepit, qui nomen *Ministri Generalis* retinuit. Ex Conuentualibus autem cepit eligi proprius Generalis, qui *magister* appellatus est, supremam etiam iurisdictionem habens, similemque confirmationem suæ electionis à Ministro generali recipiens, ex præscripto Leonis X. qui familias has in hanc concordiam redegit, sub certis conditionibus, quas peculiari bulla expedita declarauit; atque in eo statu vique in hodiernum diem duæ illæ familiæ permanent; quibus postea tertia adiuncta est, quæ *Capucinorum* dicitur, & ex Observantia prouidit, suumque quoad nonnullas prouincias, proprium Generalem habet, & in communi paupertate, ac tota regula sancti Francisci de Observantia conuenit, solumque differt, quia simpliciter, & sine declarationibus eam obseruat, & asperiori aliquo modo, habitu, & forma capucij aliquantulum diuersa vitur.

VII.

Hæc varietas arduam rem in instituto Franciscano arguit.

Sed hæc diuersitas non tollit religionis unitatem saltem specificam, vt sic dicam; nam numericam, & moralem aliquo modo auferre videtur, quia saltem unitas capitis, seu Generalis non retinetur. Non tamen hoc indicat imperfectionem instituti, sed potius arduam, & difficultatem, quam mirum non est, in tanta hominum multitudine non ab omnibus æquè seruari, & adamari, sed illud potius magna laude dignum est, quod tot sint, nunquamque desint illius perfectionis zelatores, quamquam fieri potest, vt qui dispensatione illa circa paupertatem in communi uti voluerunt, non remissione animi, sed bona intentione, & probabili opinione mouerentur, ad maiorem spiritus quietem, ac securitatem id conferre existimantes, sicut alie multe religiones mendicantes sibi expedire iudicant, nec ob id creduntur à perfectione defecisse, quia paupertas per se non est regula perfectionis, sed quanta, & qualis ad perfectionem magis deferuire potest. Verum est tamen peculiari ratione in hoc instituto Diui Francisci zelum, & custodiam paupertatis in communi valde esse conformem spiritui, & vocationi talis religionis, ac proinde

præferendum esse cæteris paribus, ideoque non sine speciali prouidentia Spiritus sancti Concil. Trident. sess. 25. cap. 3. de regular. cum omnibus religionibus concedat facultatem habendi bona immobilia in communi, non obstante quacunque regula, exceptis Minoribus, Capucinos, & de Observantia, tanquam specialiter ad hanc paupertatem vocatos.

Hic verò occurrebant variae difficultates, quæ circa hanc paupertatem Minorum ortæ sunt, & de quibus inter Summos etiam Pontifices disceptatæ, vt patet in varijs decretis de verborum significatione circa p. in 6. in Clementina & extrau. Ioann. XXI. Sunt autem hæc difficultates in triplici differentia, quædam spectant ad paupertatem in communi, prout per se conuenit omnibus religionibus mendicantibus, & hæc tractatæ sunt à nobis sufficienter superiori tom. agendo de voto paupertatis. Alie versantur circa paupertatem quæ excludit dominium rerum omnium etiam mobilium, quæ vii consumuntur; quæque videtur esse propria Franciscanorum; & difficultates huc spectantes magis videntur speculatiuæ quàm morales, vt apud quem sit talium rerum dominium; & quomodo in rebus, quæ vti consumuntur, separantur vti, & dominium, ita vt non habeat dominium, qui habet vti pro sua voluntate. Quibus quaestiones etiam illæ adiunguntur, An Christus, & Apostoli aliquid proprium in hac vita habuerint, & an illa carentia omnis dominij ad maiorem perfectionem pertineat. Quas omnes in supradicto loco pro opportunitate sufficienter attigimus, & in tom. 2. p. de Christi Domini paupertate differimus. Et nouissime eas quaestiones erudite tractat Ioan. Azor. in tom. suarum institutionum lib. 12. cap. vlt. Tertium caput dubitationum esse potest, & adhuc magis proprium huius religionis; quod versatur circa vti facti, & habet fundamentum in propria regula S. Francisci.

Vnum autem ex præcipuis dubijs est, circa cap. 4. vbi sanctus Franciscus firmiter præcipit, ne summo nachi pecuniam recipiant per se, vel per interpositam personam, an hoc sit præceptum, & hæc sit materia voti paupertatis specialis huius religionis, cap. 1. nam verba regulæ hoc videntur sonare, & ita etiam sunt à Pontificibus explicata; vti autem videtur aliud indicare, & pro humanis necessitatibus videtur moraliter necessarium. Sed hic articulus latissime declaratus est à Nicolao IV. in cap. exis. §. *existerem*. & à Clemente V. in Clement. exis. §. *port.* Summa est illud quidem esse præceptum, & maiorem voti paupertatis, ita tamen esse intelligendum, vt liceat per tertias personas elemosinam in pecunia recipere, & habere cum nonnullis limitationibus; & præcipua sunt. Prima, vt pecunia intelligatur manere semper sub dominio dantis, & tunc est elemosinam, quamdiu est in manu tertie personæ, ita vt possit ab alio libere repeti quamdiu in potestate sit à fratribus peti, nec administrari tanquam propria. Item non possint rationem eius exigere, sed fidei, ac conscientie depositarij rem totam committere, non peccabunt tamen (vt opinor) si fecerint, vt Dominus pecunie rationem à Commisario petat pecunie sibi creditæ, quando viderint expedire, quamuis regulariter cauendum hoc etiam sit, præsertim si dans elemosinam taleis sibi à principio non reseruauit respectu commissarij. Tertia est, vt solum pro necessarijs vti bus ponatur, & expendatur, non ipsorum fratrum nomine, quorum pecunie non sunt, sed eius, qui mine, quorum pecunie non sunt, sed eius, qui contulit, non fratres dicantur emere, & dare pecuniam, sed alius emat pro fratribus vti bus.

Quarta.

Quarta prohibetur ibi mutuò accipere pecuniam etiam per procuratorem; quia per mutuum transfertur dominium in accipientem, & manet obligatio solvendi apud eundem: verumque autem repugnare constat huic regulæ, si tamen necessitas urgeat, & desint elemosynæ, conceditur eis, ut possint pecuniam per procuratorem recipere offerendo curam, & diligentiam procurandi elemosynas, quibus illi satisfiat, sine obligatione propria; hoc enim in rigore non est mutuum, sed quædam elemosyna, quamvis cum aliquo onere paupertati minimè contraria.

X.

An possint
Minores
concedere
mutui cele-
stia.

Quæri verò obiter potest, an res alias, quæ pecunia non sunt, possint mutuò recipere cum obligatione ex iustitia ad solvendum; quamvis enim ex parte materiæ non ita sit eis prohibitum alias res accipere sicut pecuniam, tamen ex parte obligationis videtur aequè repugnare paupertati in utroque genere rerum. Et simile dubium est, an possint credita pecunia emere huiusmodi res, siue mobiles vsu consumptibiles, aut permanentes vel se moventes, siue etiam immobiles, ut terram, siue pauperum ad fundandam domum vel Ecclesiam, aut hortum, &c. Respondeo nunquam posse ita emere aliquid credita pecunia, ut ipsi etiam in cõmuni obligentur ad solvendum illud ex iustitia in pecunia, quia hoc planè repugnat eorum instituto, quia non possunt illam obligationem implere, nisi accipiendo pecuniam, & suo nomine solvendo. Quod si alius pro illis solviturus est, non possunt illi obligari de iustitia ad factum alterius; solum ergo possunt promittere diligentias procurandi elemosynas, quib. talis res solvatur. Quando verò res mutuò accipitur solvenda in eadem specie, vel etiam si in alia specie, quæ non sit pecunia, solvenda sit, alia commutatione interueniente, tunc directè non fit contra hanc regulam de non accipienda pecunia, in qua nunc versamur; tamè aliunde videtur repugnare illa obligatio statui paupertatis in cõmuni; sicut enim priuatus religiosus obligari non potest, quia nihil habet proprium priuatum, ita cõmunitas, quæ nihil habet proprium in cõmuni, obligari non potest ad quæcunque bona temporalia reddenda: & reuera ita est, si obligatio sit purè personalis; quia nemo potest obligari ad dandum, quod non habet, nec quod sperat habere solum ex elemosynis. Possunt tamen obligari altero è duobus modis. Primò si is qui cui obligatur intelligat inuolui conditionem, si per elemosynas obtinere possint ea bona, quæ redituri sunt. Tunc enim non obligatur ad impossibile, & aliter non decipitur. Secundò si obligatio non sit purè personalis, sed realis, saltè implicitè, id est, si iam habeant res alias eiusdem valoris, & pretij, per quas possint in omni euentu satisfacere: nam licet non sint earum Domini, habent tamen absolutam administrationem earum; unde possunt illas obligare, sicut possunt etiam in casu necessitatis calicem vel rem aliam preciosam in pignus dare, & familia.

XI.

Præcipuas
paupertatis
declaratio-
nes, quomodo
de aliis, atq;
de aliorum
accipiatur.

Cætera quæ hic dubitari poterant, in citatis decretis satis attinguntur & declarantur, & in superiori tomo agendo de paupertate à nobis allata sunt. Solum hic aduerto illas declarationes Pontificum circa hanc Minorum paupertatem, solum fratribus de Observantia esse vsui, nam conuentuales maioribus dispensationibus vtuntur, cum propria bona in cõmuni habeant: Capucini verò profitentur se nudam obseruare regulam, & illis declarationibus renunciant. Nam in hoc maxime dicuntur ab Observantibus distinguui. Videant ergo ipsi quid voueant, & quo sensu, illudque obseruent, mihi enim de eorum more, aut vsu non satis constat. Non possunt tamen declarationem aliquam

Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

non admittere, quia votum & lex debet esse de re certa & clara. Solum ergo possunt non admittere declarationes illas, quatenus aliquid de iure humano & arbitrium inuoluunt, quod minorè fortè rigorem in dicere videtur: in quo potuerunt ipsi maiorem rigorem eligere; necessarium verò est, ut in hoc aliquid certum, & stabile declaratum habeant, ne conscientia facile ligentur; quod in tanta cõmunitate, & in rebus quæ quotidie præ manibus habentur, & necessaria sunt, facile potest contingere.

CAP. VIII.

De origine ordinis eremitarum S. Augustini.

Hactenus de proprio ordine monachorum à D. August. instituto nihil diximus, sed reseruauimus, quia non est adeò manifestum D. Augustinum instituisse huiusmodi ordinem, quin aliqua inquisitione, & disputatione indigeat: Et licet fuerit institutus, nunc tamen vel idem non manet, vel non sub pura, seu speciali ratione monachatus, id est, sub instituto vitæ solum contemplatiuæ, & Eremiticæ; sed mixtæ, & sub nomine ac ratione mendicantis religionis, qualis nunc est sacra religio, quæ Eremitarum sancti Augustini appellatur. De antiquitate ergo, & origine huius ordinis multa sunt ab scriptoribus præsertim eiusdem ordinis scripta, & disputata in defensionem suæ antiquitatis, quibus nos nihil addere possumus, neclitem cum alijs intendere volumus, sed ea tantum, quæ probabiliora videntur proponere, ac institutionem, authoritatem, & perfectionem huius ordinis, quæ sine dubio magna est, breuiter declarare.

Primò ergo probabilius existimo Beatum Augustinum statim à principio conuersionis suæ religiosam vitam professum fuisse. Id enim non obscurè colligitur ex verbis eiusdem in libro 8. & 9. Confessionum; nam in libro 8. ca. 6. & sequentibus commemorat internum bellum, quod adhuc Catechumenus patiebatur, deliberans de statu quem post baptismum accepturus erat, matrimonij scilicet, vel cœlibatus; nam ad rem vxoriam & secularia negotia propensus erat, aliunde autem exemplis, & verbis Sanctorum ad perfectionem sectandam excitabatur. Tandem verò in cap. 12. diuinam inspirationem, & mirabilem vocationem refert, qua tractus, & adiutus iam non solum Christianam, sed etiam perfectam vitam sequi firmiter elegit. Quam cum matri narrasset, loquens cum Deo, Exultat (inquit) & benedixit tibi, qui potens est ultra quam primus, aut intelligimus facere, quia tanto amplius sibi, à te concessum, de me videbat, quam petere solebat miserabilibus eius sieilibusque gemitibus. Conuertisti enim ita me ad te, ut neque vxorem quæ erem, nec aliam quam spem seculi huius, sians in ea regula fidei, in qua me ante tot annos te reuelaueras. Hoc ergo est, quod Deus Monica concessit, ultra id quod petebat; illa enim conuersionem Augustini ad fidem solum postulabat, Deus autem etiam conuersionem eius ad sequendam perfectionem concessit. Et hoc est quod subdit; Conuertisti luctum eius in gaudium multo vberius quam voluerat, & multo clarius, atq; castius, quam de nepotibus carnis mee requirebat. Et lib. 9. cap. 1. magis explicans hoc propositum adeò perfectum, & firmum, ut iam veluti opere consummatum (ait) iam liber erat animus meus à curâ morderibus ambiendæ, & acquirendæ, & volutandæ, atq; suspendi scabiem libidinum quibus verbis perfectissimam renuntiationem seculi expressit, quoad illa tria, quæ per tria religionis vota abnegamus, scil. propriam voluntatem, seu dominandi libidinem, diuitias, & corporis voluptates. In cap.

Ff 2

autem

certum sit nunquam coluisse idola, licet in alijs eroribus versatus fuerit. Veruntamen hæc duo aliquo modo colorari possunt dicendo, Africanos omnes interdum fuisse vocatos Carthagenenses à Metropoli Ciuitate, vel Augustinum ita fuisse vocatum quia Carthagini multo tempore vixerat & docuerat, & vnde immediatè venerat cum discessit ex Africa. De cultu autem Gentilium conuersus dici potuit, non propter idololatriam, sed quia sine fide, & baptismo tanquam gentilis quidam philosophus, & Academicus de Deo opinabatur. Illud vero difficilius potest ad verum sensum trahi, quod ibi dicitur, sæpius Ambrosium tentasse Augustinam, & cum eo disputasse, & e conuerso Augustinum disputationis suæ acrimonia, & vehementia Ambrosium vicisse, cum tamen Augustinus ipse lib. 6. confessionum cap. 3. & 11. dicat sibi non fuisse datam copiam sciscitandi ab Ambrosio, quæ cupiebat, nisi cum magna breuitate, quia non vacabat Ambrosio.

liam relinqueret, visitasse eremitas, qui erant in monte Pisanio, & per aliquod tempus ibi moratū esse, & postea visitasse alios eremitas qui erant in Centuncellis prope Romam. Adduntque alij Augustinum eo tempore, quo eremitas Pisanii montis visitauit, dedisse illis quandam regulam monachorum ex tribus, quas composuit, & ex tunc proprium monachorum statum accepisse; postea vero visitando alios eremitas in Centuncellis secundam regulam eis tradidisse. Sed hæc à Possidio in vita Augustini non referuntur, neque ab Augustino in lib. Confessionum, aut alibi insinuantur; nec videntur posse cum Chronographia, de ætate Augustini conuenire; nam constat Augustinum expleto 33. ætatis anno, & 34. inchoato, baptizatum esse; ipse enim lib. 1. Soliloquiorum cap. 10. hanc ætatem se habuisse dicit cum illud opus scriberet, scripsit autem illud ante baptismum, ut ipsemet refert i. retractationum cap. 4. Post baptismum autem statim Romam se contulit, vbi saltem per annum commoratus est, tempus aptum navigationi expectans; nam ibi multa conscripsit, quæ ipse commemorat lib. 1. retractat. cap. 7. 8. & 9. Et inter alia scripsit libros de moribus Ecclesiæ Catholicæ, in quorum primo cap. 33. commemorat monasterium quod prius Mediolani, & plura alia, quæ Romæ postea cognouit; de monte autem Pisanio, aut Centuncellis nihil memorat. At præterea idem Augustinus 9. Confess. cap. 11. sanctam Monicam matrem suam mortuam esse anno 33. ætatis eiusdem Augustini, ubi potius legendum videtur anno 35. ut constat ex alio loco Soliloquiorum; ergo non potuit Augustinus postquam Mediolano discessit, per duos annos commorari cum eremitis Pisanii montis, & Centuncellarum ante mortem sanctæ Monicæ. Neque etiam verisimile est post mortem matris retro rediisse, & tam longas moras fecisse; tum quia ipsemet Augustinus lib. 9. Confessionum cap. 10. de se, & matre inquit, Apud ostia Tyberina post longiusculum laborem instaurabamus nos navigationem; ergo cum hac intentione illuc peruenissent, licet mors matris post paucos dies acciderit, non est per se credibile, neque vlla ratio probabilis apparet; ob quam Augustinus mutauerit consilium, & tam diuturnas moras fecerit: tum etiam, quia in sermone primo de communi vita clericorum, dicit inuenient fuisse, cum in Africam rediit; ergo verisimile est non excessisse 35. annum ætatis cum illuc peruenit. Igitur hæc omnia tanquam incerta, & ad huius religionis veram originem, seu antiquitatem explicandam tanquam inefficacia relinquo, nec definire assero Augustinum ante reditum in Africam non fuisse monachum, aut regulam monachorum non scripsisse, sed assero hoc non constare satis fide digna historia, vel auctoritate.

Nihilominus dico secundò Augustinum reuersum in Africam prius quam Presbyter fieret, monachum fuisse, & in proprio monasterio monachos congregasse, & instituisse. Hæc assertio non satis colligitur ex Possidio in vita Augustini; nam in cap. 3. solum ait, Placuit ei percipere baptismi gratia cum alijs cœnobitis, & amicis suis Deo pariter seruientibus ad Africam remeare, ubi constitutus ferme triennio, & se iam alienatione curis secularibus, cum in qui eidem adhaerebant, Deo viuabatur; se ieiunijs, orationibus, bonisque operibus in lege Domini medians die ac nocte. Quæ verba indicant quidem vitam satis religiosam, & perfectam, nondum tamen satis explicant proprium statum religiosum & monachalem; nam illa omnia dici possent de illo genere vitæ quod Augustinus Mediolani etiam ante baptismum in separata villa inchoauerat. Vnde Baronius in 4. tom. anno 389. de hac re tractans, solum dicit rediens (scilicet August.) vna cum socijs

Ff 3

VII. Ex quibus planè incertum redditur quod de cuculla nigra dicitur, saltem quod id fuerit ab Ambrosio scriptum; nam verum in re ita fuerit, ignoratur. Et coniectura est non ita fuisse, quia erat vniuersalis consuetudo baptizatos indui albis vestibus, ut idem Augustinus sæpe commemorat lib. de fide, & simbolo, & lib. de catechizandis rudibus, nullamque mutationem consuetudinis in suo baptismo faciã alicubi indicat, quãvis baptismi lauacrum ministerio Ambrosij recepisse commemorat lib. 1. contra Iulianum cap. 3. Ad hoc tamen responderi potest super cucullam nigram impositam fuisse Augustino candidam vestem baptizatorum. Sed licet hoc contingere potuerit, etiam est præter morem, quia ipsamet visualis vestis solet esse candida, ut nunc Romæ in neophytis conspiciuntur. Denique aduerto Antoninum ex sermone Ambrosij longe aliter verba illa referre dicentem, Hunc in Christo genitum, & postquam baptizatum eum, indui cucullam nigram, & ipse ad discipulum monachorum se cœnitæ zona pergens ad Simpliciam, &c. Ex hoc ergo sermone nihil affirmare possumus eorum, quæ in illo referuntur.

VIII. Nec maiorem fidem faciunt alia verba, quæ idem Antoninus refert ex eodem Augustino in quodam sermone ad fratres in eremo: Duodecim sumus fratres, qui induimus cucullam nigram, & calceamenta, & zonam nigram de super cinctam ad differentiam monachorum. Nam hi etiam sermones incertam habent auctoritatem, & in Authorem eorum grauitè inuehitur Cæsar Baronius in tom. 4. ad annum Domini 382. & 385. & 387. & in Martyrologio s. Ianuarij, & multi alij authores sermones illos, ut Augustinus nos non recipiunt, quamuis interdum ab alijs sub nomine Augustini citentur. Et licet fortasse aliqui illorum sint Augustini, sicut olim inter eos ponebantur duo sermones de communi vita clericorum, quos constat esse Augustini, & nunc ponuntur inter sermones de diuersis, suntque quadagesimus nonus, & quinquagesimus: licet, inquam, ita potuerint aliqui alij veri Augustini sermones ibi interferri, ut lib. præced. cap. 2. num. 3. attigi, nihilominus certum existimo quampures eorum non esse Augustini, quia multa falsa, & Augustino indigna in eis continentur; vnde sit ut omnes sint incerti. Quapropter illud testimonium de cuculla nigra, & zona ex corio, nullam inde auctoritatem accipit, est ergo res incerta, & de ipso, seu pro ipso tempore baptismi parum verisimilis, quid verò credi possit de reliquo tempore ante clericatum Augustini paulò post subiiciam.

IX. Vnde etiam incertum esse reperio, quod Antoninus supra refert, Augustinum postquam Mediolano decessit rediturus in Africam priusquam Italiam Franc. Suar. de statu relig. Tom. I V.

X. assertio Augustinus ante presbyteratum monachus fuit, & religionem instituit.

Alipio, & Eudodio in patriam, quem condixerant vita statum, cum adhuc in Italia essent, exercebant. Deinde verò refert verba Possidij, & in prædictis verbis suis alludit ad relationem Augustini 9. confess. cap. 7. & 8. Ex quibus solum licet colligere cœpisse in Italia amare cum socijs solitariam, & contemplativam vitam, in castitate perfectâ, & quævisse locum ad hunc finem aptum, & hac intentione in patriam remeasse, & statim ac illuc peruenit, prout potuit, opere complevisse; an verò id fuerit cum monachali professione, non satis à dictis authorib. explicatur.

XI. Nihilominus ipsemet Augustinus sermon. 1. de communi vita clericorum qui non dubitatur esse ipsius, nam citatur à Beda 2. ad Corinth. 8. & à Concilio Aquisgranensi sub Ludouico Imperatore anno 1016. cap. 112. ipse, inquam, Augustinus satis ibi declarat statim ac peruenit in Africam, monasterium construxisse, in quo cum suis fratribus vitam communem, & Apostolicam ageret. Iuuenius (inquit) venit ad istam civitatem, ut multis vestri novum, quærebam vbi constituerem monasterium, & viverem cum fratribus meis, si enim quæpe omnem seculi reliqueram, &c. Dicit aliquis Augustinum non dicere construxisse se illo tempore monasterium, sed quævisse locum vbi illud construeret. Sed licet expresse non asserat, nec etiam negat; & per se verisimile est non caruisse illo tanto tempore. Veruntamen in sequentibus verbis id planè supponit; ait enim; Veni ad istam civitatem propter videndum amicum, quem peribam me lucrari posse Deo, ut nobiscum esset in monasterio. habebat ergo iam monasterium in quo cum fratribus religiosam vitam agebat, ad quam amicum adducere cupiebat, & hoc vocat lucrari illum Deo. Deinde refert ea occasione assumptum esse ad statum presbyteri, in quo iam constitutus subiungit, Non attulit aliquid, non venit ad hanc Ecclesiam nisi cum indumentis, quibus illo tempore vestiebat. Et quia hic disponebam esse in monasterio cum fratribus, cognito instituto, & voluntate mea, beata memorie senex Valerius dedit mihi hortum illum in quo nunc est monasterium. Ex quibus omnibus satis constat Augustinum adhuc laicum, monasterium vnum construxisse, & alterum postea iam factum presbyterum, sed prius in eremo, seu loco ab oppidis separato; posterior in loco civitati vicino; nam illud prius colligitur ex illis verbis; Veni ad istam civitatem propter videndum amicum, quia scilicet in loco separato habitabat. Posterius autem indicat cum subdit, hic (id est, in hac civitate Hipponensi ad quam loquitur) disponebam esse in monasterio cum fratribus. Quod postea dicit denuo ædificasse, cum iam prius esset antiquius. Et (quantum hoc non explicet) verisimile est, non destruxisse priorem domum, aut vacuam reliquisse transferendo fratres omnes ad novum monasterium; sed cum paucis fratribus primi monasterij secundum inchoasse, alijs fratribus in alio relictis, prout in aliarum religionum initijs factum esse conspiciamus, quod etiam ipse non obscure indicat; nam de secundo monasterio subdit, Capi boni propositi fratres colligere compares meos nihil habentes. si ut nihil habebam, sed imitantur mei, ut quomodo ego tenuem paupertatam meam vendidi, & pauperibus erogavi, si facerent, & illi qui mecum esse voluissent, ut de communi viveremus. Ait autem Possidius in vita Augustini cap. 5. Augustinum factum Presbyterum, monasterium intra Ecclesiam mox instituisse, & cum Dei servus vivere cœpisse secundum regulam sub Apostolis constituta. At verò Augustinus ipse in dicto sermone non dicit ædificasse monasterium intra Ecclesiam, sed in horto sibi à Valerio donato, in quo monasterium durabat, etiam postquam ipse erat Episcopus; & infra subiungit, Per nos ad Episcopatum, videlicet, habere Episcopum exhibere humanitatem

assiduam quibuscumque venientibus, siue transiensibus, quod si non fecisset, Episcopus inhumeretur diceret. Si autem consuetudo ista in monasterio permixta esset, indecens esset, & ideo volui habere in ista domo Episcopum monasterium clericorum. Non ergo ædificavit Augustinus intra Ecclesiam monasterium, nisi iam factus Episcopus, & tunc non sine causa explicat fecisse monasterium clericorum, indicans prius fuisse monasterium monachorum, seu laicorum. Significat etiam diversa fuisse illorum instituta; nam de primo ait non decessisse admittere in eo consuetudinem habendi frequenter hospites. De secundo verò supponit, non habuisse talem indecentiam, nam ad hunc finem illud construxit; erat ergo primum rigidioris vite solitariae, & contemplativæ, eiusdem nimirum instituti, cum alio prius constructo in loco à civitate remoto. Aliud verò licet religiosum esset, erat tamen vite (ut sic dicam) humanioris ad hospitalitatem accommodatæ, & ad ministeria Episcoporum & proximorum.

Præterea colligo ex superioribus verbis habuisse Augustinum adhuc laicum in eo statu peculiarem habitum, qui nec presbyterorum proprius erat, nec vulgaris laicorum, sed tam honestus, ut à presbytero etiam retineri posset. nam hæc omnia mihi significant illa verba; non venit nisi cum illis indumentis, quibus ea tempore vestiebat; quando enim illa verba dixit Augustinus, iam erat Episcopus; in quo statu indumenta mutaverat, (ut indicat), antea vero eadem retinebat etiam in monasterio civitatis, quæ si non fuissent specialia, & ab indumentis aliorum secularium distincta, non de illis tanquam de singularibus, & proprijs loqueretur. Qualia autem illa fuerint, aut cuius figuræ, vel coloris, ipse nobis non explicuit, & ideo nihil certum in speciali dicere possumus, quamvis in genere non dubitem quin fuerint monachalia, propter ea quæ iam subiiciam.

Colligo enim ulterius ex eodem loco adiunctis alijs, Augustinum in illo primo monasterio propriam, ac perfectam monasticam vitam instituisse, quod probò primò, ex voce Monasterium, quæ propriè dicitur, & tunc maxime dicebatur, de habitatione monachorum. Secundo, quia ibidem ait professum fuisse cum fratribus vitam communem ad imitationem Apostolorum. Tertiò, quia idem Augustinus libro 3. contra Petilianum cap. 40. de illo hæretico sic inquit. Perrexit in malitiam in vituperationem monasteriorum, & mox hortum, arguens etiam me quod hoc genus vite à me fuerit institutum, quod genus vite omnino quale sit nescit, vel potius omnino veniosum nescire se finxit. Vbi Augustinus tacite consentit, & fateatur, se illud genus vite instituisse, quod intelligi potest, vel quia illud institutum amplexus, & professus est, vel quia in illo genere vite proprium, & peculiarem modum instituit; non enim totius generis, ut sic dicam, seu totius vite monasticæ inventor cogitari potuit, nisi per magnam ignorantiam, vel malitiam, illorum hæreticorum, cum ante Augustinum esset, & monachorum nomen, & genus vite in orbe diffusum, ut ipse commemorat tum hic, tum etiam alijs multis in locis, præsertim in libris de moribus Ecclesiæ, & de opere monachorum, & Plalm. 74. de 99. & optimè in 132. vbi, & nomen monachi declarat, & vitam laudat, & modum etiam salutandi Deo gratias agendo commemorat, & in epistola 89. quæst. 4. disputando contra hæreticos, qui diuites omnes damnari dicebant, ne amore diuitiarum id facere calumniaretur, inquit. Ego, qui hæc scribo perfectionis, de qua Dominus loquutus est, quando ait diuiti ad seipsum. Vade vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in celo, & veni, & sequere me.

piementer aduerti, & non meo viribus, sed gratia istius
aduuentis feci. Subiungitque deinceps, & ad hoc pro-
positum, quanta possum vi, ab his alio exterior, & in nomine
Domini habeo conforter, quibus hoc per meum ministerium
perficiunt. Scripti autem Augustinus hac verba
iam Episcopus, possuntque tam ad monachos, quā
ad canonicos regulare applicari. Certum tamē est
ex dictis, ante Episcopatum, & ante presbyterium
ipsum adamasse, & amplexum effusillum statum &
ad illum alios traxisse, & cum illis monasterium nō
dereliquerim, sed laicorum monachorum constru-
xisse. Hæc ergo ratio dictus est *monachorum insti-*
tor, & quia fortasse illud vice institutum primus in
Africam inuexit, ac denique, quia in Latina Eccle-
sia primus etiam monachos viuendi regulam dedit,
quam Apostolica Ecclesia postea probauit, vi iam
ostendam.

inter opera, quæ Augustini esse creduntur, non inuenio tertium sermonem de communi vita clericorum: sed primum tantum, & secundum, siue tamen potuit, vt illa regula per modum concisionis, aliquando imprimeretur, & ita adnotata in quodam libro antiquo de quatuor regulis ab Ecclesia approbatis, vbi in principio sic dicitur: *regula iuxta Augustini in qua latius tradidit eas, quæ ad enumerandum vitam clericorum pertinent, quæ nonnullæ inter sermones de communi vita clericorum enumerantur.* quia omnia supponunt hanc regulam pro clericis fuisse scriptam, & idem affirmat Vincentius in speculo historiali lib. 29. c. 44. vbi ait, Augustinum scripsisse regulam, & institutionem pro clericis regularibus, qui etiam dicuntur canonici regulares. Idem habet Antonius 2. p. historia tit. 9. cap. 3. §. 2. & 3. & Volaterranus lib. 21. Anthropologia, hoc autem non aliter probatur, nisi quia ab hac regula maxime videntur vocari canonici regulares, qui veri religiosi sub Augustini disciplina fuerunt, vt supra dictum est, & optimè confirmat Trullus lib. 1. de Antiquitate sui ordinis c. 2. & 3. qui etiam adducit testimonium Posidij, de quo latius.

Nihilominus persuasum mihi est Augustinum illam regulam primo scripsisse pro suis eremitis, & monachis, qui eodem tempore ex vi professionis suae laici erant, & ab Augustino adhuc laico instituti sunt, & normam viuendi acceperunt. Hoc pro certo habent omnes defensores antiquitatis eremitarum S. Augustini. Quorum probationibus omnis solum afferam coniecturas, quae me maximè movent. Prima est, quam in secunda assertionem insinuo: ostendimus enim Augustinum, antequam esset presbyter, monachorum monasterium instituisse; ergo pro se credibile est virum iam valde doctum, & perfectum, statim eis dedisse regulam, & normam viuendi, non legimus autem aliam ab ipso conscriptam.

Secundo Pofidius ca. 5. sic de Auguftino inquit, *Fatum Presbyter monasterium intra Ecclefiam mex inftituit, & cum Difcretis viuere cepit fecundum modum, & regulam fub faculo Apoftoli conftitutam, maxime, vt nemo quidquam proprium in illa Societate haberet.* Ex quibus verbis colligunt aliqui, Auguftinum dediffe regulam fuis clericis, quos in monafterio congregauit, ad quod tamen verba non cogunt, quia ibi non eft fermo de noua regula ab Auguftino facta, fed fub Apoftolis conftituta, quæ folum illa eft, quæ continet fubftantialia vota religionis. Tamen, vt dicebam, hinc fatis verifimiliter colligitur Auguftinum prouidentiffimum Prælatum adiunxisfe fuam regulam. Veruntamen confideranda funt verba; quæ ftatim adiungit Pofidius, ſcilicet, quod iam ipſe prior fuerat dnm de tranſmarinis ad ſua ueniesſet. Quæ verba funt notanda, confirmant enim quod ſupra numer. 9. diximus, Auguftinum non fuiſſe verè profeſſum regulam religioſam donec ad ſua rediit. Deinde probant optimè, ante presbyterium, cum Dei ſeruiſſi viuere cepiſſe ſecundum regulam ab Apoftolis approbatam, & conſequenter, quam regulam poſtea fuis clericis dedit, priùs ſuis monachis tradiſſe.

Tertio idem probum ex ipsamet regula, in qua sic dicit, *Præpositi quoque Patri obediant, multo magis Presbyteri, qui omnium vestrum curam gerit.* & iteram infra, *Si quid servatum minus fuerit, non negligenter prætereant, sed vi emendandum, corrigendum que curetur, ad Præpositum præcipue pertinebit, vi ad Presbyterium, cuius est apud vos maior auctoritas, referat, quod modum vel resque excedit.* Ex quibus verbis colligo, religiosos illos ad quos primo Augustinus illam regulam direxit, fuisse monachos, similes illis, quoad statum, & professionem, ac modum regiminis, qui tunc erant in oriente, & per Italiam, qui ordinario

XIX.
Coniect.

Quid pro co-
structione ex
his verbis
arguatur.

Ff 4 & per

XIV. Dico ergo tertio Augustinum pro suis monachis regulam illam, quam Ecclesia sui nomine illius recepit, & probavit, edidisse. Solent quidem Duo Augustini, regulæ attribui, duæ breviores, & tertia integra, & magis completa, prima incipit: *Communis desponsio d. ci. etiamus*, &c. Secunda post illa verba præambula: *Antequam fratres charissimi diligamus deus deinde proximum*, incipit, *Qualiter autem nos oportet orare*, &c. Sed hæc duæ regulæ incerti auctoris sunt, & probabilis creduntur non esse Augustini, & ita in 1. tom. operum eius separatim, & quasi in angulum reiecta sunt, simul cum alia regula fecminarum, & itaque de his nullam rationem habemus præterquam, quòd nihil speciale continent, quod in certa Augustini regula non contineatur, præter ea quæ in regula secunda habentur de ordine psallendi, & recitandi diuinum officium, quæ statui fortasse poterunt ab Augustino, sed propter illa, non oportet regulas multiplicare, satis est enim id quod in sua regula Augustinus posuit, *Orationi consiste hortis, & temporibus confutur*, & infra psalmi, & *h. ymnus cum oratis Deum, hoc versetur in corde*, quod præstat in ore, & nolite cantare nisi quod ligisti est: cantandum, quod autem non ita scriptum est *pe. canetur*, non *canetur*. Ex quibus verbis intelligitur habuisse monachos instructionem aliquam scriptam circa tempora, & modum psallendi, & cantandi, illam verò non fuisse positam in regula, quia fortasse iuxta locorum, aut consuetudinum diuersitatem variari poterat. Itaque vna fuit ab Augustino religionis regula cõposita.

XV. De hac verò regula dubium est, an Augustinus pro regularibus canonicis, vel pro eremitis illà scripserit? omitto enim censuram Erasmi, ab omnibus piis, & doctis viris merito damnatam, qui negavit Augustinum scripsisse illam regulam pro viris religiosiis, sed tantum illam, quæ virtute habetur in epistola 109. Augustini, quæ est ad monachas, quæ reuera eadem est, sed sine dubio fuit pro viris scripta, & facile potuit ab eodem auctore ad feminas accommodari, & in hoc sensu communiter recepta est, & citatur à D. Bernardo in lib. de præcepto, & dispensatione, & exposita ab Hugone de Sando Victore, vt notatur Doctor Lothariensis in fine primi tomi Augustini tacite contempta censura Erasmi, quam Parisiensis Academia iam damnauerat.

XVI. Supposito ergo Augustinum pro religiosis viris
 illam scripsisse, dicunt aliqui primò ac præcipuè re-
 gularibus canonicis, & clericis æmè tradidisse, quod
 sensisse videtur Gratianum in titulo capituli non di-
 catis. 12. quæ. 1. quod constat sumptum esse ex hac
 regula. Gratianus verò citat sermon. 3. de commu-
 ni vita clericorù; & in decreto Gregoriano in quod-
 dam scholio eodem modo dicitur caput illud sum-
 ptum ex sermon. 3. de communi vita clericorum; in
 quo regula D. Augustin. continetur. Verutamen

XVII.

arius scrip-
tisse p. o mo-
nachis ere-
mitis laicis.

Съединява.

XVIII.

Coniect.

XIX.

Coniectura

id pro cěm

14740. 120

Serbia

3147.

10

& per se ac ratione status non erant clerici, sed laici monachi, & similiter eorum præfectus, seu Abbas non erat presbyter regulariter loquendo, vt in superioribus ostensum est, & sumitur ex c. *Ad subdiaconum* d. 23. & ex aliis multis 16. q. 1. & ex Hieronymo in epist. ad Nepotianum. Semper verò talia monasteria fuerunt subiecta Episcopis, & verisimile est ab eis semper habuisse singula monasteria Presbyterum aliquem ad quem præcipua cura monasterij, saltem quoad correctionem morum, & in rebus grauioribus pertineret, pro qua re vide, si placet, Casianum collat. 18. c. 15. & Epiphanius epist. ad Ioannē Hierosolymitanum. Et quidquid sit de aliis monasterijs, de monasterio Augustini id clarè colligitur ex citatis verbis. Nam singulare nomen Presbyteri aperte indicat, vnum tantum fuisse in illa congregatione, & consequenter illam non fuisse congregationem clericorum. Item colligitur Præpositum nō fuisse Presbyterum, quamuis haberet ordinarium regimen, & administrationem monasterij, vt ex aliis locis eiusdem regulæ satis constat. Denique colligitur reliquos omnes regulariter, ac per se loquendo fuisse monachos laicos. Vnde in epistol. 109. eodem modo loquitur Augustinus ad monachas, vt scilicet Præpositæ obediant, multo autem magis Presbytero, &c. Ad canonicos autem regulares difficile possunt illa verba applicari, quia illis præpositus semper, ac per se, Presbyter est, neque est verisimile fuisse vnquam aliam consuetudinem. Nihilominus tamen verum existimo, postquam Augustinus presbyter, vel Episcopus, clericos, seu canonicos religiosos sibi adiunxit, eandem regulam illis seruandam tradidisse, vt notauit Anton. 3. p. tit. 24. c. 14. §. 2. quia, vt rectè ait, regula ipsa de se indifferens est, & communis ad vtrumque statum religiosorum. Vnde factum est, vt plures religiones, tū monachorum, tum etiam clericorum sub illa militent, sic ergo potuit August. prius illam dare fratribus, & postea sub eadem, religiosos clericos congregare, neque necessarium fuit illa pauca verba Præfecti, & Presbyteri mutare, quia facile poterant cum proportionem intelligi, & seruari, licet præfectus etiam presbyter sit, & siue contingat vnum tantum esse presbyterum, & præfectum, siue duas personas subordinatas, vt sunt nūc inter canonicos regulares, Prior, & Vicarius, qui ambo presbyteri sunt.

XX. Dico quartò religionem illam monachorum ita fundatam, & optima regula instructam, & Episcopali autoritate probatam viuente Augustino, in Africa propagatam fuisse. Hanc assertionem colligo in primis ex Possidio in vita Augustini cap. ultimo, vbi de Augustino iam defuncto sic inquit, *Clerum sufficientissimum, & monasteria virorum ac feminarum continentium cum suis Præpositis plena Ecclesia reliquit.* Nā sine dubio credibile est illa monasteria virorum fuisse magna ex parte horum eremitarum D. Augustini, quia non erant tunc in Africa alia monasteria religiosorum virorum, de quibus videtur loqui Possidius. Nam prius ponit clerum sufficientissimum, qui vel totus, vel præcipuus erat religiosus, & illa verba virorum ac feminarum continentium valde propriè indicant personas laicas. Quod etiam colligitur ex eodem Augustino epistola 76. ad Aurelium, vbi dicit ad militiam clericatus, nō desertores monasteriorum eligendos esse, sed ex iis qui in monasterio permanent, non nisi probatores, atque meliores in clerum assumendos esse. Cum aliquando (inquit) bonus etiam monachus vix bonum clericum faciat, si ad sit ei sufficiens continentia, & tamen desit instructio necessaria, aut persone regulari integritas. Et ex eadem epistola constat quantam curam, & prouidentiam suorum monachorum haberet Augustinus, etiam post adeptum episcopatum. Denique per se est valde credibile Augustinum suæ religionis propagationem,

non minus in fratribus quàm in canonicis procurasse, nam vtramque videbat esse necessariam populo suo ad vtriusque status perfectionem. Ea generalem charitatem, ac zelum animarum habebat, quod ex omnibus eius operibus satis constat, specialiter verò colligitur ex epist. 64. ad Aurelium Carthaginensem Episcopum in qua eum exhortatur vt diligentiam adhibeat extirpandi quædam vitia per vniuersam Africam, & in hinc gratias agit de agro, prouisione, & liberalitate ipsius fratris donato. In quo indicat iam tunc fuisse monasterium suorum fratrum Carthagine. Clarius verò lib. 2. retractionum c. 21. ait, cum apud Carthaginem monasteria esse cepissent, ea occasione scripsisse librum de opere monachorum. Quæ duo coniungendo, illa monasteria monachorum fuisse intelligimus: cumque, vt supra vidimus, ipse Augustinus primus in Africam monachorum institutum inuenerit, plene concluditur monasteria Carthaginensia ab Augustinianis, fluxisse, & licet fortasse aliqua ab Augustini disciplina descuerint, plura illius institutum retinuisse. Quod satis etiam ipse Augustinus indicat lib. de opere monachorum c. 30. vbi ait scripsisse illum librum, *maxime curans* (inquit) *ne boni fratres Apostolicis præceptis obediunt, à pigritia, & inobedientia, & iniquitate discernerentur.* & infra. *Sciant ceteri fratres & filij nostri, qui hanc per ignorantiam discedunt, inueniunt, &c.* Per quæ omnia iudicantur illa monasteria, quæ sana erant, ex filiis Augustini fluxisse, & in doctrina eius fundata.

Hinc verò multi pro certo habent, omnia monasteria, & omnes monachos, qui post Augustinum fuerunt in Africa, Sancti Augustini eremitas fuisse, vt Beatum Fulgentium, & alios similes, qui post Augustinum floruerunt, quibus ego non contradico, quia conuincere non possum id falsum esse. Dico tamen rem esse incertam, quia licet forte ante Augustinum monachi in Africa introducti non fuerint, vt in superioribus diximus, & attingit etiam Cæsar Baronius 4. tom. ann. 391. Nihilominus postea facile potuerunt alij Episcopi, ad imitationem quidem eius, monasteria in suis diocessibus edificare, non tamen sub regula eius, sed iuxta propriam institutionem, sicut iam nouerant fieri in Italia. Sic legimus in vita Sancti Fulgentij cap. 3. Felicem quendam Episcopum edificasse sibi monasterium, in quo Sanctus Fulgentius monachus factus est, vt refertur c. 4. & inde transit ad aliud monasterium alterius Felicis Abbatis, vt dicitur c. 8. quod Abbatibus nomen videtur alienum à regula & professione eremitarum D. Augustini. Vnde quod de Fulgentio dicitur, incertum etiam sit, quia ille etiam dicitur fuisse Abbas, & Pater multorum monasteriorum. Sed de hoc paulo post redibit sermo. Atque hæc sunt quæ de prima origine illius religionis Augustinianæ coniectare possumus.

CAPVT IX.

An Augustiniani eremita, qui nunc existunt, sint iidem, qui olim tempore Augustini in Africa: an diuersi, & mendicantes.

Nunc verò explicandum superest, an religio quæ sub eodem modo nomine Eremitarum S. Augustini nunc est in Ecclesia, eadem cum illa superiori capite tractata sit re ipsa, vel tantum nomine. Ad hoc autem definiendum vnum aliud tanquam præsupponendum est, scilicet hanc religionem præcipue ut nunc est, tempore Innocentij IV. & Alexandri IV. fuisse in eam formam redactam, quam nunc habet & solent.

Puncta tria
discutenda.

II.
Arguitur
affinitas
historia.

Item ex de
vitiis Pontifi-
cium.

III.

& solenni ritu approbatam, & confirmatam, quod quomodo factum fuerit, paulo post videbimus. Hoc ergo posito tria puncta inquirenda sunt. Primum, an ille ordo qui ab Augustino fuit institutus, usque ad tempora Innocentij IV. durauerit in Europa. Secundum, an omnes eremitæ qui iussu & opere Innocentij in hac familia congregati sunt, fuerint illius professionis vel religionis Sancti Augustini. Tertiò, esto omnes vel plures illorum Augustiniani fuerint, nihilominus noua fuerit religio ex omnibus facta, vel eadem instaurata, & aliquantulum immutata.

Circa primum multi ex historiographis, & modernis affirmant in persecutione Vandalorum, quæ viuentē adhuc Augustino in Africa cœpit, omnia eremitarum monasteria destructa fuisse, & monachos ipsos partim necatos, partim dispersos fuisse, non tamen omnino extinctos. Vnde D. Antonius dicto cap. 14. §. 3. existimat aliquos illorum in Italiā transiisse, vel quia inde cum Augustino venerant; vel quia audiuerant ibi esse monachos simile vitæ statutum seruantes, ipsi verò, vt inquit, vel solitariè viuebant eremiticam vitam agentes, vel monasteria edificauerunt, & congregauerunt, in quibus religio illa usque ad Innocentium IV. seruata est; & simili modo potuerunt alij transire in Hispaniam, Galliam, & alias provincias, & in eisdem se conseruare. Quanquam enim de tota hac re historiam authenticam non habemus, vt fatetur D. Antonius, suprà, ex quadam verò traditione & ex nonnullis vestigijs, quæ sub nomine Augustiniano semper manserunt, videtur hoc fieri verisimile. Præcipuè verò apud nos faciunt nonnulla Pontificia decreta, quæ hoc confirmant; vnum est capitulum *in fine*, qui clerici, vel vouentes, vbi Innocentius III. refert, & approbat professionem cuiusdam foemine, emissam in manibus cuiusdam de patribus Sancti Augustini, cum habitu eiusdem religionis, vbi Glossa aduertit foeminam illam solennizasse votum suum tradendo se ordini Sancti Augustini. Erat ergo ille ordo ante Innocentium III. constat enim non fuisse illo tempore inchoatum. Contingit autem factum illud in Lusitania; nam Innocentius ad Episcopos Olyssipponensem, & Conimbricensem scribit; ergo etiam hic ordo in Hispania. Quod autem etiam in Angliā esset, colligitur ex c. *de electis*, de appellat. vbi refertur causa quæ agebatur inter Priorem S. Augustini, & Archiepiscopum Canthuariensem, quam Innocentius definit, in fauorem Prioris, & Monachorum. Refert etiam Antonius suprà Innocentium III. dedisse fratribus S. Augustini priuilegium scriptum, confirmando in fauorem illorum locum quendam S. Antonij in provincia Senensi. Vnde constat, iam tunc etiam fuisse in Italia hunc ordinem. Præterea in cap. vñico de religiosis domibus in 6. §. *si quis*. dicitur institutio ordinis S. Augustini præcessisse ante Concilium Lateranense sub Innocentio III. Illa autem institutio antiquior, nulla alia esse potest, nisi, quæ ab Augustino facta est, quia nulla alia meruit hoc nomen eremitarum S. Augustini, præsertim ante Innocentium III. ergo necesse est, vt ipse ordo durauerit, parum enim ad rem fecisset institutionem fuisse antiquā, si extincta fuisset. Ex his videtur satis colligi, hunc ordinem nullo tempore omnino defecisse post Augustinum, quia nullum aliud initium illius ordinis inuenitur ante Innocentium III. Addunt præterea aliqui Innocentium I. specialiter approbasse regulā S. Augustini, & præcepisse, vt eremitæ, qui in varijs locis Italiae viuebant, sub ea militarent, & Zozimū Papam plura priuilegia huic ordini concessisse, & Leonem I. nomen eremitarum S. Augustini eis indidisse.

Veruntamen hæc omnia alijs non satisfaciunt,

ideoque nihil certi de duratione monachatus, seu vitæ eremiticæ ab Augustino institutæ pro toto illo tempore affirmari posse. Nam imprimis, quæ de Pontificibus Innocentio I. Zozimo, & Leone I. dicuntur, incerta sunt, quia in communibus historiis non referuntur, neque in actibus illorum Pontificum. Illa verò iura decretorum non satis rem probant, tum quia potuerunt esse multa Ecclesiæ, vel Cœnobii monachorum S. Augustini nūcupata, quia ad illius imitationem informabantur, quamuis ab eo institutionem non haberent, sicut de monachis S. Hieronymi suprà diximus, vel etiam potuerunt sic appellari, quia sub regula S. Augustini militabāt; Imò etiam si admittamus, nunquam defuisse huius regulæ, ex quo ab Augustino facta est, aliquos professores, & obseruatores non tantum clericos, sed etiam monachos, & eremitas, hoc tamen non satis est, vt dicamus omnes illos esse successores eremitarum S. Augustini, alias etiam eremitæ S. Hieronymi & plures alij possent dici successores illorum; oportet ergo ostendere, & idem genus vitæ, & eundem aut similem habitum, ac denique continuam successione, & vnionem, sub continua etiam Prælatorum successione tenuisse, quod difficillimè ostendi potest. Et sanè res est satis obscura, & incerta; Nihilominus tamen prior sententia cum moderatione explicata, suam habet probabilitatem, quam in sequenti puncto melius declarabimus.

Circa secundum ergo punctum propositum numero 1. quidam contendunt omnes eremitas quos Innocent. IV. in hunc ordinem redegit, fuisse ex his, qui à primo Augustini monasterio descenderunt. At profectò hoc nec probari potest, nec facile credi; nam ante Augustinum multi eremitæ fuerunt, prius quidem in oriente, & postea in Occidente, præsertim in Italia, vt ipsemet Augustinus commemorat. In præsentem enim non sumuntur eremitæ strictè prout distinguuntur à Cœnobitis, quia vitam omnino solitariam agunt, sed pro quibuscunque qui religiosam vitam contemplatiuam in locis ab oppidis, & consortio hominum separatis obseruant, etiam si in communi monasterio viuunt, sicut reuera vixit Augustinus cum suis fratribus, & viuebant monachi quos ipse Mediolani sub disciplina vidit, & alij quos fuisse diximus in Gallia in monasterio S. Martini. Et Antoninus, & alij referunt ante Augustinum fuisse similes eremitas in monte Pissano, & in Centuncellis, & fortasse erant in alijs locis; ergo non est cur credamus omnes eremitas, qui in Italia, Gallia, Hispania, & alijs locis durauerunt usque ad Innocentium IV. natos fuisse ex dispersione eremitarum Africanorum; cur enim illi magis durauerunt quàm alij, vel cur post hos non potuerunt alij insurgere sub diuerso habitu, nomine, & regula, seu viuendi modo. Accedit, quod ante Augustinum dicuntur fuisse in Italia similes eremitæ, in monte Pissano, & Centuncellis, & fortasse in alijs locis, ergo vel ea, vel plura alia, potuerunt esse postea monasteria eremitarum, quæ non duxerunt ex Augustino originem, sed aliunde, ergo per successionem potuerunt etiam durare, vel etiā multiplicari usque ad tempora Innocentij, & Alexandri IV.

Dicendum ergo est, vnionem illam factam esse non solum ex eremitis Augustinianis, sed etiam ex alijs cuiuscunque regulæ, vel nominis essent, hoc constat ex bulla Alexandri IV. de prædicta vnione. Præcipuè verò dicuntur eo tempore fuisse eremitas, qui appellabantur *Guilhelmi*, alias *Villelmisti*, à Guilielmo duce Aquitanie, qui eremita factus non solum sanctam vitam egit, sed etiam author multorum eremitarum fuit, præsertim per Galliam, Germaniam & Flandriam, qui ex nomine authoris *Guilhel-*

Arguitur
negativa.

¶ Ari. affirmat.
cū quibusdā
moderatione
nō abhi-
bendis arri-
det.

IV.

V.

Authoris
resolutio.

Eremitæ S.
Augustini à
Guilielmo
fuisse refert
mator qui
dam putans

Guilielmus nominati sunt. Ita referunt historiographi nonnulli moderni, qui addunt hunc *Guilielmum* professum fuisse regulam S. Augustini, atque ita ex eremitis S. Augustini fuisse, & consequenter eius congregationem eiusdē ordinis fuisse, *Guilielmum*que tantum fuisse reformatorem, & instauratorem eremitarum S. Augustini, quamvis in illis Provinciis Gallię, & Germaniæ ab illo *Guilielmo* nominetur.

Sed vt verum fatear, in eius vita, quam ex Theobaldo Episcopo refert Surius die decimo Februarii, nihil inuenitur, quod Augustini regulam, vel aliquā peculiarem professionem redeat, sed solum viuēdi modum eremiticum, solitariū, & nimis austerum. Nec ibi legitur ipsum fulcepisse habitū S. Augustini, sed solum, postquam ad meliorem mentem à S. Bernardo conuersus est, consuluisse virum eremitam, sanctam, & solitariam vitam agentem (de quo etiam non legitur cuius professionis esset vel regulā) & ab eo fuisse indutum lorica ferrea, quam semper portauit, & missum fuisse vt renuntiaret omnibus suis bonis, & pedes peregrinando confectū Pontificis se præsentare, quod ipse perfecit, & postea Hierusalem transit, & tum ibi, tum postea in locis alijs per multos annos solitariū & rigidissimam vitam dicitur egisse. Nec etiam ibi legitur fecisse Cœnobium aliquod, aut reformationem in eremitis S. Augustini. Solum in c. 18. refertur, eum post reditum ab Hierusalem in Tusciam in spelum tam horribilem se recepit breui tempore, & aliquē numerum sociorum religiosorum ei fuisse copulatū, cum quibus aliquandū vixit, & hospitale in eo loco construxit. Sed quia socij ab instituto breui defecerunt, ab eis discessit, & hospitale cuidam eorum Petro vocato commendauit, transiitque ad aliū montem, vt eandem vitam rigidam, & solitariam ageret, vbi etiam alij socij ei adiuncti sunt, qui tamen eum non sunt imitati, & ideo cum eis non perseverauit, vt ex ca. 21. constat. Vnde (vt c. 22. subiungitur) solus recessit in terram desertam vocatam Itabulum Rhodis, quæ est in territorio Senenī, vt rectè probat Cæsar Baronius in annotationibus ad Martyrologium decima die Februarii) ibi ergo vsque ad finem vitæ solitariam vitam egit, vnum tantum socium, & ministrum habens. Neque quidpiam aliud de Cœnobijs ab eo constructis, nec de reformatione ab eo facta, in ordine eremitarum Sancti Augustini, nec de habitu particulari eius aut regulā à Theobaldo refertur.

Imò quod magis notandum est, ex tota narratione eius non colligitur hunc sanctum virum aliquando fecisse professionem, seu vota substantialia religionis; & præsertim non constat, alicui obedientiam promississe; sæpius enim; & mutavit eremum, & aliqua ex parte viuendi modum sine dependentia ab alterius voluntate; quapropter statum vitæ eius propriè videtur fuisse eremiticum, qualis olim fuit in Paulo, Hilarione, & aliis Anachoretis, quos fuit diximus non esse integrè religiosos ex defectu subiectionis, & obedientiæ.

Fieri tamen potuit, vt exemplo huius sancti viri
eremitæ, qui tunc erant, fuerint reformati. itaque
licet per se ipsum Cœnobium non edificauerit, neque
habuerit, nisi vnum, vt duos vros discipulos, per
illos potius potuit plures procreare. Quod indica-
tur in vita eius cap. 22. vbi de Alberto eius discipu-
lo dicitur, *non fraudatus est a iusto desiderio vt desisteret vnum*
(id est, Guillelmus) p̄ essiente in hoc eius discipulo (id
est, Alberto) vt postmodum multorum Pater fieret filiorū,
vbi significatur Alberto illum reformatis illos pro-
pagasse. Ibidem etiam fit mentio alterius discipuli
Venerabilis Petri prioris Mon. sũ de Prino, qui videtur es-
se ille cui hospitale commendatur, vt supra dixi-
mus per hunc ergo potuit etiam congregatio seu

vita eremitarum reformari, & à primo auctore
Guillelmitæ vocari. Quomodo autem hi omnes
pertineant ad progeniem Augustini, aut ad ordinem
eius, non video, nisi aliunde constet, aut discipulis
Guillelmi regulam Augustini, & habitum eius re-
cepisse, & rigorem aliquem iuxta exemplar & con-
silia sui magistri addidisse.

Idem cenſeo de alio genere eremitarum, qui ad
hanc congregationem reducti ſunt ab Alexandro
IV. quorum author fuiſſe dicitur Ioannes Bonus,
qui floruit tempore Innocentij III. & fuit vir em-
ta egregie fanctitatis, & magnæ auferitatis, re-
fert Antonius 3. p. tit. 2. cap. 3. Ex quo loco conſtat
ad eum, in ſuo eremitico permanentem, plures
acceſſiſſe, qui imitatores vitæ illius facti ſunt, illi
ergo vique ad Alexandrum IV. propagati fratres *le-*
onius Boni, vocati ſunt, & iidem eſſe cęſentur, qui eo
tempore *Frater penitentia Ieſu Chriſti* vocabantur. In
geſtis autem ab hoc Ioanne Bono, nihil reſerri re-
perio de habitu, aut regula, aut ordine S. Auguſti-
ni, ſed tantum de vita eremitica, & aulera in ge-
nerali. Vnde ſectatores eius ſicut ab Auguſtino nomi-
nem non acceperunt, ita nec in ſpeciali modo viuendi,
ſeu in ſpecifica ratione ſtatus, vti dicam, ſed ſoli
in genere eremitarum cum ſucceſſoribus Auguſti-
ni, ſi qui forte tunc erant, conſenſiſſe videtur.
Atque ad eundem modum fuerint fortè et
tempore per Italiam, & alias prouincias alij eremite,
vel anachoritici, & vel cœnobitici vitam agentes,
varijs, tum habitibus, tum etiam conſuetudinibus,
vel conſtitutionibus vrentes, de quibus nobis ni-
hil certò conſtat in particulari, ſed ſolum in hæ-
generalitate, & confuſione, hanc enim varietatem hi-
ſtoriæ dicant, & Bulla Alexandri IV. ſupplicet. In
hac autem multitudine eremitarum veritimiſſum
eſt multos fuiſſe ſub hoc nomine eremitarum S.
Auguſtiniſimam conſuetudine ſuprà factæ id olendiſſi,
& in multis prouincijs, & regnis reperiuntur anti-
qua monaſteria illius appellations, & nominis, &
Scripturæ etiam antiquæ, quæ talium monaſterio-
rum mentionem faciunt. An verò plura, vel plu-
riora horum monaſteriorum, vel eremitarum fue-
rint huius, vel alterius religionis, mihi non con-
ſtat.

Non omittam autem hic aduertere, falsis esse
secundum, & incertum in historiis, an *monachi*, *eremi-
tae*, sive *solitarij*, siue *conobitici*, qui in occidentem
fuerunt a morte Augustini, vsque ad D. Benedictum,
fuerint eiusdem professionis, ita vt illi nomina te-
nuerint synonyma accipienda sint, vel ne ipsa
qua fit inter eos constituenda differentia, nam hinc
pendet alia questio, an scilicet tempore Alexandri
IV. soli illi qui eremite nuncupabantur, & *mona-
chi* in aliquo fibi proprio distinguebantur, ad hanc
religionem ordinis eremitarum reduci fuerint,
vel verum aliqui etiam ex monachis in hac re-
ductione fuerint comprehensi. Nam in hoc etiam in-
uenitur diuersitas in chronicis huius religionis, &
ex illis terminis pendunt multa, quae de hac anti-
quitate dicuntur. Interdum enim dicunt eremita-
rum Augustini institutum fuisse distinctum a mo-
nachali, interdum vero huius professionis faci-
ferre omnes antiquos sanctos, qui post Augustinum
monachi fuerunt, ante Benedictum, vel extra regu-
lam eius, vt Fulgentium, Columbanum, & similes
sed quod ad primum attinet, difficile est differre
illam explicare, quia licet non *eremita* pro *solita-
rio*, seu *anachoreta* sumi solet, vt praecedenti libro no-
taui cum Isidoro lib. 7. Originum cap. 13. & lib.
2. de officiis Ecclesiasticis cap. 15. tamen hic ad co-
nobitas extenditur, qui in eremis degunt, contra
nobilis eremitas S. Augustini conobitas fuisse, *Mon-
achi* autem proprii, & specifice sumpti in hoc sensu
etiam agunt solitariam vitam ex vi suae profes-
sionis.

ut constat de S. Benedicto, Bernardo, Bruno, & aliis, & ante hos de Antonio, Basilio, & aliis orientalibus, quæ igitur differentia assignari potest inter eremitas, & monachos eorum temporum.

XI. Dicunt aliqui, non tam in instituto vitæ, quam in aliquo signo externo distinctos fuisse: Duo autem signa ponuntur, vnum est, quia eremita incedebat præcincti cingulo ex cortio; nam Antoninus supra refert Augustinum præcinxisse se huiusmodi cingulo, ad differentiam monachorum. Sed ut supra dixi, illud non habet auctoritatem, & præterea differentia illa parum momenti esse videtur. Nā Cassianus lib. 1. suarum institutionum cap. 2. cingulum monachi ponit inter vestimenta eius, quod cingulum dicit fuisse pellicem ad imitationem Eliæ, qui incedebat zona pellicæ accinctus renibus. Regum 2. quod etiam dicitur de Ioanne Baptista Matthæi 3. idem habet Basil. in reg. fusi. disp. c. 23. & Ioann. Hierosolym. lib. de instit. prim. monach. cap. 37. qui omnes tanquam insigne monachi ponunt zonam pellicem. Alij pro differentia assignant quod eremita incedebat baculos in manibus portantes, ex quodam breui Alexandri IV. ubi indicat hæc fuisse differentiam inter habitum eremitarum Sancti Augustini, & habitum monachorum; quod eremita baculos in manibus ferebat; sed hæc etiam differentia, & parui momenti est, & incerta, quia non constat vel eremitas hoc habuisse ex institutione, aut ex generali consuetudine, neque etiam è conuerso constat monachos nunquam incesisse portantes baculos in manibus. Quin potius Ioan. Hierosolym. de institut. antiq. monach. cap. 41. hoc ponit tanquam ex more antiquorum monachorum, quod ab Eliseo deducit, quem baculum habuisse constat ex 4. Reg. 4. Apud Augustinum quoque inter eremitam cœnobiticam vitam agentem, & monachum nullum discrimen inuenitur, ut constat ex locis adductis, præsertim ex psalmis, & ex sermonibus ad fratres in eremo, cuiuscunque tandem auctoris sint, idem constat, ut videre licet sermone 14. 22. & sequentibus. Imò nomen eremite rarò, vel nunquam apud Augustinum inuenitur, sed tantum nomen monachi, aut solitarij.

XII. Existimo ergo discrimen hoc inter monachum & eremitam non esse antiquum, nisi hæc voces in illa significatione sumantur, ut eremita significet anachoretam, & monachus cœnobitam contemplationi deditum, & à communi hominum habitatione separatam, quorum vitam distinctam descripsit Augustinus, lib. 1. de moribus Ecclesiæ cap. 31. licet propria nomina eis non imposuerit. Vnde sicut omnes monachi, qui fuerunt post Augustinum, professores sui instituti fuerunt, ita neque omnes eremite, quod est manifestum, præsertim extra Africam: nam in Africa aliqui volunt religiosos omnes, qui post Augustinum fuerunt, siue clericos, siue laicos, quocunque nomine monachorum, vel eremitarum appellentur, fuisse progenitos ex aliquo monasterio Augustini, quod non repugnat ita contigisse, ut per se patet, tamen non satis ostenditur ita fuisse. Quia in illo tempore non erant monasteria religiosorum exempta, neque ita inter se vnita sub vno Prælati communi, seu generali, sicut nunc sunt, sed in vnaquaque Diocesi, monachi erant subditi Episcopo illius loci, & ab illo approbatur ritus viuendi illorum. Vnde sicut Augustinus in sua Diocesi monasteria condidit, vel antequam esset Episcopus approbante Valerio, vel iam Episcopo, sua auctoritate; ita potuerunt postea alij Episcopi in Africa condere propria monasteria vel secundum regulam Augustini, vel secundum aliam propriam, & ita in vita Fulgentij cap. 4. legimus Eusebium Episcopum sibi monasterium construxisse, in quo

Fulgentius factus fuit monachus, & in cap. 8. fit mentio alterius monasterij Felicis Abbatis, ubi postea Fulgentius Abbas fuit, & cap. 12. fit mentio Beati Eulalij, Episcopi Syracusani, & cap. 14. commemoratur aliud monasterium Viuentense; ad quod tentauit Fulgentius diuertere, quia in eo rigidi propositi antiqua disciplina seruabatur. Et ipsemet Fulgentius iam factus Episcopus in suo Episcopatu proprium monasterium ædificauit cap. 19. & postea aliud cum esset à Tyranno relegatus, in quibus omnibus nulla fit mentio regulæ S. Augustini. Imò Abbatem nominat, quod nomen in religione S. Augustini videtur inusitatum. Item commemorat perpetuam abstinenciam à carnibus, de qua non est verus inter eremitas S. Augustini. Quæ coniectura non conuincit illos monachos non fuisse eremitas S. Augustini; potuerunt enim in his accidentalibus esse varij mores, licet religio esset eadem, & eandem haberet originem, faciunt tamen rem dubiam. Vnde etiam incertum est, an omnes monachi, qui ex Africa prodierunt, fugientes aut Vandalorum persecutionem, aut postea Maurorum, Augustiniani fuerint, quia si in Africa discursu temporis multiplicata fuerunt instituta, ex omnibus illis exire potuerunt.

Multo autem certius est non omnes eremitas, qui extra Africam fuerunt, post tempora Augustini, fuisse illius successores, nam ut diximus, etiam ante Augustinum erant eremite in Italia. Item quia diximus eremitas, & monachos cum proportionem sumptos, eosdem fuisse illo tempore, id est, vel cœnobiticos inter se comparatos, vel anachoretas inter se. At constat non omnes monachos Italici Augustinianos fuisse vlllo tempore. Denique D. Gregorius in Dialogis plures commemorat monachos ante tempora S. Benedicti, ut in lib. 1. de Equitio, Anastasio, Martino, & lib. 2. de Romano monacho, qui Benedicto habitum religiosum tradidit, ac ministravit, quem nullus hæcenus dixit esse eremitam Augustinianum, nec de reliquis cum fundamento affirmari potest. Illi autem monachi erant reuera eremite, vel ex solitariis, vel socialibus.

Probabile autem est post tempora D. Benedicti aliquam fuisse obseruatam distinctionem inter monachos, & eremitas, præsertim in Europa, seu in Italia: nam religiosi S. Benedicti nunquam vocati fuerunt eremite, ut constat ex modo loquendi, tam iurium, quam historiarum; imò videtur nomen monachorum, quasi per antonomasiam fuisse accommodatum, ad professores illius instituti, & aliorum, qui ab eo manarunt, vel qui Benedicti regulam susceperunt, ut supra coniecimus. Eremitarum autem nomen retentum est ab aliis, qui in eremis religiosam vitam agebant, vel sine speciali regula Augustini, imò multi erant, qui veram religionem non profitebantur, ut notat Archidiaconus in cap. 6. ex eo §. ultimo de excessibus Prælatorum in 6. & eremite illi qui ab Alexandro IV. in hanc religionem redacti sunt, religiosi omnes erant, ut videtur verisimilius, distincti verò à monachis in sensu explicato, id est, ab his, qui monastica instituta, quæ nunc sunt in Ecclesia, profitebantur. Inter se verò non vnus rationis erant, sicut nec vnus nominis, habitus, aut regulæ: verisimilius autem est quamplures eorum, seu aliquam familiam ex eis præcipuam ex successoribus Augustini fuisse, nonnullos etiam quamuis proprios habuerint fundatores, regulam Augustini suscepisse.

XIII.

De religiois extra asiam res est curia.

XIV.

Post Benedictum monachi ab eremitis quæ abusus cunctis videntur fuisse distincti.

Quæsi ergo quæ sint ab Alexandro IV. in Augustinianam familiam redacti.

An ex eremitis, quos Alexander IV. in vnam religionem coegit, noua religio fuerit instituta, an tantum Augustiniana reformata.

XV.
Argu. par-
tis affir-
mam religio-
nem fuisse
institutam.

Supereſt, vt de tertio puncto n. i. propoſito bre- uiter dicamus, nam ex eo maximè pendet reſolutio dubitationis, circa originē, & antiquitatem huius religionis; nam ſi in vnione facta ab Alexandro IV. ex multis familiis vna religio ab illis diſtincta orta eſſet, hęc noua religio, cuius initium ab eo tēpo- re computandum erit, ſi verò aliter facta eſt illa v- nio, aliter etiam de origine huius religionis cenſen- dum erit. Videtur autem noua religio tunc inchoa- ta. Primum, quia ſicut in naturalibus, quando ex ſimplicibus inter ſe mixtis aliquid vnum generatur, illud diſtinctum eſt ab ipſis ſimplicibus, nouamque originem, & diſtinctam ab illis habet, ita in mora- libus, atque adeo in præſenti mixtione, & quali tranſmutatione cenſendum videtur.

XVI.
Reſponſio ad
hoc arg.

Ad hoc tamen optimè reſponderi poteſt, non eſ- ſe comparandam illam vnionem ſubſtantiali mix- tioni, quæ ſit ex conuerſione plurium in vnum ter- tium à ſingulis miſcibilibus diſtinctū: ſed mixtioni, vel vnioni, quæ ſit ex pluribus, quorum vnum cæ- tera in ſe ſubſtantialiter conuertit, quamuis inde fortasſe maneat affectum aliquibus qualitatibus a- liarum rerum, quas in ſe conuertit, ſicut ex aqua, & vino fit vnum lymphatum, quod totum ſubſtan- tialiter vinum eſt, quia vinum aquam in ſuam ſub- ſtantiam conuertit, licet qualitatibus aquæ affectū maneat. Sic enim in præſenti non ita fuerunt ex multis familiis vna effecta, vt omnes reliquerint in- ſtitutum ſuum, & vnum nouum acceperint, quali nouam omnino formam, ſed retento Auguſtini in- ſtituto in ea familia, quæ ſub illo militabat, relique omnes illi ſe ſubdiderunt, & relicta ſua origine, ad Auguſtini familiam tranſierunt; ideoque eadem re- ligio, Auguſtiniana in tota illa congregatione per- manſit, & aucta eſt, non ſubſtantialiter mutata, quamuis quoad aliqua accidentalia nouam formā acceperit. Quod autem res ita acciderit, coniectura ſit. Primum, quia in Bulla Alexandri IV. non dicitur, vt omnes eremite ad nouam religionem tranſeant, ſed vt ad eremitas S. Auguſtini reliqui omnes ag- gregentur, ſub eiſdem conſtitutionibus, & regimi- ne. Et Antonin. loco infrā citando his verbis reſert hanc vnionem. *Erant tunc temporis in diuerſis mundi re- gionibus diuerſi eremite ſub diuerſis titulis diuerſimode vi- uentes, quos omnes Innocentius eremitis S. Auguſtini coniu- xit, reducens eos ad vnum ouile ſub vno paſtore.* & infrā. *Mu- niens eos pluribus priuilegiis & gratiis, quorum omnium ex- plaria, & nonnulla originalia ſub bulla ego vidi.* Secundò ex nomine, regula, & habitu, quæ maximè indicant originem & inſtitutum: hæc enim vnio facta eſt ſub regula S. Auguſtini, & ſub appellatione eremitarū S. Auguſtini, & ſub habitu quē Auguſtinus induiſſe creditur, vel in baptiſmo, ſi ſermo ille Ambroſij re- cipitur, vel certe poſt baptiſmum, antequam fieret preſbyter. Nam ex vita Fulgentij c. 18. colligitur, ſi- milem habitum portasſe in monachiſmo, & ita il- lum amaſſe, vt in Episcopatu illum non reliquerit, quod eſt magnum ſignum Auguſtinum illum mo- nachalem habitum in Africam inuexiſſe. Tertiò, quia aliàs dicendum eſſet, Innocentium IV. vel A- lexandrum IV. fuiſſe huius religionis fundatorem, & ab illo primam duxiſſe originem, quod eſt plane falſum, & contra mentem iſtorum Pontificum, & aliorum quos ſtatim reſemus.

XVII. Sed licet hæc reſponſio videatur magna ex parte ſatisfacere, adhuc ſupereſt difficultas, quia in ea v- nione ipſamet Auguſtiniana profeſſio ita videtur

mutata, vt nihil ex ea retentum fuerit, præter regu- lam & titulum Sancti Auguſtini, quæ duo non ſuf- ficiunt, vt hæc cenſeatur eadem religio, quæ ſunt ab Auguſtino inſtituta, & conſequenter, neque vt ab illo ſumata antiquitatem, & originem. Maior deci- datur, quia in primis quod ad habitum ſpectat, iam diximus incertum eſſe an Auguſtinus tempore ba- ptiſmi monachalem habitum receperit. Deinde e- ſto vel tunc, vel ſaltem in Africa ante preſbyterium illum habitum ſuſceperit, vt probabilis credimus, nihil tamen ſingulare, vel ſpeciale de illo habitu af- firmari poteſt, præter id quod tunc reliquis mona- chis commune erat. Duo enim ſigna ciuiſdem habi- tus præcipua eſſe creduntur, ſcilicet corrigia ex co- rio, & cuculla nigra, hæc enim duo in eo ſermone Ambroſij commemorantur, & in vita Fulgentij in- ſinuatur, neutrum autem ex his fuit peculiare or- namentum eremitarum S. Auguſtini. Nam corrigia ex corio, & zona pellicea idem ſunt, oſtendimus au- tem ſuprà numer. 11. zonam pelliceam communem fuiſſe omnibus monachis, tam orientis ex Baſilio, Ioan. Hieroſolym. & Caſſiano, quam occidentis & Africæ ex vita Fulgentij, de quo dicitur, *plurimum tanquam monachus cingebatur.* Ex quo verbo con- ſtat, quàm ſit difficile intellectu, quod apud Anto- nium legitur ex ſermo. Ambroſij Auguſtinum alſum- piſſe cingulum ex corio ad diſtinctionem monacho- rum, cum monachis commune ſit, nec ſing poteſt diſtinctionem inter cingulum Auguſtini & zonam mo- nachorum: In quo enim poſita fuit? aut vnde con- ſtare poteſt? Nam de figura, aut latitudine illius zo- næ, vel de colore eius albo, aut nigro, vel fortasſe naturali, & nulla arte elaborato, nihil certum af- firmari poteſt. Quod verò ſpectat ad nigrum colorem habitus, vel cucullæ, reſert etiam Ioannes Hieroſo- lymitanus lib. de inſtitutione monachorum cap. 38. tunicam lanæ quam geſtabant monachi ſubtus ſcapulare *atramentatio, ſeu nigro ſuſſe inſictam.* Eam vita Fulgentij ſolum dicitur ſubtus caſulam nigellam, vel *laſciue pallio circumdatus inueſſi*, vbi obſcuri eſt, quid nomine *caſula*, & quid nomine *pallij* ſignificetur ma- niſeſtum autem eſt ex contextu nomine caſulæ ex- ternæ, ſeu ſuperiorem veſtē, & togam, vel vt cla- rius dicam, capam ſignificari; Pallium autem, licet alias proprie ſignificet externum veſtimentum, ibi ſignificari internum, nam ſubtus caſulam fuiſſe di- citur, & de hoc ſolum aſſertur fuiſſe nigellum, aut la- ſciuei coloris, id eſt, album aut nigrum, probabile eſt non fuiſſe artiſcioſi coloris, ſed illius, qui erat lanæ connaturalis. Ergo ex habitu quem nunc ge- ſtat hæc religio, nihil peculiare colligi poteſt de in- ſtitutione Auguſtini.

Sed hæc non multum obſtant, nam habitum mona- chiſti, vt iura dicunt, & ſæpe religio muta- tionem aliquam in habitu admittit, & nō propter ea variatur religio. Vnde multo minus obſtat, quod habitus niger, & zona pellicea fuerint aliis mona- chis communia, ſicut nunc etiam ſunt: nam veriſi- mile eſt fuiſſe ab Auguſtino vſurpata cum aliquo peculiari modo, quo ſui monachi diſcernerentur à reliquis, quod etiam nunc eremite Auguſtiniani obſeruant, cum proportionem quadam, non cum i- dentitate, aut integra ſimilitudine, quis enim hoc poſſet cum fundamento affirmare? aut quæ eſt ne- ceſſitas, cum poterit optimè eſſe ſuccellio in reli- gione, cum nulla mutatione in habitu quoad figu- ram, vel quoad qualitatem materiæ, & ſimiles con- ditiones, iuxta temporum varietatem & opportu- nitatem. Videatur Antonius 3. p. tit. vltimo cap. vi- timo. §. 5. vbi ait Alexandrum Pontificem determi- naſſe hunc habitum exteriorem, quem hi religioſi nunc portant, vel reſpiciendo ad primam inſtitu- tionem, vel declarando in ſua prima inſtitutione nullum determinatum habitum habuiſſe à D. Au- guſtino.

XXII.
S. Augustinus
ex mutata
materia in
votis obe-
dientia, &
paupertatis.

Confirmatur tandem ac declaratur; nam eo tempore quo Alexander IV. eremitas omnes in hanc religionem coniunxit, necessarium fuit omnes illos denuo profiteri in tali religione, quia propter nouum obedientia genus, ad multa obligabantur, vel obligari poterant, ex vi nouae obedientiae, ad quae non extendebatur prior obedientia eremitica, vt per se constat, & conuerso multa cessarunt in hoc viuendi modo, quae in priori ex obedientia iniungi poterant. Paupertas etiam multum immutata est, vt ex dictis constat, ergo necessaria fuit noua professio; ergo signum est fuisse conditam nouam religionem ad quam professorum res ex priori viuendi modo translati sunt. Et ideo licet multi ex illis fortasse fuerint ex veris successoribus Augustini, non potest dici in illa conuersata prior religio, quia ad aliam religionem translata fuerunt, vt discursus factus conuincere videtur.

Nihilominus dicendum est, eandem religionem Augustini quae antea erat, permanisse post reformationem Alexandri IV. quamuis in multis rebus immutata fuerit. Hanc posteriorem partem satis probant omnia haec adducta. Priorem autem probat primò Concilium Lugdunense sub Gregor. X. in cap. vnino §. *Sane*. de religiosis domibus in 6. vbi de hoc ordine Sancti Augustini dicitur, institutum fuisse ante Concilium Generale, scilicet Lateranense sub Innocentio III. quod habetur in cap. *ne nimia*. extra. de religiosis domibus. quo tempore nondum hic ordo erat redactus in eam religionis formam, quam nunc habet. Nam eam formam recepit ab Innocentio IV. & Alexandro IV. anno Domini 1246. triginta annis post Concilium Lateranense, & totidem fere annis ante Gregorium X. ergo ex sententia Concilij Lugdunensis Alexander, vel Innocentius IV. non fecit institutionem huius ordinis, alias non esset verum, quod institutio eius praecessit Innocentium IV. ne dum III. & Concilium sub illo celebratum. Ergo post reformationem Alexandri mansit nihilominus eadem religio, quae antea erat, nam retinuit eandem institutionem quae praecesserat ante Concilium generale; sed ante illa religio erat descendens haereditario iure ex institutione Augustini, vt ostensum est, quia nulla alia institutio potest illi attribui; ergo eadem postea mansit.

Secundò idem probatur ex bulla, & intentione Alexandri IV. nam vt diximus, non eremitas quem commutauit, sed reliquos variis nominibus nuncupatos ordini eremitarum S. Augustini, cum personis, & locis (ait Antoninus supra) effectualiter incorporauit, ac vnuit; ergo necessarium fuit ordinem eremitarum eundem conseruatum esse; alioqui non magis alij essent illi vniti, quàm ipse ceteris, imò nulla fuisset vnio, sed confusio omnium in vnum.

Tertiò, alij summi Pontifices priuilegia, & gratias huic ordini concedentes declarant professores eius esse veros filios, & Augustini successores. Sic Ioannes XXII. concessit eremitis Sancti Augustini praecipuam curam corporis Sancti Augustini, & edificato Paulae monasterio iuxta Ecclesiam in qua erat sepulchrum eius. Quamuis enim etiam ibi esset monasterium canonicorum regularium voluit edificari aliud eremitarum, & Ecclesiam esse communem dicens (vt Antoninus supra §. 4. refert) de cense esse, & rationi consonum, vt tanquam membra capiti, discipuli magistro, filij Patri suo vniri debeant. Martinus etiam V. Romae transferri fecit corpus S. Monicæ in Ecclesiam eremitarum, & in Bulla rationem reddit, quia sunt filij, & successores Beati Augustini. Eisdemque verbis, & ratione vtitur Clemens VIII. in quadam Bulla, in qua indulgentias, quasdam concessit Lusitaniae Provinciae

XXIII.
Prima assertio
huius
puncti
partita.

XXIV.

XXV.

G g pro

XIX.

affixae tam
men reddo-
tur si acco-
dat etiam
diuersitas
instituti.

arguitur
diuersitas
instituti
quoad finem
et obiectum
partis officij.

XX.

hinc ex di-
uersitate
di. & obij-
ciunt.

XXI.

dimen-
regula An-
gustini non
est, ubi
fuit de me-
dia fuit di-
stincta.

gustino, & ideo hunc ipsum Pontificem definiuisse tanquam praesentibus temporibus & regionibus conuenientem, satisque religiosum; interiore vero habitum ipsi religiosi determinandum reliquit, prout in secunda parte constitutionum huius ordinis c. 5. factum est.

Sed quamuis sola varietas in habitu non sufficiat, si tamen cum illa iungatur diuersitas in fine, & medijs, seu obseruantis religionis, videtur planè concludi nullam relinqui conuenientiam inter hanc religionem, & ab Augustino institutam, praeter nomen & communem regulam. Constat autem totà hanc mutationem esse in hac religione factam. Quod patet primò ex fine. Nam Augustinus instituit eremitas ad finem vitae purè contemplatiuae, qualis erat vita omnium monachorum, & in ea etate; & ideo elegit habitationem eorum in eremo, & ex laicis adhuc ipse laicos monasteria congregauit, ac denique solum orationi, & psalmodiae cum aliquo labore manuum eos vacare voluit, quod est proprium institutum monasticum, & purè cōtemplatiuum. Nunc verò finis huius religionis est mixtus, quia non solum contemplationi, sed etiam actioni circa proximos vacat, ex peculiari, & noua institutione. Vt enim refert Antoninus 3. p. historiali tit. 24. cap. 14. §. 3. & habetur etiam in Annalibus Augustiniani ordinis. Innocentius IV. anno Domini 1240. considerans ordinem Praedicatorum, & Minorum, fructus salubres in Ecclesia Dei proferre. Eremitas vero S. Augustini sibi solis per bonam vitam prodesset, cepit velle agere, quatenus & ipsi, ut Praedicatores & Minorum fructum salutarem in Ecclesia Dei producere possent; ergo mutauit Pontifex illum ordinem quoad finem suum.

Inde verò facile cōcluditur mutatio etiam quoad media; nam prius per se, & ex vi instituti, in locis à communi hominum habitatione remotis habitabant; postea in ciuitatibus & oppidis viuere necesse fuit. Prius per se, & ex vi instituti, erat religio laicorum, quia non postulabat ministeria clericorum; postea verò praecipuam religionis partem, ad ordines assumi necessarium fuit, quia ad concionandum, & sacramenta ministrandum destinabantur. Item prioribus eremitis necessarium non erat literis vacare, quod tamen facta praedicta mutatione omnino fuit necessarium. Vnde tandem factum est, vt illa religio ex monachali, in mendicantem transierit; antea enim, quamuis fortasse reditus non haberet, ex manualibus operibus sustentari poterat; postea verò, cum propter studia, & actiones erga proximum manibus laborare non possent, mendicantem profiteri necessarium fuit; & ita tam ex fine, quàm ex modo viuendi, cepit esse religio mendicans, ergo ab eo tempore debet censeri instituta in quo mendicans esse cepit.

Quod autem non sufficiat regulam, aut nomen Augustini retinuisse, vt ab illo instituta censetur patet, quia etiam religio Praedicatorum retinuit regulam S. Augustini, quam Beatus Dominicus in religione canonicorum regularium prius profitebatur, & nihilominus nouam ipsam religionem instituit, quia sub illa regula, nouum finem, & noua media illi attribuit, atque eadem fuisset, licet sub Augustini patrocinio, & nomine religionem suam specialiter diceret; nam hoc ad substantiam religionis valde extrinsecum, & accidentarium esse videtur. Sicut è conuerso ordo sancti Hieronymi, licet patrocinium, imitationem, & nomen Hieronymi acceperit, non propterea ab eo instituta censetur, quamuis fortasse in instituto quoad finem, & modum viuendi similior sit illi monasterio, quod Hieronymus cum suis monachis construxit, & coluit, quam hanc religio cum Augustiniano eremitico.

Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

pro capitulis Generalibus: senserunt ergo dicti Pontifices institutionem Augustini de eremitis, in hoc ordine conservari, alioqui non magis essent hi religiosi Augustini successores, & haeredes, quam alij, qui eius regulam profitentur.

XXVI. Denique in hac religione invenitur quiddam ad moralem unitatem cum ea, quam Augustinus instituit, sufficit. Nam (quod caput est) conservata est continuata successio: Etenim vsque ad Alexandrum IV. familia eremitarum S. Augustini, pura ut sic dicam, perseverabat, sicut ostendimus fuisse, vsque ad Innocentium IV. per mixtionem autem (ut ita loquamur) factam ab Alexandro non est interrupta successio, sed numerus filiorum crevit per translationem aliorum ad ipsos: unde Antoninus supra S. 3. cum dixisset Pontificem incorporasse alios eremitas ordinis S. Augustini, subdit, *Dispensans cum eis super diversarum professionum, & observantiarum ligamine, quibus antea in praedictis, vel aliis ordinibus astricti quomodolibet tenebantur.*

XXVII. Ex quo obiter soluitur facile obiectio superius numer. 22. facta, de iterata, seu renouata professione, nam in aliquibus fuit tunc necessaria noua professio, fortasse solum fuit in aliis eremitis, qui non erant Augustiniani ordinis, nec eius regulam profitebantur. In Augustiniani vero, vel non fuit necessaria noua professio, sed solum acceptatio noui regiminis, & alicuius reformationis, quoad aliquas constitutiones, vel quamuis fuerit necessaria aliquo modo noua professio, non tamen substantialiter diuersa, sed solum quoad aliquam additionem, quoad obedientiam praestandam vni Praelato communi, & Generali totius ordinis, quem antea non habebant. Haec autem mutatio planè accidentaria est. Præterea in regula, & viuendi modo, seruat hæc religio unitatem cum Augustino, quantum moraliter potest, in cuius rei significatione in suamet professione promittunt obedientiam Deo, & Beato Patri Augustino, & suis Superioribus, iuxta regulam eiusdem Patris Augustini. In quo aduerto differentiam inter modum proficendi secundum regulam Augustini, in hac religione, & in aliis, eandem regulam proficentibus, nam in religione v.g. S. Dominici promittitur obedientia Beato Dominico, secundum regulam Beati Augustini, & institutiones Fratrum Prædicatorum, & sic de aliis. Hic verò promissio fit Beato Augustino tanquam proprio Patri, & institutori, & simpliciter fit secundum regulam eius, neque fit mentio aliarum constitutionum, quæ non ita per se pertinent ad hoc institutum, sed solum ad perfectionem regulæ observantiam.

XXVIII. Nec denique obstat obiectio de mutatione finis, aut mediorum (quæ enim nu. 15. & 17. obiecta sunt, responsione iam non egent) primò; quia, ut supra dixi in rebus moralibus, quæ solum per successionem habent unitatem, quando hæc mutatio sensim fit, non censetur tollere unitatem corporis politici, maxime si quoad substantiale vinculum conservatur, nam etiam corpus physicum in vita hominis idem censetur, licet paulatim multipliciter mutetur, adeò ut complexionem etiam mutare soleat. Deinde hæc mutatio etiam est solum per quandam additionem, nam retento fine propriæ perfectionis, & contemplatiuæ vitæ, extensa est hæc religio ad procurandum etiam commune bonum, ut ex supradictis; & constitutionibus huius religionis constat.

XXIX. Ad id insuper hoc non fuisse omnino nouum in hac religione, nam D. Antoninus dicto cap. ultim. §. 6. sic inquit, *Ut fratres huius religionis sic congregati, & uniti in Ecclesia Dei ad instar patrum Prædicatorum, & Minorum, fructum facere possint, sicut & ipsi olim ante suam dispersionem tempore Beati Augustini fecerunt in Africa, or-*

dinatus Pontifex Alexander IV. quatenus ipsi fratres, & unitates deberent se transferre, &c. Et Cesar Baronius tom. 5. anno Domini 398. post medium aduertit in Ecclesia Africana ab Augustini præsertim ætate monachissimum & clerum fuisse valde coniunctum, ita ut & clerici religionem profiterentur, & monachi ad clerum & ministeria clericorum assumerentur, & in sermone 14. ad fratres in eremo inquit Augustini. (si fortasse author est eius) se tria monasteria edificasse, vnum in deserto, aliud in horto prope ciuitatem, & aliud clericorum in Ecclesia, subditque statim, *Ad fratres nostros & clericos, qui in vrbibus habitant, quibus expedit etiam, prædicare verbum Dei, prius, non solum diligere iustitiam quoad se ipsos, sed etiam iudicare, reprehendere, obsequare, increpare, in omni patientia, & doctrina populum electum Dei, &c. Quod sane per se verisimile est seculi authoritate illius sermonis, (quæ contemnenda non est) nam supra ostendimus Augustinum reuera illa tria monasteria edificasse; constat etiam ex aliis locis eiusdem Augustini multos ex fratribus suis eremitis diuinarum Scripturarum lectioni, & studiis vacasse, & in vita Augustini refert Possidius ex illo monasterio multos fuisse ad Episcopatum assumptos, vita, & doctrina illustres; cum ergo in loco habitarent commode ad proficiendum aliis, verisimile est huic etiam officio perfectionis operam dedisse: nam cum vita monastica non repugnat, licet vita illa per se ad hoc ordinetur. Ex his ergo satis constat origo & emanatio huius religionis ab Augustini institutione.*

Dicere verò quispiam tandem poterit, ordinem ab Augustino institutum, non fuisse ab Ecclesia Romana approbatum ante Concilium Lateranense sub Innocentio III. & consequenter, tunc non meruisse nomen religionis, quia nunquam potuit esse religio simpliciter sine Ecclesiæ approbatione. Antecedens patet, tum ex motu proprio Pij V. supra citato sub initium capitis 6. ubi declarat primum ordinem ab Ecclesia approbatum fuisse ordinem Prædicatorum: tum etiam, quia non constat de tali approbatione. Unde in dicto §. 4. de religiosis domibus in 6. non dicitur hic ordo approbatus, vel confirmatus, sed solum institutus ante Concilium Lateranense. Occurrit forte aliquis, legitimam institutionem semper includere approbationem sufficientem; nam sermo est de institutione, quæ licet potest observari, & exerceri, hoc autem nunquam sine approbatione licuit, ut supra ostensum est. Olim autem Episcoporum approbatio sufficiebat, & hanc potuit habere ordo Augustini, vel à Valerio antecessore Augustini, si consideretur hic ordo, prout inchoatus ab Augustino ante presbyterium, vel ab ipso etiam Augustino iam Episcopo. Et quia hæc approbatio in principio fuerit tantum propria Diocesi, postea paulatim acceptata est à ceteris Episcopis, vsque ad Romanam sedem, & ita tandem peruenisse ab absolutam, & vniuersalem approbationem totius Ecclesiæ, saltem tacitam, quæ æquiualeat expressæ.

Sed adhuc cõtra hoc instari potest, nam licet hoc sit verum de approbatione quasi permissua, quæ sufficit ad honestum & pium viuendi modum, non tamen de approbatione canonizante (ut sic dicam) talem statum, & habentem eam authoritatem infallibilem, quam habet confirmatio religionis authoritate Pontificia solenniter facta. Antecedens patet, quia omnes alij eremitarum ordines, qui erant ante Alexandrum II. & per eum sunt ad hanc religionem reducti, permittuntur à Pontificibus Romanis, ipsis videntibus, ac tacentibus, vel etiam per legia eis concedentibus, & tamen non propter ea erant religiones approbate illo singulari, ac perfecto modo, ergo idem dici potest de eremitis S. Augustini. Respond.

xxxii.

Respondeo in primis, interdum tacitam approbationem posse esse tantam; vt expressæ æquiualeat, & æqualem cum illa habeat auctoritatem, sicut de canonizatione sanctorum dici solet, & constat de antiquis sanctis, sola vniuersali traditione totius Ecclesiæ canonizatis, par enim est ratio de authentica approbatione religionis, vt videre etiam licet in antiquis religionibus S. Benedicti, & Basilij, & in eodem gradu ponenda est religio eremitarum S. Augustini; nam in cap. *peruicaciam* 18. q. 2. regula Augustini, & consequenter ordo eius, æquæ censetur sufficere ad religionem approbatam ac regula Basilij, vel Benedicti; est autem illud decretum Concilij Romani sub Innocentio II. quod constat esse multo antiquius; potest igitur duplex approbatio tacita distingui: Vna qua solam permittitur aliquis modus viuendi, non sub certo, & firmo iudicio de illius perfectione vel congruitate ad perfectionem assequendam, sed quasi negatiue se habendo, & non improbando talem viuendi modum, quia de illius malitia non constat. Alia verò est approbatio, quæ licet consuetudine introducatur, & ideo tacita vocetur, ad eum tamen gradum peruenit, vt recepta & firma opinio totius Ecclesiæ, & iudicio summorum Pontificum, factis ipsis priuilegiis sufficienter declarato, sit sufficiens, vt per eam proponatur aliquis status, tanquam vera perfectionis via, & hanc approbationem dicimus æquiualeat expressæ. Hoc igitur secundo modo dicimus ordinem D. Augustini fuisse ab Ecclesiâ approbatum longe ante Concilium Lateranense. nam hoc indicatur in dicto cap. *peruicaciam*. iuncto cap. *nenimiam*. de religiosis domibus. ibi. *Sed quisque ad religionem conuersi uoluerit, vnam de approbatis assumat, & qui uoluerit religiosam domum de nouo fundare, regulam, & institutionem accipiat de approbatis.* Nam certum est ibi esse sermonem de approbatione perfecta; certum item est sub illis religionibus approbatis comprehensam tunc fuisse religionem eremitarum Sancti Augustini, quidquid fuerit de aliis eremitis; nam hoc probat dictum cap. *peruicaciam*. & cap. *insinuante*. Qui clerici, vel uolentes, quod est eiusdem Innocentij III. & de simili institutione existimo loqui §. *Sane*.

xxxiii.

Denique explicatur in hunc modum. nam D. Augustinus circa statum monachorum, quem in Ecclesiâ inuenit, & Mediolani ac Romæ vidit, duo tantum fecisse videtur, vnum est, quod illum inuexit in Africam ubi nondum erat in vltimū aliquid est, quod peculiarem regulam illi addidit, in cæteris nihil immutasse, aut statuisse videtur, nec de habitu, vt ex his, quæ supra expendimus, satis constare videtur, & planè sentit Antoninus suprà, & Baronius 6. tom. circa annum Domini 54. nec de aliis ritibus, aut ceremoniis præter ea quæ in dicta regula continentur, quia neque ex scriptis eius, neque ex vlla historia, vel traditione aliud quippiam habemus. Status autem monasticus, seu eremiticus, qui, vt à numero 10. diximus, idem erat, satis fuit approbatus, & confirmatus etiam ante Augustinum per traditionem Apostolicam, vt suprà lib. præced. latè probatum est: regula item Augustini multo ante Innocentium III. Ecclesiæ vniuersalis approbationem meruit, & obtinuit, & aliqui affirmant Innocentium I. tam expressè approbasse, & præcepisse eremitis omnibus per Italiam, vt secundum eam viuerent, de qua approbatione aut præcepto nihil in Conciliis inuenio, neque inter opera Innocentij III. Tam inter priuilegia & chronica ordinis eremitarum contineri dicitur à Hieronymo Romano li. 6. Reipub. cap. 5. & 6. Quidam etiam referunt approbationem Eugenij II. in concilio Remensi, sed nec Remense Concilium, neque aliquod aliud inuenio sub hoc Pontifice celebratum. In Remensi Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

autem Concilio celebrato sub Leone III. solam mentionem regulæ S. Benedicti in canone 9. Eadem verò approbatio satis supponitur ab Innocentio II. in dicto c. *peruicaciam*. Igitur ex eo saltem tempore, ex quo cœpit regula Augustini habere hanc approbationem, cœpit ordo ab ipso institutus esse approbatus, eo modo quo ordo S. Benedicti suo tempore approbatus fuit.

Nihilominus addendum est, hunc ordinem eremitarum habuisse nouam, & solemnem approbationem ab Alexandro IV. quia reuera illa indiguit, quamuis enim non fuerit religio de nouo instituta, talem formam, & mutationem accepit, vt sine speciali approbatione Pontificis firmitatem habere non potuerit. Primum enim omnia monasteria, quæ antea erant diuisa, in vnum corpus redacta sunt, sub vno Generali Prælatore, quem antea etiam non habebant. Secundò, quoad multa nouum viuendi modum accepit hæc religio, quæ in superioribus tacta sunt, suntque ex rebus præcipuis ad religiosum statum pertinentibus præter substantia lia vota, & regulam. Tertiò hinc factum est, vt hæc religio ab eo tempore inter mendicantes numerari cœperit, nam antea, & imperfectam vnitatem religionis habebat, & monachalis potius, seu eremitica reputabatur, quia sibi soli, & non proximis incumberebat, & quia ex propriis redditibus, & his deficientibus, ex labore manuum, non emendicato vivebat, & quod caput est, à nullo Pontifice inter mendicantes recepta fuerat. Quartò ex tunc cœpit esse excepta, & sub speciali sedis Apostolicæ protectione recepta. *** Hæc sunt quæ de hac sacra eremitarum S. Augustini religione in Authographo manuscripto inuenire potuimus.

xxxiv.

Assertio quodammodo restrin- gens primâ.

C A P V T X.

Virum sacer ordo Carmelitarum vnus ex mendicantibus sit; quamque originem, & institutionem habuerit?

Carmelitarum religio, quò antiquiorem creditur habere institutionem, eo minus certam, & exploratam habet originem, ac perpetuam successionem; est autem valde recepta, & satis antiqua traditio, religionem hanc à temporibus prophetarum, & signatim ab Eliæ institutione suam ducere originem, & quasi hæreditariam successionem in monte Carmelo, à quo nomen etiam accepit, quam traditionem, vt veram suscipimus, præcipue quia septem summi Pontifices Sixtus IV. Ioannes XXII. Iulius III. Pius V. Gregorius XIII. Sixtus V. & Clemens VIII. in bullis huic ordini concessis, de professoribus huius sacri instituti ita loquuntur: *tantquam religionis speculum, & exemplar charitate fulgentes, sanctorumque prophetarum Eliæ & Elisei, & aliorum patrum, quos montem sanctum Carmeli, iuxta Eliæ fontem habitarunt, successionem hæreditariam tenentes, &c.* Vnde Sixtus V. huic religioni concessit, vt Eliam & Eliseum, tanquam suæ institutionis patronos coleret, dies festos in eorum honorem celebrando, propriaque officia in eorum memoriam recitando: quod ipsa religio studiose seruat, & in ipso officio nomen & solennitatem Patroni Eliæ tribuunt. Quale autem sit, & in quo fundetur hoc (vt ita dicam) ius patronatus, quæ sit etiam hæc origo & successio, licet à multis multa dicantur, non facile explicatur; breuiter autem dicam, quid mihi certum, quid probabilius, quid verosimile, quid obscurum, & ambiguum, vel etiam minus verum videatur.

Primò ergo certum est, Eliam vitam eremiticam coluisse, vbi cum magna corporis austeritate, diurnam animi contemplationem coniunxit, quam

I.

Vera traditio successio- nis ex Eliâ.

II.

Assertio, Eliam & uis

Gg 2

contempla
vinam, & a-
ctum erga
proximos
exercuisse.

uis interdum diuino iussu & propter Dei honorem, & proximorum salutem, ad prædicandum, & docendum descenderet. Totum hoc colligitur ex Scriptura à capite 17 libri 3. Regum vsque ad c. 2. libri 4. Cum enim ante hæc loca nulla facta fuisset mentio Eliæ, nec superioris vitæ eius, neque ortus, aut parentum illius, quasi ex abrupto introducit Elias magna libertate prophetizans coram Achab, & statim subiungitur vocatio Dei illum vocantis ad solitariam, & eremiticam vitam. Recede hinc, & vade contra orientem, & absconde in torrente Carith, qui est contra Iordanem, & ibi de torrente bibes, corvisque præcipi ut pascant te. Quem locum luculenter ad hoc propositum expendit Ioannes Hierosol. lib. de institutione primorum monachorum à c. 3. vsque ad 9. tom. 9. biblioth. Patrum.

III.
Obiectio
contra pro-
positum

Dicit verò non immeritò aliquis, ex hoc loco minimè colligi vocationem aliquam Eliæ ad vitæ eremiticam, vel religiosam. Omissio enim allegorico sensu, quem ille author late prosequitur, à quo non sumitur efficax argumentum, si literalem spectemus, Deus non præcepit Eliæ vt absconderetur in torrente Carith, vt ibi solitariam vitam, aut eremiticam ageret, sed solum ne ab Achab inueniretur in principio illius sterilitatis, & siccitatis, quâ Deus in penam peccatorum eius mittebat. Prædixerat enim Elias Achab, fore vt non plueret, donec ipse Elias diceret, & ideo absconditus est ne cogere- tur aliquid dicere, vel ea occasione aliquid mali pareretur: vnde c. 18. dixit Abdias Eliæ, Achab quæsi- uisse illum per omnem locum, nec inuenire potuisse. Item, quod non alia ratione, nec propter vitam eremiticam iussus fuerit Elias in torrente Carith abscondi, signum est, quia postea sicato torrente iussit Deus Eliam abire in Sarepta Sidoniæ, & ibi nutriri vel morari, in domo viduæ, vbi per plures dies mansit. Et postea non legitur Elias habuisse vnquam firmam habitationem in deserto, sed inter- dum in ciuitatibus, interdum in desertis fuisse, prout iniqua temporum conditio permittebat: inter- dum enim quærebatur ad necem, & in speluncis montium latitabat, interdum verò iussu Dei reuer- rebatur ad ciuitates, & alia loca. Non ergo constare potest ex sacra Scriptura illum vitam eremiticam instituisse, sicut S. Athanasius fugiendo persecutio- nem, interdum latitabat in sepulchro, interdum in aliis locis, vel fortè in deserto, &c.

Confirm.

IV.
Sufficitur
samen. & ro-
boratur am-
plius pro-
positum quo
ad vitam
contemp-
t. Eliæ.

Nihilominus Patres sæpe indicant Eliam vitam eremiticam fuisse professum: ad hoc enim alludens Hieronymus epist. 13. ad Paulinum dixit, Noster prin- ceps Elias, noster Eliseus, &c. Significat autem id colligi ex Scripturis cum præmittit, & vt ad Scripturam auctoritatem redeam, &c. vbi Marian. Victor. Eliam (in- quit) & Eliseum deserti ac montes solitarios incoluisse res est notissima. In eodem sensu dixit de Basilio Nazian- zenus in quadam orat. Solitudinem cum Eliæ, & Ioan- ne, qui admodum philosophi fuerunt, miram plectebatur. Et ipse Basilius orat. in Gordium Martyrem, de Eliæ inquit, cum Sidoniorum conspiceret impietatem quotidie inuascens, in montis Oreb speluncam secessit, ac sese ab omni humana conuersatione vt Deum quæret, ac videret, abdicauit, vidit tandem quantum fas est homini mortali. Idem habet Isidor. lib. 2. de offic. c. 15. vbi eadem ferè Hieronymi verba vsurpat. Significat etiam Cassia- nus lib. 1. de institut. renunc. c. 2. vbi apertè ponit Eliam vt exemplar monachorum, nam ad exempli eius dicit solitus esse cingi zona pellicea: quod etiā habent Basilius, & Ioannes Hierosolymitanus, vt suprà retuli.

V.
Verisimile
est Eliam
solitariam
vitam egisse.

An verò cœperit Elias sequi hoc vitæ institutum antequam primò mitteretur ad Achab, vel iubere- tur abscondi in torrente Carith, certò affirmare nō possumus. Non est autem improbabile antea in- cepisse. Nam Iacobus in sua canonica cap. vltimo

indicat ante illud tempus fuisse singulariter iussu- m, dicens, Elias homo erat similis nobis passibilis, & oratione uiuens, & non pluit annis tui & mensis sex. Vnde constat (quamuis in libris Regum non referatur) siccitatem illam, quam Elias prædi- xit, oratione ipsius fuisse antea à Deo imperatam. Erat ergo antea vir iustus & potens apud Deum, & zelo diuino iam vehementer virgebat, non enim ex inordinata aliqua affectione afflictiones illas suo populo postulat, sed vt percussus à Deo, suum erro- rem agnosceret: ergo verisimile est iam fuisse à Deo vocatum ad altius genus vitæ, in quo tantam sanctitatem consequutus erat, ita vt sicut Ioannes Baptista in eremo fuit à Deo euectus ad eum sancti- tatis gradum, in quo posset liberè veritatem prædi- care, & regibus resistere, eosque reprehendere, ita etiam Elias, quamuis non tam citò sicut Ioannes, conuenienti tamen tempore, fuerit ad nouum, ac mirabile viuendi genus euectus, vt coram Rege, & populo magna cum auctoritate, & libertate posset pro diuino honore pugnare. Simili argumento Hieron. lib. 11. contra Iulianum, illum, quia Eliam in ca- talogo coniugatorum posuerat, impugnat. Quia si Ioannes Baptista (inquit) venit in spiritu, & virtute Eliæ, & Ioannes v. rgo est, vtique non solum in spiritu eius venit: sed etiam in corpore castitate. Ambrosius etiam in epistola 25. ad Vercellenses in hoc comparat Eliam, & Io- annem, quod vtique in deserto constantiam prius exercuit, vt fortior prodiret ad increpandum Re- gem, & mundum. Et lib. 1. de Virginib. in principio Eliam dicit nulli corpori coitus permixtum cupiditatem inueniri. Et ideo inter virgines communiter nume- ratur, quia cum iustus semper fuerit, extra matri- monium pollutum non est; & licet Scriptura politi- ue non declaret eum vxorem non duxisse, tamen quia nec vxoris, nec filiorum eius mentionem facit, colligunt Sancti nunquam matrimonium contra- xisse, quod etiam eius muneris & prædicationi ma- gis accommodatum fuit; inde etiam fit coniectura, vitam à confortio hominum separatam à principio elegisse saltem tempore maturæ ætatis, in quo pos- set statum viuendi eligere, quia illo tempore valde infuetum erat homines, præsertim laicos, vt erat Eli- as, si communem, & cum cæteris vitam ageret, à matrimonio abstinere.

Verum quidquid sit de illo anteriori tempore, Vt certè ex quo ad prophetizandum vocatus est, & mi- nus, planè videtur à Deo separatus ab vrbium ha- bitatione, & ad vitam solitariam agendam transi- tum, nam ex discursu vitæ eius à prædicta Dei voca- tione, vsque ad translationem eius, constat semper in desertis habitasse, solumque transitorie ad nego- tium aliquod iussu Dei peragendum, ad communes hominum habitationes rediisse; quod ex discursu sequenti clarius patebit; neque huic obstat quod ius- sus fuerit ire ad torrentem Carith, se occultandi gra- tia, vt utrumque enim simul consistere potest, moue- nim Deum similibus vt occasione, vt suos electos vocet ad perfectiorem vitam: imò hoc exemplo mon- stratum, & præfiguratum fortasse est, quod Deus in lege gratiæ fecit cum Paulo eremita, & aliis sanctis, vt occasione persecutionum, eos duceret ad vitam solitariam, & perfectissimam agendam: vnde hæ- retici calumniantur hoc vitæ genus, casu & neces- sitate quadam inchoatum esse, non aduerentes di- uinæ providentiæ sapientiam, cui nihil casu accidit eadem in malitia hominum, exordia fumere perici- ciendi opera sua; hoc indicare voluit Deus etiam Eliæ, & ideo licet proxima intentione, & ad lire- ram, vt sic dicam, missus fuerit ad se occultandum hominibus; ex altiori quoque providentia missus est, vt separatus ab hominibus iugiter, & perfecte Deo vacaret, & mirabilem viuendi rationem inter homines inchoaret; quod autem factus fuerit illa vo- catio,

Ad Confir-
mationem.

tatio, dicti Patres sententiis, & indicat Ambrosius dicta epistola ad Vercellenses prope initium dicens. *Elias quem Dominus ad virtutis eruditionem perfectionem: atque etiam effectus monstrauit, nec enim postea vnam legimus Eliam in ciuitatibus commoratum: Quod namque ad tempus missus fuerit ad Sareptam Sidoniz, vt ibi in secreto pascetur a vidua, non impedit quominus ibi vitam solitariam, in suo cenaculo, & pure contemplatiuum duceret. Cum autem ibi potius, quam in alio deserto vbi esset aqua, seruatus a Deo fuerit, vel sicut cibum per coruos acciperet, non etiam aquam acceperit, in diuina sapientia thesauro absconditum est, forte voluit Deus ea occasione, illi vidua magna beneficia conferre, vt effectus ostendit, & significauit Christus Dominus Luca 4. forte etiam illud factum mysticam habuit significationem, quam egregie profequitur Ambrosius in comment. ad caput 6. Apocalyp. versus finem; Postea vero quam se manifestauit Achab, in montem Carmelum ascendit, vbi propheta Baal interfecit, indeque in desertum abiit, & inde ad montem Dei Oreb, ex quo iussu Dei descendit ad vnguentos reges, & Elisum; Atque ita fere semper in deserto inuenitur, nisi cum diuino iussu, seu inspiratione aliò mittitur.*

VII. Ex his ergo, pro materiae capacitate, satis patet tota assertio, quæ verò addidimus de austeritate vitæ, & iugi contemplatione, sumuntur ex 3. & 4. Regum libris; & ex comparatione inter Eliam & Ioannem Baptistam apud Sanctos Patres frequentissima; & fundata in illo Marci 4. *Ioannes ipse est Elias. Et Luca 1. Prædicit in spiritu & virtute Elie.*

VIII. Dico secundo, probabile est Eliam permanentem suam habitationem vitæ eremiticæ, præcipue habuisse in monte Carmelo. Notauit hoc Abulen. 3. Reg. 21. quando Elias iussus est descendere vt occurreret Achab, eumque de grauissimo peccato reprehenderet, eidemque, & vxori, debitam mortis poenam prædiceret, expendit ergo Abulen. verbum descendit dicens, *Ex eo tempore, quo Deus fecit miraculum, mittendi ignem super sacrificium suum in monte illo, habuit deuotionem Elias, manendi in illo, & semper mansit, vsque ad tempus quo raptus est in curru igneo.* Vnde lib. 4. Regum cap. 1. circa illa verba, *Surge, & ascende in occursum mulierum Regis Samaria* notat idem Abulen. dici, *ascende non quia Elias maneret in aliquo loco infimo, manebat enim in monte Carmelo, sed quia ipse descendens erat de monte, & postea ascensus per viam per quam veniebant nuntii Ochozai.* In his autem verbis Abulen. vnum videtur tacite supponi; & aliud aperte asseritur, indicatur enim Eliam ante illud insigne factum non habitasse in monte Carmelo, sed tunc concepissee deuotionem & propositum manendi ibi; quæ pars negatiua ex Scriptura probari non potest, nec mihi de illa constat, nam si verum est Eliam, priusquam prophetare inciperet, vitam egisse solitariam, fortasse in monte Carmelo habitabat, nam ideo fortasse illuc ascendit, ad conuincendos, & puniendos prophetas Baal: quod etiam eius verba indicant ad Achab. *Mitte, & congrega ad me vniuersum Israel in montem Carmeli.* 3. Reg. 18. *quasi di eret, ibidem eris, sicut solus.* prius enim, quia se occultabat, aliis in locis versabatur, iuxta diuinam reuelationem. Sed, vt dixi, hoc totum incertum est, quantum ad illud tempus spectat.

IX. Secunda erga pars, de reliquo tempore vitæ Eliæ, post quæ occidit prophetas Baal, maius aliquod fundamentum habet in Scriptura, vt statim n. seq. deducam. Estque multum recepta opinio, & locutionibus Patrum conformis: ad illam enim alludens Basilus in epist. ad Chilonem discipulum dixit: *Hic mons celeberrimus Carmelus, in quo Elias demoratur perplacuit Dio Siceriam ait Nazianz. orat. 16. de pauperum a-* Franc. Suar. de statu relig. Tom. I. V.

more initio, pulchra res solitudo, & quies, idque met docet Elia Carmelus. Vbi Nicetas exponit, id est, Elias in Carmelo degens quemadmodum 3. Regum liber narrat. Eandem late profequuntur Ioan. Hierosolym. dicto libro de instit. monach. à cap. 17. ad 21. vbi ait post fedatam persecutionem contra Eliam mortua Iezabel, finisse Eliam domicilium suum in monte Carmelo; tum quia erat aptissimus ad vitam monasticam; tum etiam propter insignia miracula, quæ Deus ibi ostendit. Additque fecisse ibi oratorium, & per sexdecim annos ibi mansisse vsque ad suam translationem.

Et quidem hoc posterius de mansionem Eliæ vsque ad suam translationem, insinuat in martyrologio Romano; dum 20. die Iulij dicitur in Monte Carmelo sancti Elie Prophete. Quod si obiciatur, quod Elias non ex monte illo, sed ex ripa Iordanis raptus est, responderi potest, non quidem permansisse in illo monte vsque ad articulum translationis suæ, sed ibi habuisse domicilium vsque ad illum diem, quo Dei monitu inde discessit leuandus in cælum. Sed adhuc obstat quod 4. Reg. 2. dicitur, *Cum leuare vellet Dominus Eliam per turbinem in cælum, ibant Elia & Eliseus de Galgalis, & non dicitur de monte Carmelo.* Occurritur verò dicendo, non ita habuisse Eliam fixam habitationem in illo monte, quin interdum ad alia loca diuerteret, cum diuinum obsequium, vel ratio sui muneris id postularer. Ita ergo tunc per occasionem aliquam descenderat in Galgal, siue iam præmonitus a Deo de suo transitu, siue (quod magis Scriptura significat) quia occasione alia illuc inerat, de qua non nihil infra dicemus, & ibi postea acceperit oraculum de sua translatione: & ideo ab illo termino discessus eius incipit narrari citato loco. Conuincit autem hæc obiectio, non satis probari ex diuina Scriptura domicilium hoc & habitationem Eliæ in monte Carmelo vsque ad transitum suum; quamuis verum sit Scripturam non repugnare huic historiæ, quæ magis videtur in traditione fundata, licet ex vno quodam Scripturæ loco probabiliter colligatur, vt statim dicam numeri sequenti.

Alterum verò quod de oratorio ædificato ab Elia dicitur à Ioanne Hierosolymitano, coniectura fortasse, vel traditione assertum est; nam apud alios auctores, nihil de ea re inuenio satis expressum. Referunt autem communiter historiographi & cosmographi, fuisse in illo monte speluncam, & forsan Eliæ, vt ex Brocardo, & aliis, refert author theatri terræ sanctæ, in tribu Iachar, vnde etiam est verisimile, fuisse ibi aliquem locum cultui Dei dicatum. Præterea Cedrenus in compendio historiæ in Basilio refert, templum Eliæ per Basilium Imperatorem fuisse restitutum, vt meminit Baron. in scholiis ad martyrologium Romanum 20. die Iulij, vbi etiam ait extare epigramma D. Gregorij Nazian. de æde Eliæ Dominicum nuncupata; quæ possunt intelligi de templo Eliæ, id est, ædificato ab Elia, & sic confirmant dictam sententiam. Vel de templo Eliæ, id est, dicato Deo in honorem Eliæ: & in hoc sensu non ita directe faciunt ad rem præsentem, sed alludunt ad ædem sacram, quam dicitur Helena mater Constantini ædificasse in monte Eliæ Thesbitæ, vt significat Niceph. lib. 8. c. 3. vbi licet non expresse ponat montem Carmelum, videtur tamen de illo loqui cum ait, in accliuitate montis ædificasse Helenam pulcherrimam ædem Eliæ Prophete. Non autem etiam est magnum indicium, montem illum fuisse speciale habitaculum Eliæ, & habuisse in eo aliquem diuino cultui singulariter dicatum.

Vnum denique inuenio Scripturæ locum, qui primam hanc sententiam mihi valde probabilem facit. nam lib. 4. Regum cap. 4. mulier illa Sunamitis, quæ per Elisei intercessionem, filium à Deo prius

Vide Nazianz. orat. in Maxim. & Guibelmum Tyrium in continuat. bell. sacrib. 5.

X. An manserit Elias semper in Carmelo vsque ad suam translationem.

XI. An ibi ædificauerit oratorium.

Auct. theatri terræ s.

XII. Confir. pars eadem de habitatione ordinis Eliæ in Carmelo.

obtinuerat, & postea ex graui morbo mortuum habebat, dixit ad virum suum. *Mitte quæso mecum vnum de pueris & excurram vsque ad virum Dei in montem Carmeli*, vbi significatur montem illum fuisse locum proprium vbi Eliseus domicilium habebat; constat autem ex narratione Scripturæ 4. Reg. 2. & 3. & ex omnibus expostitoribus ac Patribus, Eliseum successisse Eliæ, sicut in spiritu, ita & in munere, & in habitatione, seu sede propria, quam ad Deum melius colendum sibi elegerat. Hoc autem magis declarant verba interrogationis viri, ad vxorem suam. *Quam ob causam vadis ad eum hodie, non sunt quædam, neque sabbata*. Nam in his verbis duo insinuantur; vnum est, habuisse illam feminam consuetudinem adeundi illis diebus in montem Carmeli, ad conueniendum Prophetam illic habitantem. Aliud est, solitam esse illuc ire causâ religionis, ad verbum Dei cum aliis audiendum à Propheta, vel orandum, & canendum diuinas laudes, sicut mos erat Iudæis, eundi ad synagogas, & orationis loca, in diebus sabbatorum, & kalendarum, & festiuis aliis, vt indicauit ibi Lyranus, & latius Abulenſis quæſtione 30. Erat igitur mons ille habitatio istorum Prophetarum, & in eo habebant locum aliquem operibus religionis & diuini cultus destinatum.

XIII.
Eliseus successor Eliæ.

Vnde obiter constat, quod de Eliâ diximus, cum proportionem habere locum de Eliseo, hac tantum differentia conseruata, quod Elias fuit præceptor, Eliseus discipulus: ille pater, hic filius, sicut ipse clamabat *Pater mi, Pater mi*; ille quasi author, & institutor illius vitæ generis, hic sectator, & hæres. In reliquis verò fuit conuenientia: nam ex quo Eliseus,

iusſu Dei vocatus est ab Eliâ, & illum sequi copioſi ei perpetuò ministravit 3. Regum 19. vsque ad 4. Regum 3. Post raptum verò Eliæ, eundem Carmelum incoluit, vt ex citato loco colligitur, & communiter authores docent, atque Eliæ in spiritu & ministerio successit. Vnde 4. Reg. 3. in huius rei signum filij Prophetarum venerunt in occurſum eius, eumque adorauerunt, & tanquam caput & principalem Prophetam, Eliæque successorem agnouerunt.

Obiici autem potest, quia Eliseus vix ſemel aut iterum legitur in monte Carmelo, aut in alio deserto loco reſediſſe; ſepius verò in ciuitatibus, & inter reges verſatus fuiſſe, & præcipuè in Samaria, quæ curia regni erat. Vnde 4. Regum 7. dixit puella Hebræa, quæ erat captiua in Syria, *Vtinenſis domini mei ad Prophetam qui eſt in Samaria*. & poſtea Naaman veniens in Samariam, ibi conuenit Eliseum, & ea contigerunt quæ illo loco Regum narrat Scriptura, & ex c. 6. & 7. conſtat illic permanentem habitaſſe Eliseum, ac tandem in capite 13. ibidem occubiſſe. Reſpondeo rationem viuendi Eliæ & Elisei, non ita fuiſſe ſolitariam & contemplationibus abſtractam, vt non etiam ad conuerſandum cum populo, in eius beneficium, per quædam, vt ita dicam, interualla, descenderent; namque & donum prophetiæ, quod habebant, in eum maxime ſinem illi à Deo communicabatur. ****

Hæc tantum de ſacro Carmelitarum ordine in manuſcriptis authoris Soarj inuenire potuimus, quem niſi mors bonis omnibus inuidens præoccupaſſet, tam de hoc ipſo ordine, quàm de reliquis plura ſcripturum fuiſſe non dubitamus.

